

Uchwała Nr XXXIX/292/2018
Rady Gminy Grzmiąca
z dnia 25 października 2018 r.

zmieniająca uchwałę Nr XXIX/201/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 27 września 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017 - 2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) Rada Gminy Grzmiąca uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale nr XXIX/201/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 27 września 2017 r. zmienia się załącznik, który otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grzmiąca.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności sposób wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji zostało poprzedzone szczegółową diagnozą w szeroko rozumianym obszarze zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Niniejszy dokument został opracowany, by przeciwdziałać występującym na terenie gminy negatywnym zjawiskom.

Program przyjęty uchwałą nr XXIX/201/2017 Rady Gminy Grzmiąca został niezwłocznie przekazany do Urzędu Marszałkowskiego w celu przeprowadzenia oceny. Zgodnie z „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020” oraz uwagami Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego do Lokalnego Programu Rewitalizacji wprowadzono zmiany, które zostały zaakceptowane przez pracownika merytorycznie odpowiedzialnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego. Załącznik do niniejszej uchwały obejmuje uzupełnienia i rozszerzenia treści wskazane przez ekspertów. Całość materiału została ujęta w ujednolicony tekst, co podnosi jego czytelność i upraszcza posługiwanie się dokumentem.

Pozytywna ocena i wpis Programu na wykaz programów rewitalizacji prowadzony przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, umożliwią ubieganie się w przyszłości o dofinansowanie ze środków zewnętrznych zadań ujętych w Programie zarówno Gminie, jak też innym podmiotom z terenu Gminy.

Mając powyższe na uwadze, uzasadnione jest podjęcie niniejszej uchwały dotyczącej zmiany Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017 – 2023.

Załącznik do
Uchwały Nr XXXIX/292/2018
Rady Gminy Grzmiąca
z dnia 25 października 2018 r.

LOKALNY PROGRAM

rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017-2023

**Fundacja Nauka
dla Środowiska**

ul. Raclawicka 15-17
75-620 Koszalin
www.ndsfund.org,
tel. 94 347 82 05

Aktywa Plus

Emilia Kowalska

Bolesława Śmiałego 39/2
70-351 Szczecin
www.aktywaplus.pl
tel. 91 444 31 63

Koszalińska Agencja

Rozwoju Regionalnego S.A.

ul. Przemysłowa 8
75-216 Koszalin
www.karsa.pl,
tel. 94 341 63 30

„4C Centrum

Ekonomii Społecznej” sp. z o.o.

ul. Koński Kierat 14/15
70-563 Szczecin
www.4c.szczecin.pl
tel. 91 881 26 94

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	4
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY GRZMIĄCA NA TLE REGIONU	5
2. POWIĄZANIA PROGRAMU REWITALIZACJI SPOŁECZNEJ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY GRZMIĄCA	16
3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE GRZMIĄCA	26
3.1. METODOLOGIA DIAGNOZY NA POTRZEBY REWITALIZACJI	27
3.2. WYZNACZANIE JEDNOSTEK GMINNYCH (ANALITYCZNYCH)	28
3.3. ANALIZA WEWNĘTRZNEGO ZRÓŻNICOWANIA GMINY ZE WZGLĘDU NA WYSTĘPOWANIE ZJAWISK KRYZYSOWYCH: ANALIZA ILOŚCIOWA (STATYSTYCZNA)	30
3.4. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE GRZMIĄCA	53
4. WYZNACZENIE OBSZARÓW REWITALIZACJI Z UWZGLĘDNIENIEM PARTYCYPACJI MIESZKAŃCÓW I LOKALNYCH LIDERÓW – DIAGNOZA POGŁĘBIONA	72
4.1. PARTYCYPACYJNA OCENA OBSZARU REWITALIZACJI	73
4.2. CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI – PROBLEMY, POTRZEBY, POTENCJAŁY I PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ	74
5. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA	84
5.1. WIZJA	85
5.2. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA	85
6. LISTA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	87
6.1. LISTA GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	88
6.2. KARTY PROJEKTÓW	89
7. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM REWITALIZACJI	117

7.1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	118
7.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	119
7.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA	120
7.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	120
7.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ FINANSOWA	121
8. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	122
9. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI	127
9.1. ZESPÓŁ DS. REWITALIZACJI	128
9.2. PROMOCJA LPR	128
10. SYSTEM MONITORINGU SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU	130
SPIS MAP	134
SPIS TABEL	135
SPIS WYKRESÓW	136
DOKUMENTACJA ZDJĘCIOWA	137

Wstęp

Rewitalizacja jest skoncentrowanym terytorialnie procesem wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Jest prowadzona w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania przede wszystkim na rzecz lokalnej społeczności, a także elementów, w którym te społeczności funkcjonują czyli gospodarki oraz przestrzeni przyrodniczej i funkcjonalno-technicznej. Cechą szczególną rewitalizacji jest jej partycypacyjny charakter co oznacza, że jest prowadzona przez interesariuszy na podstawie programu rewitalizacji. Celem lokalnego programu rewitalizacji jest planowanie i wdrażanie działań ukierunkowanych na ożywianie i zrównoważony rozwój obszarów, które utraciły dotychczasowe funkcje społeczne i gospodarcze.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji gminy Grzmiąca powstał w ramach projektu rewitalizacji społecznej dla 18 samorządów lokalnych z województwa zachodniopomorskiego (tj. Barwic, Brojec, Brzeźna, Dobrej, Dobrzań, Drawna, Grzmiącej, Karnic, Kozielic, Krzęcina, Morynia, Ostrowic, Płotów, Radowa Małego, Rąbina, Szczecinka, Świdwina i Węgorzyna), który rozpoczął się 1 października 2016 roku. W ramach projektu zaplanowano dla społeczności lokalnych „dotacje” - każda w kwocie do 20000 PLN. Ponadto, przeprowadzono wspólnie partycypacyjną diagnozę lokalną, a następnie ciąg działań animacji lokalnej wokół dobra wspólnego. Wszystkim uczestnikom zapewniono specjalistyczne doradztwo (architektów, ekonomistów, urbanistów, wykonawców budowlanych) oraz konsultacje przy tworzeniu planów rewitalizacji.

1.

Ogólna charakterystyka społeczno-gospodarcza gminy Grzmiąca na tle regionu

Gmina Grzmiąca położona jest w środkowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie szczecineckim. Liczba ludności gm. Grzmiąca wg stanu na 31.12.2015 r. wynosiła 4 926 osób, stanowiąc 6,26% ludności powiatu.

Gmina obejmuje obszar 204 km² i dzieli się na 18 sołectw: (Czechy, Gdaniec, Godziszewo, Grzmiąca, Iwin, Krosino, Lubogoszcz, Mieszałki, Nosibądy, Przeradz, Przystawy, Radomyśl, Radusz, Równe, Storkowo, Sucha, Wielanowo, Wielawino). Przeważającą część jej gruntów stanowią użytki rolne (50%), nadając gminie typowo rolniczy charakter. Pozostałą część powierzchni, tj. ok. 40% pokrywają lasy. Powierzchnia Gminy stanowi 11,6% powierzchni powiatu, plasując tę gminę ją jako najmniejszą w powiecie (nie licząc miasta Szczecinek). Siedzibą Gminy jest miejscowość Grzmiąca.

CHARAKTERYSTYKA GMINY GRZMIĄCA W SFERZE SPOŁECZNEJ

Przedszkola

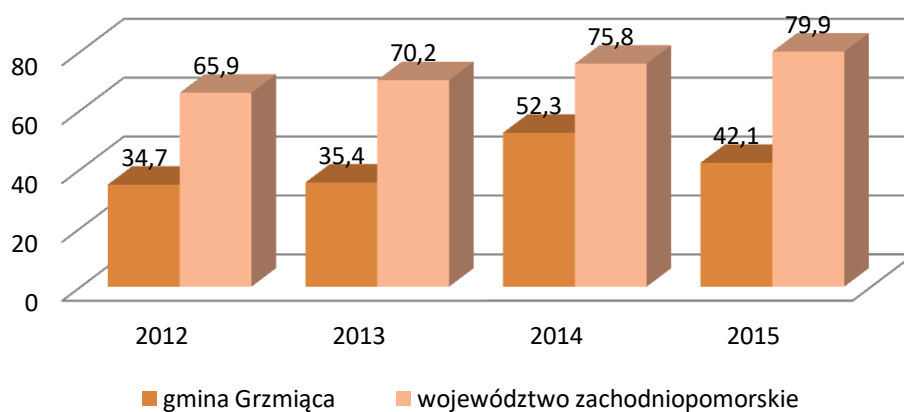
W Gminie znajdują się 3 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 1 przedszkole, posiadające w 2015 roku 69 miejsc, co uległo znacznemu spadkowi w porównaniu z latami ubiegłymi, kiedy w 2013 i 2014 odpowiednio było tych miejsc 94 i 103. w gminie Grzmiąca poziom uprzedzszkolnienia, tj. stosunek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do wszystkich dzieci w tym wieku, jest blisko dwukrotnie niższy od średniej dla województwa zachodniopomorskiego.

Tabela nr 1: Stosunek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym w gminie Grzmiąca oraz w województwie zachodniopomorskim w latach 2012 - 2015.

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	34,7	35,4	52,3	42,1
województwo zachodniopomorskie	65,9	70,2	75,8	79,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres nr 1: Stosunek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym w gminie Grzmiąca oraz w województwie zachodniopomorskim w latach 2012 – 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba ludności

Grzmiąca jest gminą wiejską. Wg stanu na 31.12.2015 r. w gm. Grzmiąca zameldowanych było 4 926 osób, spośród których 50,87% stanowili mężczyźni. Świadczy to o niższym niż w województwie współczynniku feminizacji (51,35% w województwie zachodniopomorskim). Od 2012 liczba ludności sukcesywnie spada, zwykle od kilkunastu do 60 osób rocznie. Od 2011 roku liczba ludności faktycznie zamieszkujących Gminę spadła o 3%. na liczbę ludności składają się urodzenia i zgony (przyrost naturalny) oraz liczba osób wyjeżdżających na stałe i osiedlających się w mieście (saldo migracji).

W gminie Grzmiąca rodzi się każdego roku najczęściej od 41 do 66 dzieci. w 2015 roku wskaźnik urodzeń wyniósł 8,3 na 1 tys. mieszkańców i był nieco niższy od średniej w województwie zachodniopomorskim (8,8) oraz od średniej w Polsce (10,2).

W Gminie umiera każdego roku od 49 do 55 osób. Daje to średni roczny wskaźnik umieralności 9,6 osób na 1 tys. mieszkańców, przy wskaźniku dla województwa 10,3 i średnim dla Polski 9,9. Średni przyrost naturalny w latach 2011-2015 wyniósł w Grzmiącej + 0,64 osoby na 1 tys. mieszkańców, podczas gdy w Polsce - 0,2, a w województwie - 0,6. Średnie saldo migracji w latach 2011-2015 wyniosło - 37,4.

Struktura wieku

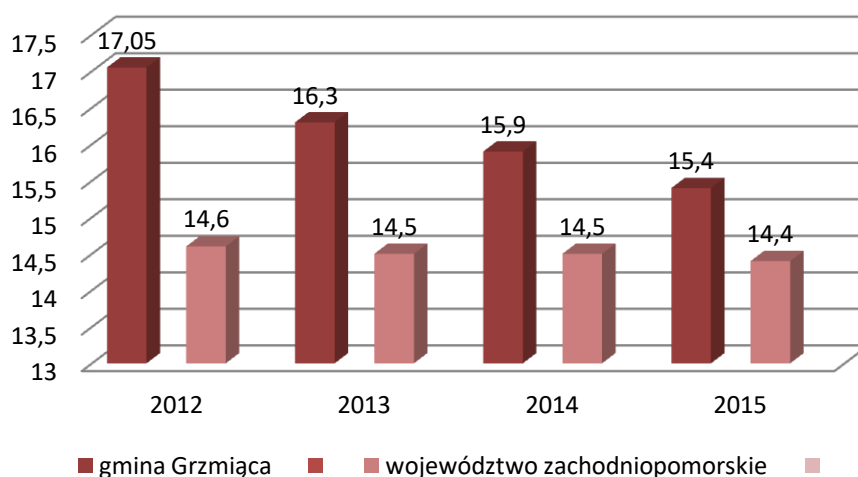
W 2015 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie Grzmiąca wynosiła 756, co stanowiło 15,35% ogółu populacji. Wskaźnik ten uległ zmniejszeniu od 2012 roku. Wskaźnik ten w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców Grzmiącej pozostaje wyższy niż dla województwa zachodniopomorskiego (14,41%) oraz niższy wobec średniej dla kraju (17,9%).

Tabela nr 2: Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	17,05	16,3	15,9	15,4
województwo zachodniopomorskie	14,6	14,5	14,5	14,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres nr 2: Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

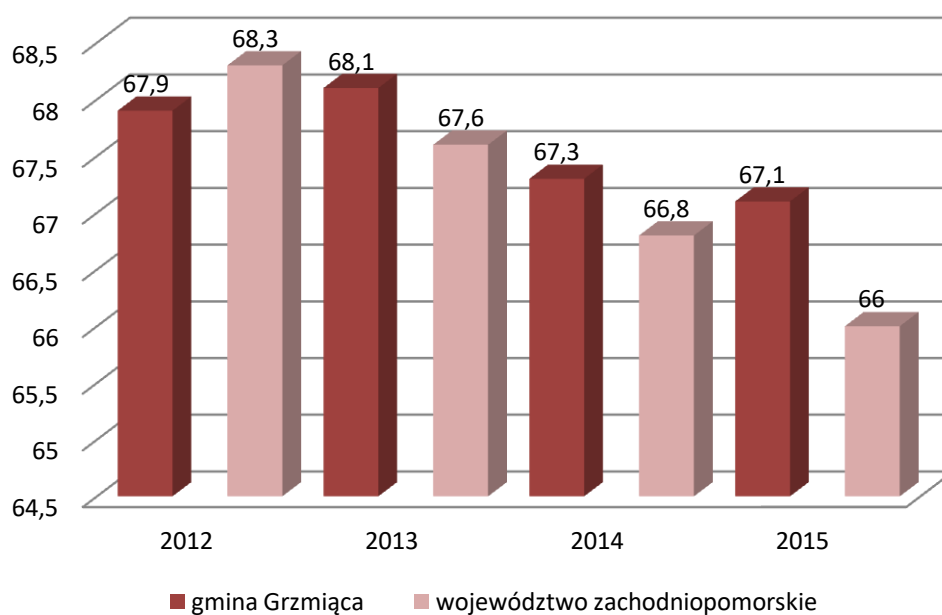
W 2015 r. było 3 307 osób w wieku produkcyjnym, co stanowiło 67,3% populacji. Stan ten nie uległ większej zmianie od 2012 roku. Wskaźnik Grzmiącej pozostaje wyższy niż dla Polski (62,4%) i niewiele wyższy niż dla województwa zachodniopomorskiego (66,04%).

Tabela nr 3: Liczba osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	67,9	68,1	67,3	67,1
województwo zachodniopomorskie	68,3	67,6	66,8	66,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres nr 3: Liczba osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

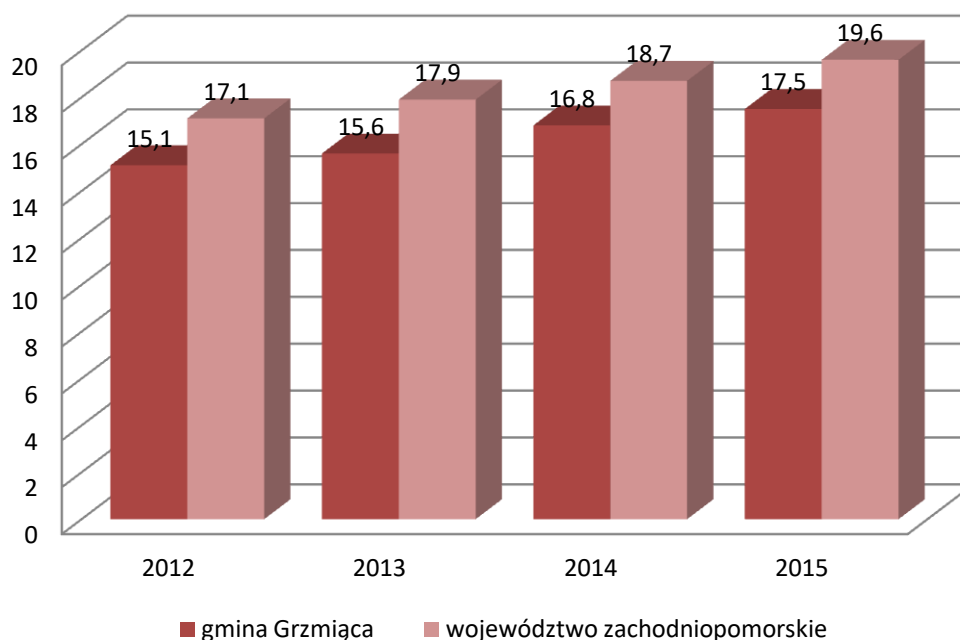
Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią w Grzmiącej coraz liczniejszą grupę. w 2015 r. było ich 863. Stanowi to 17,52% wszystkich mieszkańców i wykazuje wzrost o dwa punkty procentowe w porównaniu z 2012 rokiem. Wskaźnik ten jest niższy niż dla województwa (19,5%) oraz Polski (19,6%).

Tabela nr 4: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	15,1	15,6	16,8	17,5
województwo zachodniopomorskie	17,1	17,9	18,7	19,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres nr 4: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Bezrobocie

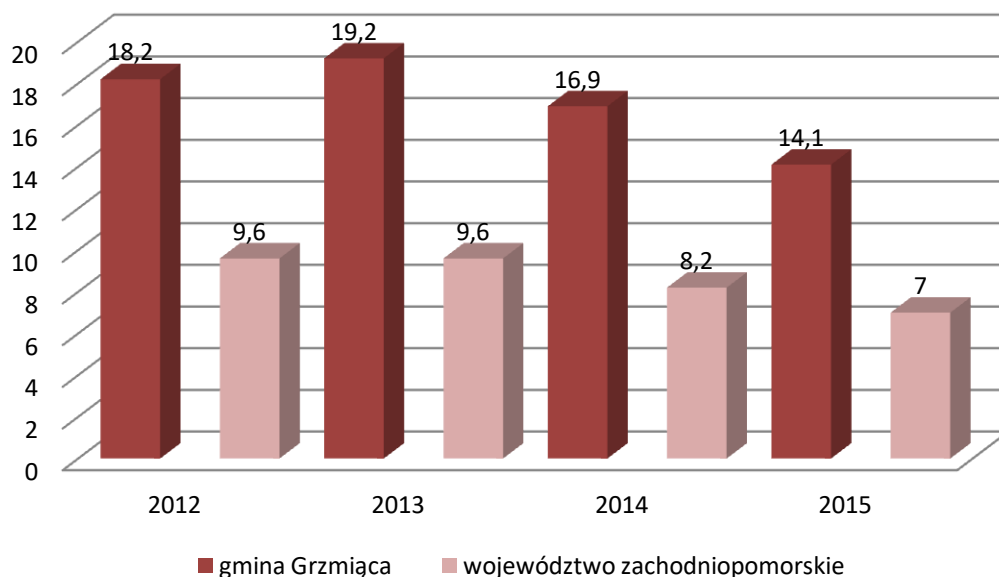
Bezrobocie należy do najpoważniejszych problemów w sferze społecznej w gminie Grzmiąca. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił tu 13,4%, był więc znacznie wyższy od wskaźnika dla Polski (6,5%) i województwa (7,03%). Dysproporcja między Grzmiącą a województwem na poziomie 7 punktów procentowych utrzymuje się od lat.

Tabela nr 5: Liczba osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	18,2	19,2	16,9	14,1
województwo zachodniopomorskie	9,6	9,6	8,2	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres nr 5: liczb osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców ogółem wynosi tu 5,05%, jest więc znacznie wyższy od wskaźnika dla województwa (2,57%). Dysproporcja między Grzmiącą a województwem na poziomie 3 punktów procentowych utrzymuje się od lat.

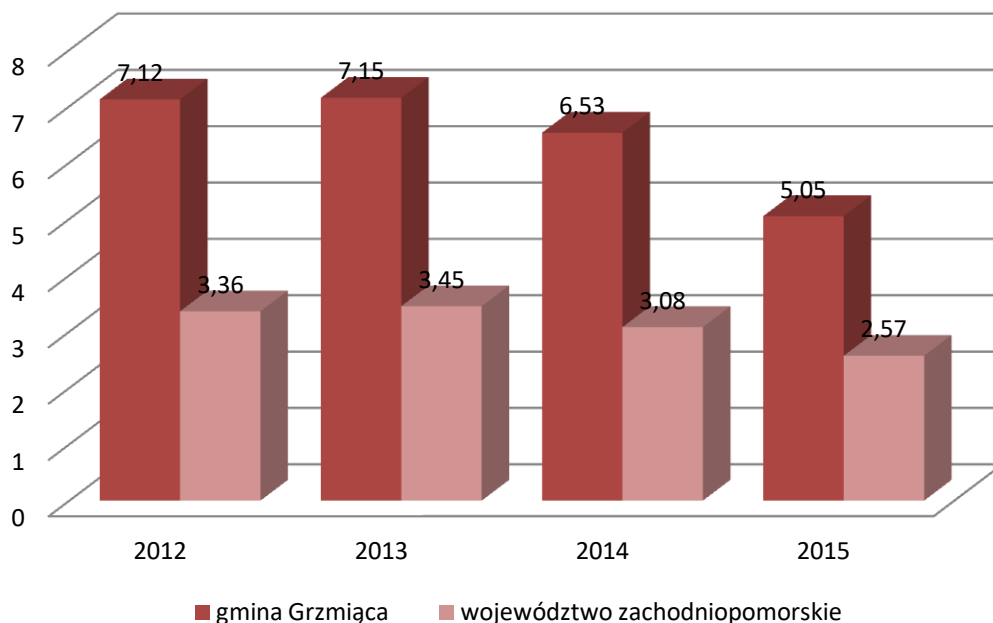
Tabela nr 6: Liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców ogółem(%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	7,12	7,15	6,53	5,05
województwo zachodniopomorskie	3,36	3,45	3,08	2,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

Wykres nr 6: liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

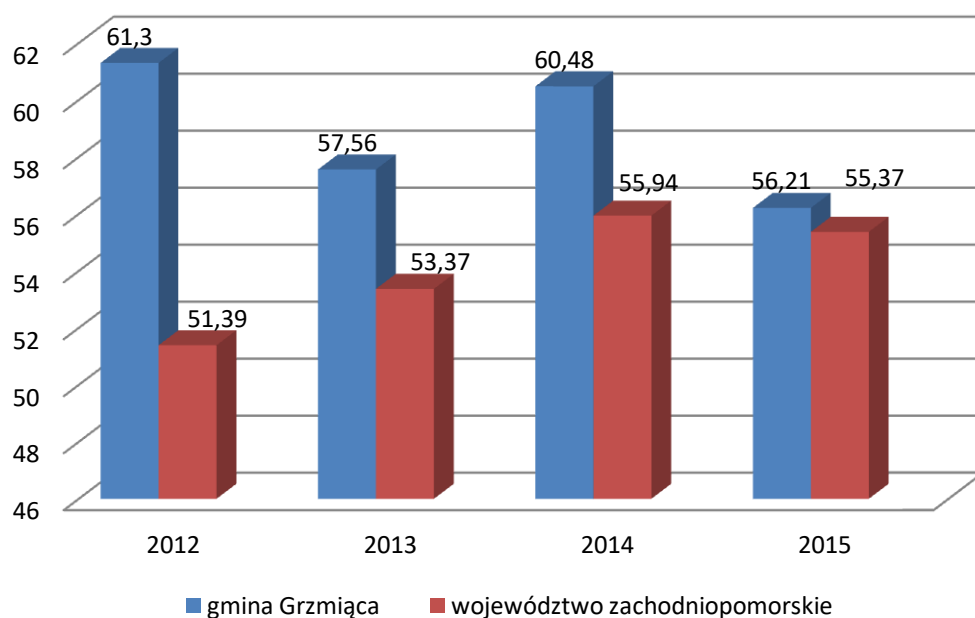
Podobnie rysuje się udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby osób bezrobotnych, który wynosi 56,21%, jest więc nieznacznie wyższy od wskaźnika dla województwa (55,37%). Dysproporcje między Grzmiącą a województwem są coraz niższe porównując dane od roku 2012.

Tabela nr 7: liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	61,3	57,56	60,48	56,21
województwo zachodniopomorskie	51,39	53,37	55,94	55,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

Wykres nr 7: Liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

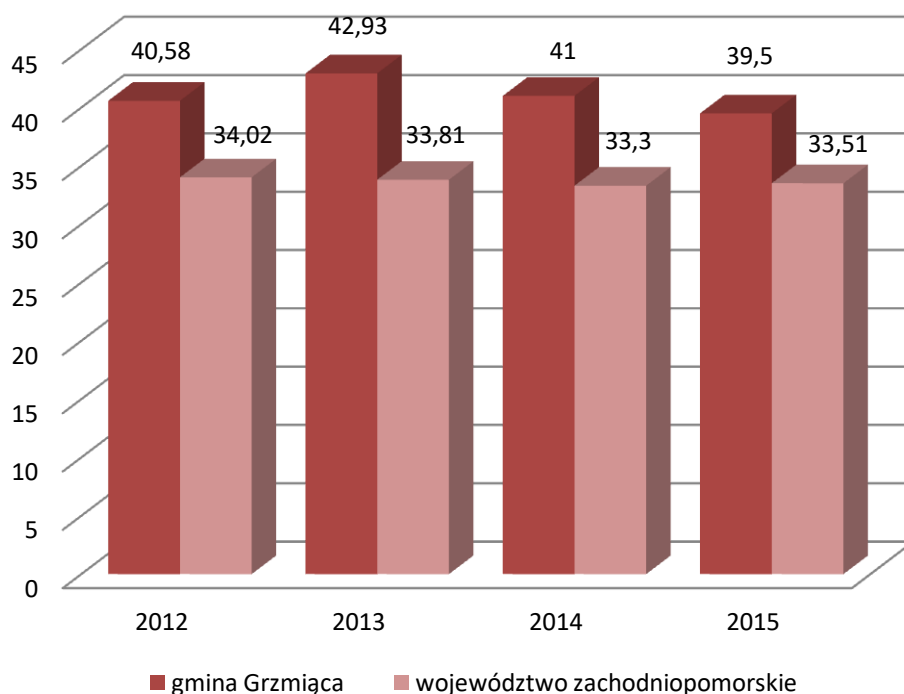
Stosunek liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej do całkowitej liczby osób bezrobotnych w gminie Grzmiąca jest wyższy o 6 punktów procentowych od wskaźnika w województwie zachodniopomorskim.

Tabela nr 8: liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w stosunku do liczby osób bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	40,58	42,93	41	39,5
województwo zachodniopomorskie	34,02	33,81	33,3	33,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

Wykres nr 8: liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w stosunku do liczby osób bezrobotnych ogółem (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku

Obszary ubóstwa

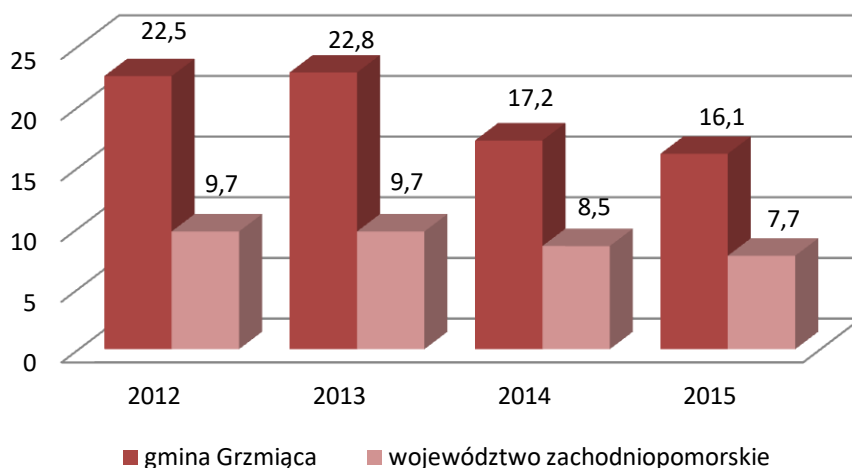
W 2015 roku w gminie Grzmiąca z pomocy społecznej skorzystało 797 osób. Stanowi to 16,1% ogółu mieszkańców. Ubóstwo należy zatem do kluczowych problemów gminy. Mówiąc o ubóstwie należy pamiętać także o osobach, które osiągają dochody nieco przewyższające maksymalny próg upoważniający do ubiegania się o pomoc, ale na tyle niskie, że ich sytuacja jest bardzo podobna do grupy opisanej powyżej. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w gminie (16,1%) jest znacząco wyższa niż w województwie zachodniopomorskim (7,7%) i kraju (6,4%).

Tabela nr 9: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
gmina Grzmiąca	22,5	22,8	17,2	16,1
województwo zachodniopomorskie	9,7	9,7	8,5	7,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS, GUS

Wykres nr 9: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS, GUS

Gmina Grzmiąca charakteryzuje się znacznie gorszymi wskaźnikami gospodarczymi i społecznymi niż średnia dla województwa zachodniopomorskiego. Między innymi o znacznie niższym od przeciętnego potencjale tej jednostki samorządu terytorialnego świadczy prawie dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia, w tym osób długotrwale bezrobotnych oraz bardzo słabo rozwinięta przedsiębiorczość, co w konsekwencji powoduje występowanie znacznie

większych grup mieszkańców bez dochodów korzystających z pomocy społecznej, zagrożonych trwałym wykluczeniem społecznym. Gorzej niż przeciętnie w regionie prezentuje się infrastruktura społeczna np. dostępność do przedszkoli i opieki zdrowotnej oraz wykształcenie mieszkańców. Gmina dotknięta jest niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi: depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, charakterystycznymi dla całego regionu, choć zjawiska te przebiegają nieco łagodniej od przeciętnej. Odmiennością jest większy współczynnik maskulinizacji niż feminizacji – zjawisko to jest charakterystyczne dla gmin typowo rolniczych i wiąże się z migracją ambitniejszych i lepiej wykształconych kobiet do miast i pozostawianiem większej liczby mężczyzn na wsi, kontynuujących pracę na roli po rodzicach.

2.

**Powiązania programu rewitalizacji społecznej
z dokumentami strategicznymi
i planistycznymi gminy Grzmiąca**

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Grzmiąca stanowi jeden z elementów planowania rozwoju w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Wieloaspektowy charakter rewitalizacji ujęty w LPR znajduje swoje odzwierciedlenie w poszczególnych celach i kierunkach działania określonych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych gminy. Te z kolei spójne są z poszczególnymi celami na poziomie regionalnym (wojewódzkim) i krajowym.

W celu sformułowania wizji oraz celów Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca przeanalizowano najważniejsze dokumenty strategiczne i planistyczne na dwóch poziomach zarządzania, tj.:

- dokumenty regionalne,
- dokumenty lokalne.

Na każdym poziomie realizowane są zadania odpowiadające jego specyfice. Poniżej przedstawiono najistotniejsze zapisy z dokumentów obowiązujących, których zakres przekłada się na planowany w gminie Grzmiąca zasięg procesu rewitalizacji.

Dokumenty regionalne

Głównymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa zachodniopomorskiego są:

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku*
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (RPO WZ)

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 (SRWZ)

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XXVI/303/05 z dnia 19 grudnia 2005 roku.

Powyższa Strategia jest dokumentem, na podstawie którego prowadzi się politykę rozwoju województwa. SRWZ stanowi punkt odniesienia do wszelkich działań rozwojowych podejmowanych przez samorządy lokalne na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Zgodnie ze Strategią, biorąc pod uwagę potencjał i sytuację regionu oraz stały wzrost jego możliwości rozwojowych została wyznaczona misja dla województwa zachodniopomorskiego, która brzmi następująco: „*Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów.*”

Do osiągnięcia tak sformułowanej misji przyczynić ma się realizacja sześciu celów strategicznych oraz przyporządkowanych im działań kierunkowych. Wśród nich sformułowano konkretne działania odnoszące się wprost do zagadnień rewitalizacyjnych, a także takie, które wprost dotyczą obszaru gminy Grzmiąca. Celem, w którym bezpośrednio odwołano się do rewitalizacji jest:

- Cel strategiczny nr 4 „Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”
Cel kierunkowy „Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych” w ramach następujących działań: prowadzenie planowania przestrzennego z uwzględnieniem potrzeb rewitalizacji, lokowanie nowych projektów inwestycyjnych w pierwszej kolejności na terenach już zurbanizowanych i przeznaczonych do rewitalizacji, renowacja, rewaloryzacja i adaptacja obiektów poprzemysłowych i powojennych oraz ich przystosowania na cele kulturalnej, sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, handlowo-usługowe, biurowe i mieszkaniowe, rewitalizacja, odbudowa i renowacja staromiejskich układów urbanistycznych, podnoszenie standardu zasobów mieszkaniowych na terenach zdegradowanych

Wśród celów strategicznych skierowanych gminy Grzmiąca znalazły się cele skierowane do obszaru strategicznej interwencji oraz gminy Grzmiąca wprost:

- Cel strategiczny nr 1 Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania, cel kierunkowy 1.3 Wspieranie współpracy przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości. Wszechstronne i zrównoważone wykorzystanie zasobów województwa będzie realizowane w szczególności poprzez zwiększanie konkurencyjności oferty turystycznej, a także restrukturyzację gospodarki rolnej i rybactwa. Następstwem podniesienia innowacyjności i efektywności gospodarowania w regionie będzie poprawa kondycji przedsiębiorstw oraz poprawa spójności i kondycji ekonomicznej całego województwa.
- Cel strategiczny nr 5 Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności, cel kierunkowy: 5.2 Zwiększenie aktywności zawodowej ludności oraz 5.6 Zwiększanie dostępności i uczestnictwa w edukacji przedszkolnej. Strategia województwa zachodniopomorskiego obejmuje działania zorientowane na wzmacniania aktywności zawodowej i poziomu kompetencji mieszkańców, dostępności i jakości edukacji na każdym poziomie nauczania oraz zwiększanie uczestnictwa w niej mieszkańców regionu. Efektem realizacji Strategii stanowić będzie przezwyciężenie marginalizacji i wykluczeni na poziomie dostępu do oferty edukacyjnej.
- Cel strategiczny nr 6 Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu, cel kierunkowy: 6.1 Wspieranie funkcji rodziny, 6.2 Zwiększanie jakości i dostępności opieki zdrowotnej, 6.3 Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego, 6.4 Wzmacniania tożsamości i integracji społeczności lokalnej, 6.5 Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej, 6.6 Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. Zadaniem samorządu wobec społeczności jest stworzenie jak najlepszych warunków do życia i pracy mieszkańców, realizacji planów życiowych i wszechstronnej samorealizacji w życiu osobistym i społecznym.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Grzmiąca oraz przyjęte w nim cele wpisują się w ww. założenia SRWZ.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Plan został przyjęty Uchwałą Nr XXXII/334/02 przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 czerwca 2002 r, następnie Uchwałą Nr XLV/530/10 z dnia 19 października 2010 uchwalono zmianę Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego.

Dokument ten szczegółowo określa wszystkie kwestie związane z zagospodarowaniem przestrzennym województwa zachodniopomorskiego. Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa zachodniopomorskiego jest *zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej*.

Nadrzędną zasadą zagospodarowania przestrzennego województwa jest takie kształtowanie przestrzeni, aby zachować zasoby i walory środowiska przyrodniczego, kulturalnego i krajobrazu, które zapewniają wysokie standardy życia mieszkańców.

Plan zagospodarowania przestrzennego wyznacza szereg celów szczegółowych, które przyczynią się do realizacji głównego celu strategicznego. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w LPR, takie jak poprawa stanu gospodarczego, rozwoju infrastrukturalno-przestrzennego, w tym poprawy istniejącej infrastruktury technicznej wpływającej na konkurencyjność gminy i podnoszącej atrakcyjność lokalizacyjną są spójne z celami szczegółowymi, w tym w szczególności z następującymi:

- ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa,
- wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa,
- ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego,
- rozwój potencjału demograficznego województwa,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu,
- rozwój infrastruktury społecznej,
- wzrost gospodarczy,
- rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój usług elektronicznych i odnawialnych źródeł energii,
- likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (RPO WZ)

Celem strategicznym Programu Regionalnego jest poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych. Osiągnięcie celu głównego RPO Województwa Zachodniopomorskiego jest możliwe poprzez realizację celów szczegółowych, przyporządkowanych następującym osiom priorytetowym:

- Oś priorytetowa 1. Gospodarka, innowacja, nowoczesne technologie,
- Oś priorytetowa 2. Gospodarka niskoemisyjna,
- Oś priorytetowa 3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu,
- Oś priorytetowa 4. Naturalne otoczenie człowieka,

Oś priorytetowa 5. Zrównoważony transport,
Oś priorytetowa 6. Rynek pracy,
Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne,
Oś priorytetowa 8. Edukacja,
Oś priorytetowa 9. Infrastruktura publiczna.

Działania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca przyczynią się do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych zawartych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 poprzez komplementarność z osią priorytetową nr 9 *Infrastruktura Publiczna*.

W dokumencie podkreślono, iż dla poprawy sytuacji społecznej i zdrowotnej mieszkańców województwa Zachodniopomorskiego istotna jest rewitalizacja na obszarach zamieszkałych przez ubogą społeczność, zarówno obszarach miejskich jak i wiejskich.

Województwo zachodniopomorskie odznacza się dużą liczbą tzw. obszarów popegeerowskich. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze sprawiły, że obszary te są często miejscem kumulacji różnorodnych problemów. Nierozwiązane do dziś, nawarstwiające się problemy społeczne (lokalnego rynku pracy, wysokiego bezrobocia, niedoinwestowania infrastrukturalnego, pauperyzacji, ubóstwa) stanowią konsekwencje transformacji gospodarczej z przełomu XX i XXI wieku, która na tych terenach najsilniej odcisnęła swoje piętno.

Obszary objęte Specjalną Strefą Włączenia w sposób szczególny wymagają działań rewitalizacyjnych o charakterze fizycznym (przestrzennym), społecznym i gospodarczym. Są to miejsca o szczególnie niekorzystnych uwarunkowaniach pod względem dostępności komunikacyjnej do istniejącej infrastruktury publicznej. Cechują się wysokim stopniem bezrobocia i niską atrakcyjnością gospodarczą, ale przede wszystkim dużymi problemami w zakresie wykluczenia społecznego. Koncentracja powiatów marginalizowanych, w tym o najwyższej stopie bezrobocia, występuję w centralnej i wschodniej części województwa.

Bezpośrednie działania rewitalizacyjne przewidziane są w priorytecie inwestycyjnym (PI) 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*. Celem szczegółowym tego priorytetu jest zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne. Efektem wsparcia będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych i ludności zamieszkującej te obszary z sytuacji problemowych.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie gminy Grzmiąca stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i w istotny sposób przyczynią się do realizacji jej założeń na szczeblu lokalnym.

Dokumenty lokalne

Głównymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Grzmiąca są:

1. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grzmiąca zmienione po raz ostatni Uchwałą Nr XXXVII/231/2014 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 17 kwietnia 2014 r. – dalej SUIKZP GG.*
2. *Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Grzmiąca na lata 2009-2019 przyjęta Uchwałą Nr XXXIV/220/2009 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 30 grudnia 2009 r. – dalej SRPS GG.*
3. *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok przyjęty Uchwałą Nr XXXI/222/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 28 grudnia 2017 r. – Dalej PPIRPA GG.*
4. *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Grzmiąca przyjęty Uchwałą Nr XI/80/2015 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 26 listopada 2015 r. – Dalej PGN GG.*

Gmina Grzmiąca posiada inne dokumenty strategiczne z zakresu programowania rozwoju lokalnego, jednak na dzień przyjęcia Programu Rewitalizacji nie zostały one jeszcze zaktualizowane. Są to przede wszystkim: *Strategia Rozwoju Gminy Grzmiąca*, 2000 oraz *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Grzmiąca na lata 2004-2013*.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grzmiąca

Studium jest przede wszystkim dokumentem planistycznym, który określa politykę przestrzenną Gminy. Jest w nim jednak zawarty również opis negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych charakteryzujących gminę Grzmiąca, które spójne są z analizą wskaźnikową jednostek gminnych zawartą w niniejszym LPR.

Studium, diagnozując problematykę społeczną kładzie bardzo duży nacisk na edukację, od której zależy przyszłość wspólnoty samorządowej. Mimo relatywnie dobrych wyników w nauce uczniów Gminy na tle powiatu i regionu, dokument zaleca intensyfikację działań w celu zapewnienia kształcenia w szkołach podstawowych i w gimnazjum na wysokim poziomie. w SUIKZP GG zwraca się uwagę na konieczność dostosowania oferty edukacyjnej do wymogów współczesności i potrzeb rynku: nauki języków obcych, technologii informatyczno – komunikacyjnych oraz konieczność kształcenia w zawodach deficytowych, które poszukiwane są w całej Unii Europejskiej.

Z opisu zawartego w Studium wyłania się typowo rolniczo - leśny charakter gminy Grzmiąca, w której ziemia użytkowana rolniczo zajmuje znacznie ponad połowę powierzchni i stanowi główną gałąź gospodarki. Charakterystyczną cechą rolnictwa skupiającego znaczne zasoby w postaci siły roboczej oraz majątku trwałego jest produkcja surowców rolnych i hodowla oraz w niewielkim stopniu ich przetwarzanie. Duże zasoby leśne (ponad jedna trzecia obszaru Gminy) stwarzają dobre warunki dla rozwoju przetwórstwa, stanowiąc źródło wielu surowców, tj. drewna, zwierzyny leśnej, runa leśnego oraz dostarczając miejsc pracy w gospodarce Gminy.

Z drugiej strony, w niełatwej sytuacji rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich, monofunkcyjność gospodarcza gminy Grzmiąca jest dla niej bardzo niekorzystna. Wielu rolników zaprzestaje swojej działalności ze względu na brak następcy lub nieopłacalność produkcji wynikającej z konkurencyjności cen eksportowanych produktów rolnych i wzrostu cen środków produkcji rolnej.

Studium zaleca podjęcie działań w dziedzinie ochrony powietrza poprzez utrzymanie naturalnych mikroklimatów lokalnych, utrzymanie stanu składników atmosfery nieprzekraczających dopuszczalnych norm oraz stosowanie w procesie spalania najmniej szkodliwych dla środowiska surowców oraz stosowanie odpowiednich urządzeń oczyszczających.

Studium podkreśla również fakt, że Gminę charakteryzuje istotne zróżnicowanie rozwoju. Najkorzystniejsze warunki do rozwoju wielu funkcji istnieją w Grzmiącej ze względu na bardzo dobre wyposażenie wsi w infrastrukturę techniczną i społeczną. Korzystne warunki występują również w Krosinie i Suchej oraz wsiach położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej.

Urząd Gminy zapewnia mieszkańcom usługi administracji publicznej, możliwość załatwiania wielu spraw urzędowych leżących w gestii samorządu gminnego, a także ogniskuje lokalne życie publiczne i umożliwia obywatelom partycypację w procesach zarządzania gminą poprzez obecność na sesjach Rady Gminy czy spotkanie z wójtem i kierownictwem Urzędu.

Według SUIKZP GG postępujące starzenie się społeczeństwa oraz trudna sytuacja gospodarcza powodują m.in. konieczność zapewnienia mieszkańcom dobrego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej.

Studium rozpatruje problem zagospodarowania dawnych PGR-ów i innych gospodarstw przestrzennych w kontekście rozwoju przestrzennego. Część obiektów gospodarczych i hodowlanych może zostać wykorzystana zgodnie ze swoim pierwotnym przeznaczeniem z uwagi na rolniczy profil Gminy, część jednak ulegnie zniszczeniu lub zostanie zaadaptowana na inne cele.

Przewidziane w LPR przedsięwzięcia winny w jak największym stopniu odpowiadać na zdiagnozowane problemy, a poprzez ich konsekwentną realizację przeciwdziałać negatywnym zjawiskom (np. o charakterze społecznym, przestrzennym i in.). Studium wskazuje, iż podejmowane w celu poprawy warunków życia mieszkańców działania powinny być zgodne z potencjałem Gminy – wysoki potencjał gleb, położenie w atrakcyjnej okolicy dorzecza Parsęty, czyste środowisko, dość wysoki poziom zalesienia.

Studium podkreśla, iż teren gminy Grzmiąca jest terenem charakteryzującym się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Kompleksowe podejście rewitalizacji polega na wykorzystaniu istniejącego potencjału w celu zminimalizowania skutków negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Zaproponowane do realizacji przedsięwzięcia wpisują się w to założenie, np. poprzez wdrożenie m.in. następujących projektów (w zakresie zgodnym z kartami projektów): stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie, uruchomienie nowoczesnego zakładu hodowlanego w Mieszatkach, uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej. Wskazane projekty (oraz pozostałe wynikające z kart projektów) mają na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom zdiagnozowanym na terenie Gminy (np. wysoki poziom bezrobocia, niewielka liczba podmiotów gospodarczych, wysoki udział ludności korzystającej z instrumentów pomocy społecznej) przy maksymalnym wykorzystaniu istniejących potencjałów. Wskazane przedsięwzięcia mają szansę przyczynić się do pobudzenia gospodarczego Gminy oraz jej mieszkańców, przyczyniając się do niwelacji negatywnych zjawisk (o charakterze społecznym, gospodarczym).

W dużej mierze zapisy obydwu dokumentów (LPR oraz Studium) są spójne, a działania przewidziane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Grzmiąca odpowiadają na najważniejsze problemy, programując inicjatywy dążące do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonych w procesie rewitalizacji obszarów.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Grzmiąca na lata 2009-2019

W Strategii określono jej misję, którą jest *Zapewnienie mieszkańcom gminy Grzmiąca warunków, które będą sprzyjały ich godnemu życiu i osobistemu rozwojowi oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez współdziałanie osób, instytucji i organizacji społecznych.*

W ramach Strategii sformułowano też cele, zadania i działania. Poniżej wyszczególniono cele strategiczne. Jeżeli chodzi o cele szczegółowe i kierunki działania, to znaleźć je można w tekście Strategii.

Cele strategiczne:

- Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.
- Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa m.in. z uwagi na brak pracy ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.
- Wsparcie rodzin z dziećmi a w szczególności zapobieganie patologiom w rodzinie.
- Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych zapewniającego im właściwą opiekę.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Grzmiąca na 2018 rok

Celem głównym Programu jest ograniczenie rozmiarów problemów alkoholowych oraz związanych z narkotykami, a także walka z przemocą w rodzinie.

W ramy głównego celu Programu wpisują się cele szczegółowe:

- prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych na rzecz społeczności lokalnej,
- zwiększanie świadomości i zaangażowania mieszkańców Gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz stosowania przemocy;
- wdrażanie efektywnego systemu monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w ramach Programu.

Realizacja powyższych celów zamyka się w następujących zadaniach:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- Zapewnienie realizatorom Programu warunków umożliwiających sprawne wykonywanie powierzonych zadań.

Powyższym zadaniom przyporządkowano szczegółowe zadania niezbędne do realizacji założonego w Programie celu strategicznego.

Program wskazuje, iż problem alkoholizmu oraz narkomanii w Gminie istnieje. Zakłada szereg działań profilaktycznych służących przeciwdziałaniu tym zjawiskom. Ponadto, Strategia zwraca również uwagę, iż kluczowymi problemami społecznymi mającymi znaczący wpływ na społeczeństwo są wysoki stopień bezrobocia oraz ubóstwo.

Zaproponowane do realizacji w niniejszym LPR projekty ze sfery społecznej odpowiadają na zdiagnozowane problemy oraz związane z nimi potrzeby. Działania służące szeroko rozumianemu przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu (np. adaptacja budynku popegeerowskiego w Lubogoszczy na funkcje społeczne - jako miejsce integracji, spędzania wolnego czasu; modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich na terenie miejscowości Mieszałki, Wielawino czy Godziszów; animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych na terenie miejscowości Wielawino, Wielanowo, Mieszałki, Godziszów, Sławno, Przystawy, Lubogoszcz, Grzmiąca; rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca oraz pozostałe projekty) mają na celu aktywizację lokalnej społeczności do podejmowania wspólnych działań, inicjatyw, spędzania wolnego czasu w sposób zorganizowany (np. udział w warsztatach, spotkaniach tematycznych).

Działania zaproponowane w LPR gminy Grzmiąca w sposób kompleksowy uzupełniają działania wynikające z Programu, są z nimi zgodne.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Grzmiąca

W *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Grzmiąca* określono misję gminy w kontekście Planu. Jest ona następująca:

Gmina Grzmiąca stanowi lokalny ośrodek społeczno – kulturalny atrakcyjny dla mieszkańców i przedsiębiorców o znacznych walorach turystycznych w skali mikroregionu. Rozwój gospodarczy gminy prowadzony jest w sposób nieuciążliwy dla środowiska naturalnego z reguły oparty na zasobach lokalnych oraz w oparciu o zasoby ludzkie. Rozwój gminy Grzmiąca prowadzony jest zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz z ideą gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich aspektach swojej funkcjonalności z uwzględnieniem dziedzin gospodarczych, kulturalnych, oświatowych i sportowych.

Zakłada się dążenie do wdrożenia zasady „smart city” – miasta/gminy inteligentnej, a w dziedzinie zarządzania i gospodarowania energią do realizacji „smart grid” – inteligentnej sieci w celu optymalnego wykorzystania energii w sferze publicznej, społecznej oraz gospodarczej w jak największym stopniu samowystarczalnej energetycznie gminy.

Określono także cel nadrzędny, którym jest *Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie gminy Grzmiąca do roku 2020 r.*

Z kolei celem głównym jest *Redukcja emisji CO₂ na terenie gminy Grzmiąca ze źródeł pierwotnych i wtórnych o co najmniej 10 % do roku 2020 r., w stosunku do roku 2013*

Cel główny osiągnięty będzie poprzez cele szczegółowe:

- Redukcję zużycia energii finalnej wykorzystywanej na terenie gminy do 2020 r.
- Zwiększenie udziału wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie gminy Grzmiąca o 20 % do roku 2020, w stosunku do roku 2013 r.
- Zwiększenie świadomości mieszkańców gminy Grzmiąca w zakresie niskiej emisji
- Redukcja niskiej emisji wytwarzanej w indywidualnych gospodarstwach domowych przy wykorzystaniu paliw opartych na surowcach naturalnych

Celem nadrzędnym Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Grzmiąca jest zaprojektowanie kompleksowych działań zmierzających do poprawy jakości powietrza Gminy. Projekty założone do realizacji w niniejszym LPR uwzględniają aspekt ochrony środowiska m.in. termomodernizację budynków, budowę ścieżek rowerowych oraz promocję proekologicznych zachowań.

Założenia przyjęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Grzmiąca uzupełniają zapisy Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, a realizacja projektów rekomendowanych w niniejszym LPR stanowić będzie istotny wkład w osiągnięciu wskaźników monitorowania realizacji Planu.

Po przeprowadzeniu analizy zgromadzonych danych jakościowych oraz ilościowych na potrzeby zarówno niniejszego dokumentu, jak i pozostałych dokumentów strategicznych Gminy ustalono, iż część mieszkańców dotknięta jest problemami o charakterze społecznym i gospodarczym – wysokim poziomem bezrobocia oraz powiązanim z nim ubóstwem. Analiza problemów oraz stopień ich nagromadzenia wskazuje na konieczność wprowadzenia nowego, kompleksowego narzędzia przeciwdziałania tym zjawiskom w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca oraz konsekwentne wdrażanie projektów w nim zaprojektowanych.

Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na wskazanych w niniejszym LPR obszarach Gminy uzasadnia przede wszystkim koncentracja negatywnych zjawisk społeczno – gospodarczych zdiagnozowanych w ww. programach oraz przedmiotowym LPR, w tym m.in. ubóstwo, utrzymujące się bezrobocie, które może prowadzić do innych społecznych patologii. Ponadto, wskazuje się również brak kwalifikacji mieszkańców, niewystarczający poziom wykształcenia, wyuczona bezradność i roszczeniowość, brak miejsc do spędzania wolnego czasu czy niska aktywność mieszkańców i grup społecznych oraz wiele innych.

Projekty, działania zaproponowane do realizacji w niniejszym dokumencie stanowią uzupełnienie działań realizowanych przez Gminę oraz jej jednostki w ramach prowadzonej polityki społeczno – gospodarczej. Wskazane projekty stanowią szansę na poprawę obecnego stanu kryzysowego wyodrębnionych na podstawie obiektywnej analizy danych terenów o najwyższym stopniu koncentracji negatywnych zjawisk.

Zaproponowane w rozdziale 6 niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca projekty mają w sposób pozytywny wpłynąć na procesy społeczno – gospodarcze, które dotyczą lokalną społeczność oraz w znaczący sposób przeciwdziałać powstawaniu nowym, negatywnym zjawiskom. Zaproponowany w LPR kompleksowy proces rewitalizacji stwarza możliwość skutecznej poprawy jakości życia mieszkańców, realizując tym samym również główne cele przyjęte w analizowanych lokalnych dokumentach strategicznych.

3.

**Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych
w gminie Grzmiąca**

3.1. Metodologia diagnozy na potrzeby rewitalizacji

Celem niniejszej części opracowania jest delimitacja, czyli wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych w granicach administracyjnych gminy Grzmiąca. Sposób jej przeprowadzenia jest zgodny z zapisami *Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*. Jest to część badawcza, służąca wyznaczeniu spośród obszarów Gminy konkretnego obszaru (obszarów) o relatywnie gorszej sytuacji, który (które) objęty zostanie w dalszym etapie prac Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Grzmiąca.

Na potrzeby niniejszego programu, w procesie diagnozy i delimitacji obszarów rewitalizacji stanowiących całość bądź część wyznaczonego obszaru zdegradowanego, kierowano się następującymi zasadami:

1. Kompleksowa rewitalizacja może być podejmowana wyłącznie na *obszarach rewitalizacji*, dla których interwencja została zaplanowana w lokalnych programach rewitalizacji.
2. Obszar lub obszary typowane do rewitalizacji muszą wyróżniać się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępujących wraz z nimi przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.
3. Wyznaczone obszary rewitalizacji muszą posiadać odzwierciedlenie w opisie ich granic w tekście lokalnego programu rewitalizacji oraz poprzez oznaczenie na mapie stanowiącej załącznik do programu.
4. Władze gminy podejmują decyzję czy proces rewitalizacji dotyczyć będzie tylko jednego z obszarów zdegradowanych, czy też wskaże więcej niż jeden obszar, a następnie przygotuje odrębne projekty dla każdego z nich. Jeden projekt rewitalizacyjny nie może obejmować kilku obszarów zdegradowanych.
5. Co do zasady obszary rewitalizacji wyznaczane winny być na terenie jednostek osadniczych (miast, wsi, przysiółków, kolonii).
6. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują wyżej wspomniane negatywne zjawiska mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.
7. Gminę Grzmiąca podzielono na 18 jednostek analitycznych, których wybór został uzasadniony w kolejnym podrozdziale. Prace badawcze dotyczyły zróżnicowania wewnątrzgminnego zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, co pozwoliło w dalszej kolejności na ocenę zidentyfikowanych jednostek pod kątem stopnia degradacji, zgodnie z przyjętą metodologią. Wyniki delimitacji posłużyły do wskazania obszarów, w których zjawiska degradacji występują w największym natężeniu, dla których konieczna będzie skoncentrowana interwencja publiczna, m.in. z wykorzystaniem środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Warto podkreślić w tym miejscu, że poza danymi czysto statystycznymi, na wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji wpływ miały badania jakościowe, w tym badania ankietowe przeprowadzone wśród sołtysów, a także wywiady bezpośrednie z Wójtem oraz mieszkańcami Gminy.

Dotychczas na terenie gminy Grzmiąca nie obowiązywał żaden program rewitalizacji.

3.2. Wyznaczanie jednostek gminnych (analitycznych)

Gwarancją zapewnienia porównywalności wyników diagnozy jest dokonanie podziału obszaru gminy na możliwie zbliżone do siebie jednostki gminne (analityczne). Stanowią one podstawowy układ dla gromadzenia, przetwarzania oraz analizy danych. Na potrzeby wyznaczenia wskazanych jednostek stanowiących podstawę dalszych analiz wskaźnikowych, zastosowano metodykę dotyczącą delimitacji obszarów zdegradowanych zawartą w *Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*. Wyznaczenie przedmiotowych jednostek stanowiło pierwszy etap pracy sporządzenia dokumentu diagnozy.

Biorąc pod uwagę metodykę zawartą w „Zasadach..”, liczbę ludności gminy (4 926 osób na dzień 31.12.2015 r.) oraz liczbę sołectw (18) uznano, że najbardziej odpowiednim sposobem podziału gminy na jednostki analityczne będzie podział zgodny z przebiegiem granic poszczególnych sołectw. W przypadku gminy Grzmiąca, granice sołectw w ok. 90% pokrywają się z granicami obrębów ewidencyjnych¹ oraz w pełni uwzględniają obwody spisowe GUS.

W procedurze wyznaczania jednostek gminnych istotne było uwzględnienie granic obwodów spisowych GUS zawierających granice obrębów ewidencyjnych, ponieważ przewiduje się, że w niedalekiej przyszłości Urząd publikował będzie dane statystyczne dla obwodów spisowych. W związku z powyższym, jednostki gminne powinny być wytyczane w taki sposób, żeby obszary mieszkalnictwa w pojedynczym obwodzie spisowym nie przynależały do więcej niż jednej jednostki gminnej. Postępując się granicami sołectw jako podstawą do wyznaczania jednostek gminnych na terenach wiejskich, powyższa zasada zostaje zachowana.

W przypadku terenów wiejskich przyjęcie sołectwa jako jednostki analitycznej jest podyktowane głównie aspektami funkcjonowania gminy, a co się z tym wiąże podziałem środków pieniężnych, jak również planowaniem działań. Warto podkreślić znaczenie zebrania wiejskiego pełniącego rolę organu uchwałodawczego sołectwa, ponadto podczas niego artykułowane i często rozwiązywane są najważniejsze problemy mieszkańców. Stanowi ono przykład realizacji idei demokracji bezpośredniej. Sołtysa oraz radę sołecką wyłaniają stali mieszkańcy danego sołectwa.

Dodatkowo, przyjęcie sołectwa jako podstawowej jednostki analizy przestrzennej ułatwi pozyskiwanie informacji z publicznych portali statystycznych, w tym Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy i innych instytucji publicznych.

¹ Jednostka powierzchniowa podziału kraju, składa się z działek ewidencyjnych, wchodzi w skład jednostki ewidencyjnej, informacja na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków

Rys. 1. Granice sołectw gminy Grzmiąca – wyodrębnione jednostki gminne

Źródło: opracowanie własne

3.3. Analiza wewnętrznego zróżnicowania Gminy ze względu na występowanie zjawisk kryzysowych: analiza ilościowa (statystyczna)

Wskaźniki przyjęte do analizy statystycznej pogrupować można ze względu na charakter i ładunek informacyjny w odniesieniu do poniższych obszarów:

- społecznego (m.in. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, poziom edukacji, kapitał społeczny, uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym);
- gospodarczego (w szczególności w zakresie stopnia przedsiębiorczości, kondycji lokalnych przedsiębiorstw);
- (lub/i) przestrzenno-funkcjonalnego (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- (lub/i) technicznego (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);
- (lub/i) środowiskowego (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska).

Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie Gminy wykorzystano wybrane wskaźniki podstawowe oraz wskaźniki fakultatywne opisane w Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Wykorzystanie wskaźników fakultatywnych było pomocne w uwzględnieniu specyficznych cech danego obszaru i wewnętrznego zróżnicowania badanych jednostek analitycznych.

Wskaźniki z obu kategorii opisują natężenie zjawisk społeczno-gospodarczych w obrębie sołectw i wyznaczonych jednostek w gminie Grzmiąca. Istotny z punktu widzenia oceny wskaźników jest ich charakter stymulanty lub destymulanty.

Stymulanta jest dodatnio skorelowana ze zmienną objaśnianą, czyli wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do wzrostu zmiennej objaśnianej. Przykładem stymulanty jest odsetek mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą czy odsetek budynków poddanych termomodernizacji do ogólnej liczby budynków. Innymi słowami można stwierdzić, że im większa wartość wskaźnika na danym obszarze, tym sytuacja, którą bada ten wskaźnik jest lepsza.

Destymulanta jest z kolei ujemnie skorelowana ze zmienną objaśnianą, czyli wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do spadku zmiennej objaśnianej. Przykładem destymulanty jest liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców lub odsetek budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków (w %). Im większa wartość wskaźnika na danym obszarze, tym sytuacja, którą bada ten wskaźnik jest gorsza.

Dane niezbędne do przeprowadzenia analiz statystycznych pozyskano za lata 2012–2015, dla których źródło stanowiły zbiory statystyki publicznej oraz jednostek administracji publicznej w tym:

- Głównego Urzędu Statystycznego (w tym BDL GUS),
- Urzędu Gminy,
- Powiatowego Urzędu Pracy,

- Posterunku Policji,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Podczas sporządzania analizy będącej przedmiotem niniejszego podrozdziału wykorzystano przede wszystkim ostatnie dostępne dane za 2015 rok, tak dla wskaźników obligatoryjnych, jak i fakultatywnych. Jedynie dla dwóch wskaźników, spośród całej bazy, posłużono się danymi za 2017 r. Miało to miejsce w następujących przypadkach: *występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej)* wykorzystano częściowo informacje z 2017 r. (wizytacja animatora), natomiast dane dla wskaźnika *dostępność komunikacyjna* - w całości z 2017 r. (informacja z portalu epodroznik.pl).

Poniższa tabela przedstawia przykładowe wskaźniki stosowane w diagnozie zjawisk kryzysowych, zaproponowane w *Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*.

Tabela 11. Przykładowe wskaźniki diagnozy zjawisk kryzysowych

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna i infrastrukturalna
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym - liczba przestępstw na 1 tys. ludności - liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób, - liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na 100 ludności, - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, - odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	- udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. - przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę - udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym miejscowości/osiedla - udział budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków (w %) - udział budynków poddanych termomodernizacji do ogólnej liczby budynków
Wskaźniki fakultatywne (wybrane)		
- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym - wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę - wielkość zaległości czynszowych - odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym - wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach	- średnia wartość gruntu na analizowanym obszarze - wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości, - poziom dochodów ludności określany poprzez wielkość podatku dochodowego od osób fizycznych na analizowanym obszarze względem średniej miasta,	- niska dostępność do podstawowych usług lub słaba ich jakość (znacząca odległość do obiektów typu przedszkola, ośrodki zdrowia – np. Poprzez średnią ważoną odległości itp.) - udział budynków wymagających remontu - udział budynków generujących emisje niskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli. 1 Wskaźniki zróżnicowania wewnątrzgminnego, Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, str. 25

W analizie sporządzonej dla gminy Grzmiąca zaprezentowano wskaźniki w podziale na cztery grupy: społeczne, gospodarcze, przestrzenne i infrastrukturalne oraz środowiskowe, co jest spójne z podziałem wskaźników zawartym w *Zasadach*....W procesie diagnostycznym zbadano każdą jednostkę analityczną pod kątem tych samych wskaźników. Uzyskano tym samym oddzielne obrazy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz natężenia problemów dla każdej z jednostek gminnych.

Tabela 12. Wskaźniki zastosowane w diagnozie dla gminy Grzmiąca

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna i infrastrukturalna	Sfera środowiskowa
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym - liczba przestępstw na 1 tys. ludności	- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób		
Wskaźniki fakultatywne			
- wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)	- wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości	- występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej) - dostępność komunikacyjna	- udział budynków generujących emisje niskie

Źródło: opracowanie własne

Sfera społeczna

Sfera społeczna oraz związane z nią problemy dotyczące mieszkańców stanowią istotny obszar analizy w planowaniu działań rewitalizacyjnych. Stąd dużą uwagę poświęcono dokładnemu zdiagnozowaniu tych zjawisk i pozyskaniu jak największej liczby wskaźników. Charakter i skala zjawisk społecznych zauważonych na obszarze gminy Grzmiąca spowodowały potrzebę wykorzystania szerszego zestawu wskaźników w celu uzyskania obiektywnego obrazu stanu kryzysowego i rozpoznania zjawisk negatywnych.

Charakteryzując zjawiska w obszarze sfery społecznej posłużono się wskaźnikami podstawowymi (3) oraz wskaźnikiem fakultatywnym (1) opisanymi i zawartymi w *Zasadach*. Spośród listy wskaźników podstawowych wybrano następujące:

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności
- udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
- liczbę przestępstw na 1 tys. ludności

Wskaźnikiem fakultatywnym są wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja).

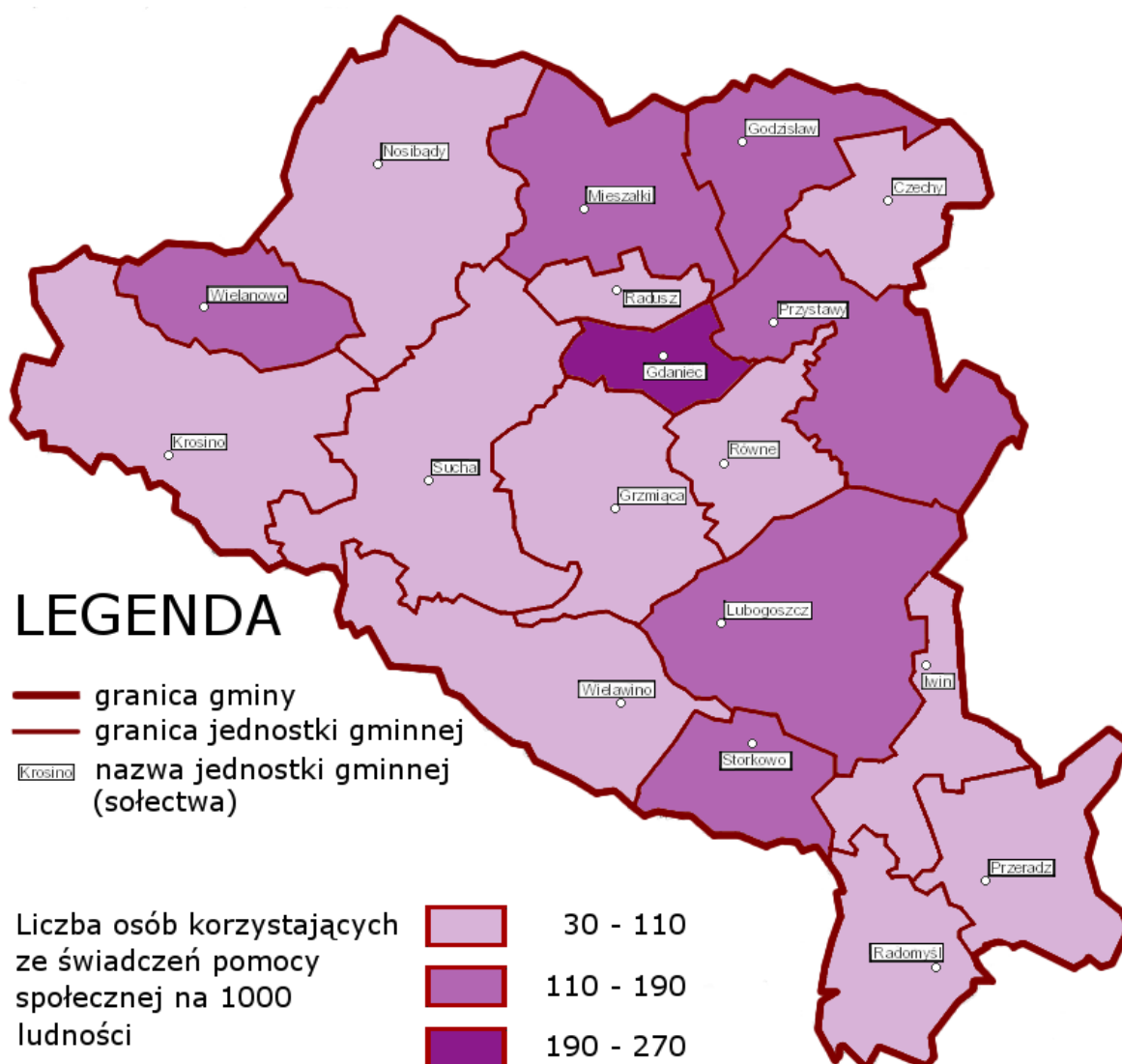
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności

Podstawowym źródłem danych dotyczących problemu ubóstwa wśród mieszkańców Gminy jest ośrodek pomocy społecznej stanowiący podstawową jednostkę pomocy w systemie. Ośrodek pomocy społecznej jest

miejszem pierwszego kontaktu osób, rodzin poszukujących pomocy. Zgodnie z przepisami prawa zadania gminy w zakresie pomocy społecznej spełniają (w ramach realizacji gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych) ośrodki pomocy społecznej.

Dokonując analizy poziomu i problemu ubóstwa na terenie Gminy posłużono się wskaźnikiem *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności*. Dane do wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Grzmiącej. Liczba osób które korzystały w Gminie ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wahała się od 36,81 do 239,58, w zależności od sołectwa. Na rysunku poniżej oraz w tabeli przedstawiono szczegółowe informacje.

Rys. 2. Wizualizacja wskaźnika *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Grzmiącej

Tabela. 11. Wskaźnik *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	73,77
2	Gdaniec	239,58
3	Godziszów	145,75
4	Grzmiąca	48,74
5	Iwin	107,69
6	Krosino	71,57
7	Lubogoszcz	121,86
8	Mieszaki	120,97
9	Nosibądy	89,07
10	Przeradz	104,60
11	Przystawy	119,05
12	Radomyśl	36,81
13	Radusz	38,46
14	Równe	85,71
15	Storkowo	145,83
16	Sucha	100,84
17	Wielanowo	127,27
18	Wielawino	104,84

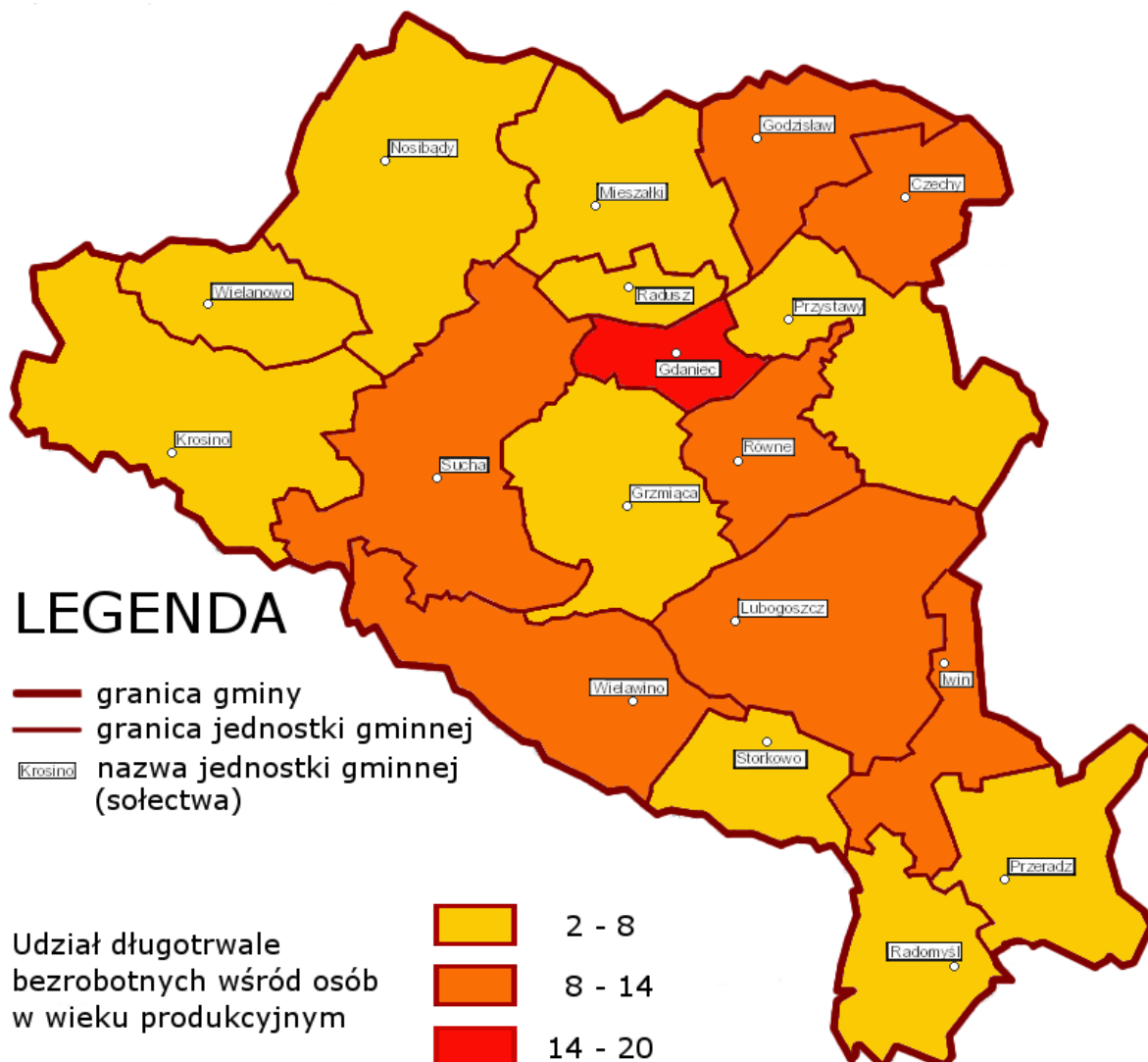
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Grzmiącej

Omawiany wskaźnik jest destymulantą. Najwyższe wartości wskaźnika charakteryzowało sołectwo Gdaniec (239,58), co świadczyło o dużym poziomie ubóstwa wśród mieszkańców sołectwa. Inne sołectwa, w których problem ubóstwa był dość duży to Storkowo (145,83) oraz Godziszów (145,75). Z kolei do sołectw, w których problem ubóstwa był niewielki należały: Radomyśl (36,81), Radusz (38,46) oraz Grzmiąca (48,74).

Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

Jednym z głównych zjawisk, które obserwuje się na obszarach zdegradowanych jest wysoki poziom bezrobocia. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, w której część mieszkańców tego obszaru, zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Pojęcie osoby bezrobotnej oznacza ogólnie osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Bezrobocie szczególnie długotrwale niesie za sobą negatywne skutki społeczne, wśród których najczęściej wymienia się: trudności materialne, utratę statusu społecznego, niską samoocenę, problemy rodzinne oraz problemy natury psychicznej (depresję), w niektórych przypadkach bezdomność a często także zjawiska patologii społecznej jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość. Wysokie bezrobocie w regionie pociąga za sobą wysokie koszty związane z utrzymaniem osób bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą. Wraz ze wzrostem bezrobocia następuje również spadek dochodów do budżetu gminy.

Wartości wskaźnika *udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* zostały pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Szczecinku. Wahały się one od 2,86 do 17,39 osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

Rys. 3. Wizualizacja wskaźnika *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Szczecinku

Tabela nr 12: Wskaźnik *udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	8,14
2	Gdaniec	17,39
3	Godziszew	11,92
4	Grzmiąca	5,48
5	Iwin	10,40
6	Krosino	3,94
7	Lubogoszcz	11,11
8	Mieszalki	6,82
9	Nosibady	7,50

10	Przeradz	6,51
11	Przystawy	7,04
12	Radomyśl	7,84
13	Radusz	3,13
14	Równe	13,04
15	Storkowo	4,08
16	Sucha	8,66
17	Wielanowo	2,86
18	Wielawino	8,18

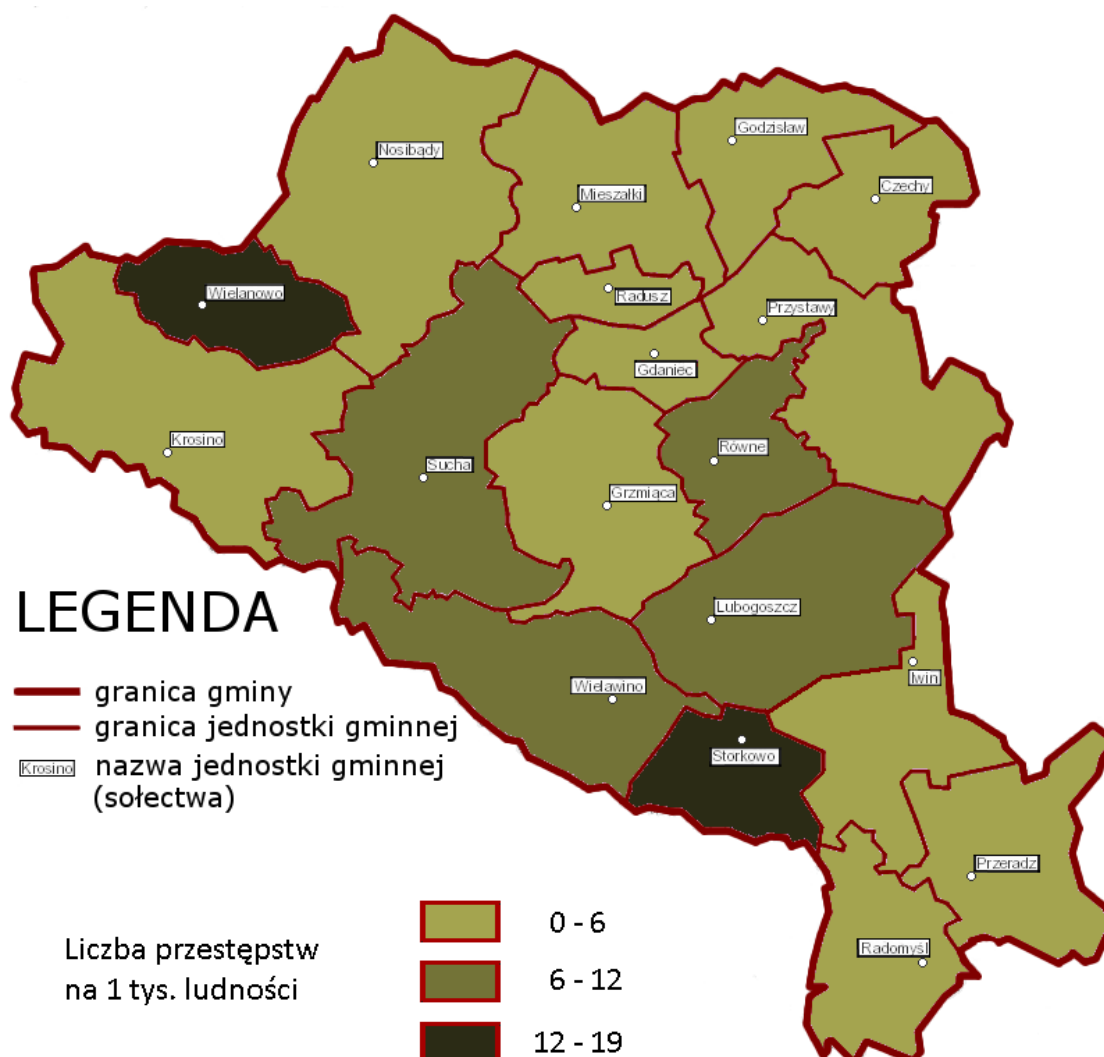
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Szczecinku

Wskaźnik *udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* jest destymulantą. Zdecydowanie największą wartość wskaźnika charakteryzowało sołectwo Gdaniec (17,39), ale duże wartości były też w sołectwach Równe (13,04), Godziśław (11,92), Lubogoszcz (11,11) oraz Iwin (10,40). Problem długotrwałego bezrobocia był tam dość znaczny. Na drugim końcu jeżeli chodzi o wartości były sołectwa Wielanowo (2,86), Radusz (3,13), Krosino (3,94) oraz Storkowo (4,08). Tam problem długotrwałego bezrobocia był marginalny.

Liczba przestępstw na 1 tys. ludności

Przestępczość jest zjawiskiem społecznym i stanowi zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze gminy. Wysoka przestępczość dość silnie kształtuje negatywny obraz danego obszaru w społecznej świadomości, dodatkowo jeszcze wzmacniając występowanie innych problemów o charakterze społecznym. w ramach niniejszej diagnozy zwrócono uwagę zarówno na przestępczość *widoczną*, której ofiarą może być każda osoba przebywająca w gminie, jak też przestępczość tzw. *za zamkniętymi drzwiami*, szczególnie przemoc domową. Przestępczości towarzyszy szereg innych negatywnych zjawisk społecznych i związane jest to często z przejawami uzależnień (alkoholizmem, narkomanią itp.), co uwarunkowane jest występowaniem większej liczby sklepów monopolowych, czy też pubów oraz dyskotek, w których sprzedawany i spożywany jest alkohol oraz występuje nielegalny handel środkami odurzającymi

Dane do wskaźnika *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności* zostały pozyskane z Posterunku Policji w Barwicach. Zidentyfikowano sołectwa, w których w całym 2015 r. nie odnotowano żadnych przestępstw. Najwyższą liczbę przestępstw - 18 na 1000 mieszkańców wykazano w sołectwie Wielanowo. Na rysunku poniżej oraz w tabeli przedstawiono szczegółowe informacje.

Rys. 4. Wizualizacja wskaźnika *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Posterunku Policji w Barwicach

Tabela nr 13: Wskaźnik *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	0,00
2	Gdaniec	0,00
3	Godziszów	0,00
4	Grzmiąca	4,72
5	Iwin	0,00
6	Krosino	1,99
7	Lubogoszcz	7,17
8	Mieszalki	4,03
9	Nosibądy	4,05

10	Przeradz	0,00
11	Przystawy	4,76
12	Radomyśl	0,00
13	Radusz	0,00
14	Równe	7,14
15	Storkowo	13,89
16	Sucha	11,20
17	Wielanowo	18,18
18	Wielawino	8,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Posterunku Policji w Barwicach

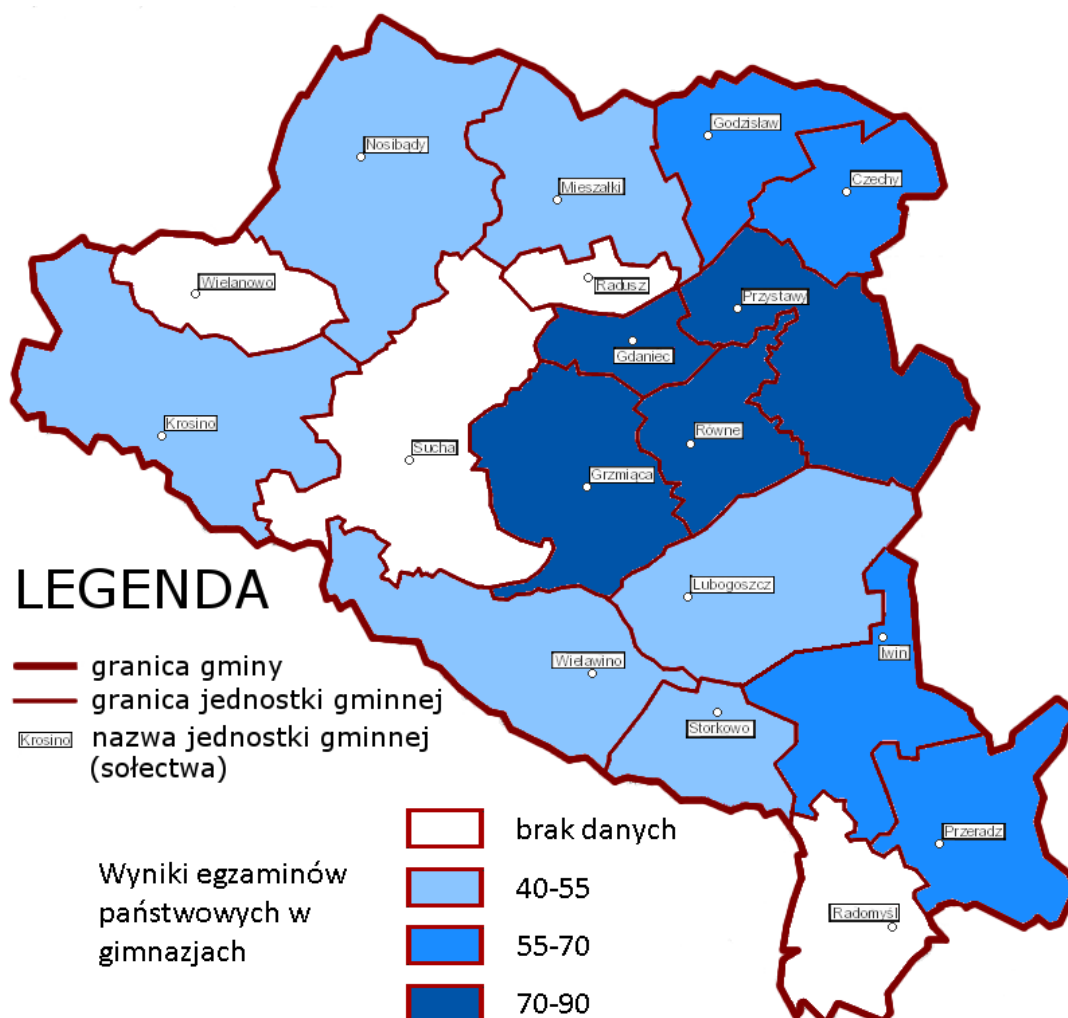
Omawiany wskaźnik jest destymulantą. Najwyższe wartości charakteryzowały sołectwa Wielanowo (18,18) Storkowo (13,89) oraz Sucha (11,20). Sołectwa te borykały się w 2015 r. z dość dużym problemem przestępczości. Spośród 18 sołectw w Gminie, w 6 sołectwach nie wykazano zdarzeń o charakterze przestępczym – wartości omawianego wskaźnika wynosiły tam 0.

Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)

Podstawą kształtowania kapitału ludzkiego i społecznego w gminie jest lokalny system edukacji. Należy przyjąć, iż wyniki w nauce nie są jedynie związane z jakością kształcenia ale wynikają również z warunków materialnych i społecznych jakie występują zarówno w środowisku domowych jak również w otoczeniu społecznym rodziny. Dzieci z obszarów zdegradowanych rzadko uzyskują dobre wyniki w nauce np. sprawdzianu szóstoklasisty czy też sprawdzianów gimnazjalnych. Szkolnictwo na obszarach wiejskich boryka się z szeregiem problemów związanych z finansowaniem małych nierentownych szkół, dojazdami dzieci do szkoły czy też pozyskaniem kadry nauczycielskiej. Szkoły na wsi są jedną z najważniejszych instytucji społecznych, które wspierają kapitał kulturowy wsi, integrują lokalne społeczności i często są nośnikiem nowych idei oraz wsparciem dokonujących się przemian społecznych i gospodarczych. Rozwój edukacji przedszkolnej oraz żłobków na obszarach wiejskich jest uważany obecnie za jeden z podstawowych warunków poprawy sytuacji na rynku pracy i aktywizacji zawodowej młodych kobiet.

Ostatnim wskaźnikiem ze sfery społecznej przedstawionym w niniejszej części Opracowania jest wskaźnik fakultatywny *Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach*, gdzie wzięto pod uwagę wyniki egzaminów gimnazjalnych, a dane pozyskano z ze szkół gimnazjalnych.

Rys. 5. Wizualizacja wskaźnika Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze szkół

Tabela nr 14: Wskaźnik Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja, w %)

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	69,37
2	Gdaniec	70,83
3	Godziszów	62,50
4	Grzmiąca	85,51
5	Iwin	63,33
6	Krosno	51,25
7	Lubogoszcz	47,50
8	Mieszalki	43,33
9	Nosibady	42,50
10	Przeradz	62,50

11	Przystawy	85,00
12	Radomyśl	bd
13	Radusz	bd
14	Równe	80,00
15	Storkowo	50,00
16	Sucha	bd
17	Wielanowo	bd
18	Wielawino	55,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół
bd – brak danych – brak uczniów zdających egzamin gimnazjalny

Wskaźnik *Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)* jest stymulantą. Najwyższe wartości charakteryzowały sołectwa Grzmiąca (85,51) i Przystawy (85,00). Dobre wyniki w egzaminach gimnazjalnych wśród młodzieży z obu sołectw po części związane są z wysoką jakością kształcenia ale wynikają również z dobrych warunków społecznych i ekonomicznych w domu oraz lokalnej społeczności. Tam gdzie wyniki egzaminów są słabe (Nosibądy -42,50, Mieszalki - 43,33), młodzież z tych sołectw przypuszczalnie nie posiada dobrych warunków społecznych i ekonomicznych w najbliższym otoczeniu.

Sfera gospodarcza

Negatywne zjawiska w sferze społecznej są często wynikiem słabej kondycji lokalnej gospodarki. Jest to związane z procesem kumulacji problemów ekonomicznych, gdzie niski poziom przedsiębiorczości powoduje wysokie bezrobocie oraz spadek dochodów ludności. Ubożenie lokalnej społeczności prowadzi do problemów związanych ze wzrostem przestępczości, uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie. Brak perspektyw znalezienia pracy i uzyskania określonego poziomu życia powoduje, że osoby młode nie widzą przyszłości rozwoju zawodowego i emigrują do większych ośrodków gospodarczych, co prowadzi do zjawiska procesów depopulacyjnych i w efekcie - starzenia się lokalnych zasobów ludzkich.

Dokonując analizy sfery gospodarczej gminy Grzmiąca posłużono się dwoma wskaźnikami podstawowymi rekomendowanymi w *Zasadach* oraz jednym wskaźnikiem fakultatywnym.

Wskaźniki podstawowe:

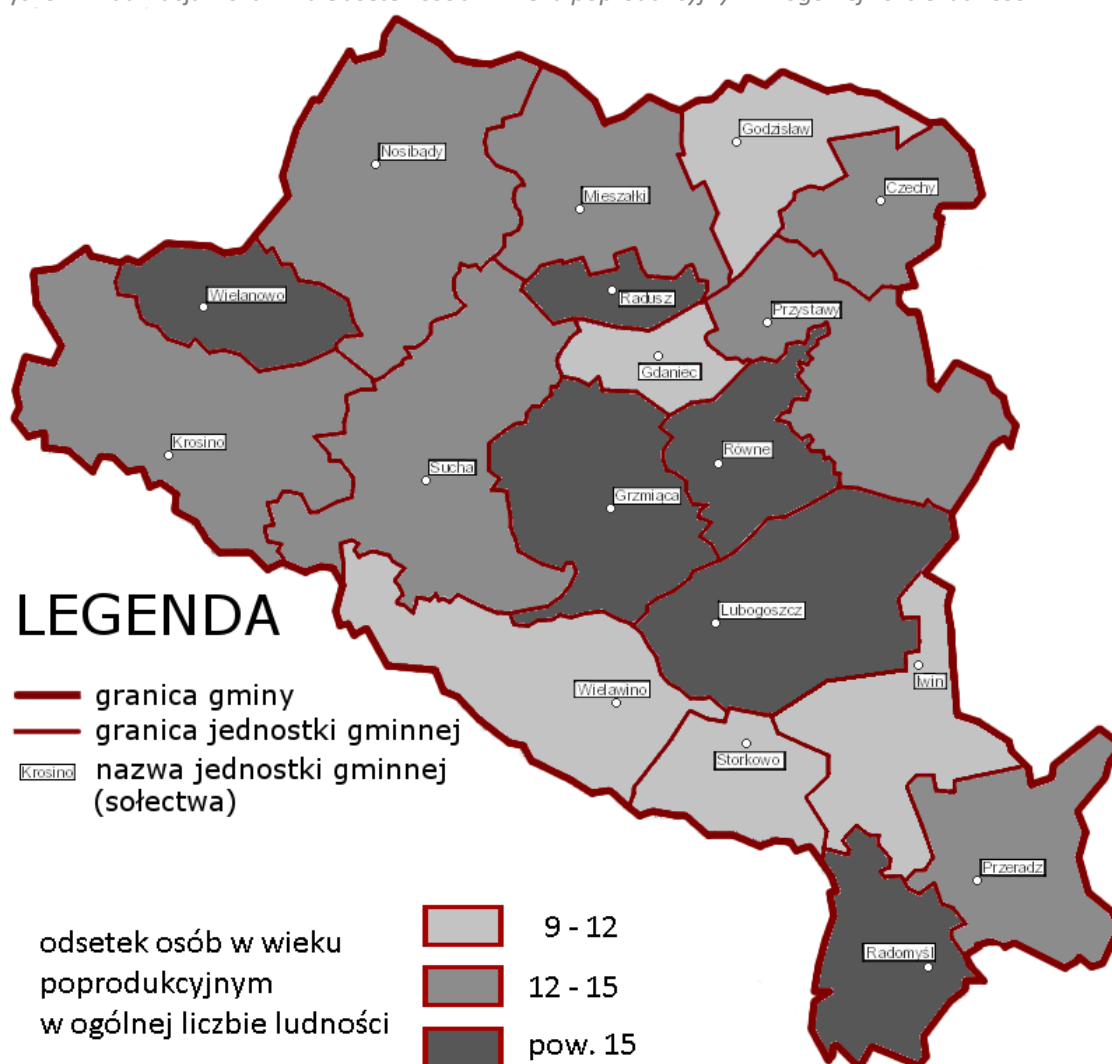
- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób.

Wskaźnik fakultatywny jest wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

Istotny z punktu widzenia rozwoju lokalnej gospodarki jest poziom kapitału ludzkiego, który stanowi potencjał dla powstających przedsiębiorstw i funkcjonowania rynku pracy. Brak wykwalifikowanych pracowników i trudności ze znalezieniem osób chętnych do pracy zniechęca inwestorów i w dużym stopniu wpływa na niski poziom inwestycji w gminie. Kapitał ludzki można mierzyć np. poprzez obserwację wskaźnika *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*.

Dane do tego wskaźnika dla gminy Grzmiąca zostały pozyskane z Urzędu Gminy Grzmiąca, a wartości wahały się od 9,03 do 25,00%.

Rys. 6. Wizualizacja wskaźnika *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca

Tabela nr 15: Wskaźnik *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (w %)*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	12,30
2	Gdaniec	10,42
3	Godziszów	10,12
4	Grzmiąca	16,04
5	Iwin	11,92
6	Krosino	13,32
7	Lubogoszcz	15,05
8	Mieszalki	12,10
9	Nosibądy	14,98
10	Przeradz	12,13

11	Przystawy	13,33
12	Radomyśl	17,18
13	Radusz	25,00
14	Równe	15,71
15	Storkowo	9,03
16	Sucha	12,32
17	Wielanowo	17,58
18	Wielawino	11,69

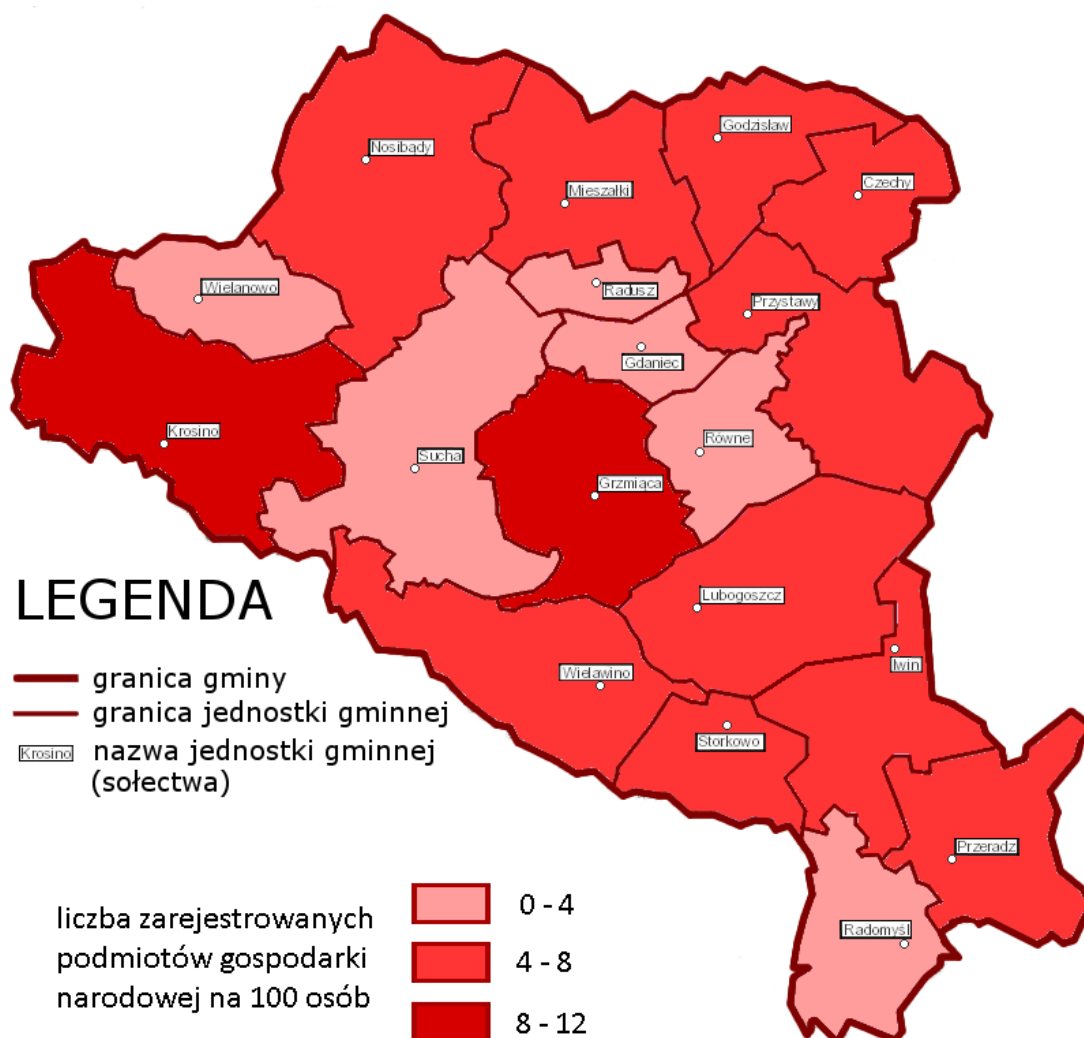
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca

Wskaźnik *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (w %)* jest destymulantą. Zdecydowanie najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowało się sołectwo Radusz (25,00), z kolei najniższymi Storkowo (9,03), Godziszew (10,12) i Gdaniec (10,42). Najwyższe wartości omawianego wskaźnika świadczyć mogą o braku wykwalifikowanych pracowników i o trudnościach ze znalezieniem osób chętnych do pracy. Najniższe wartości – wprost przeciwnie, co dodatkowo jest istotne dla inwestorów, którzy szukają lokalizacji dla swoich inwestycji.

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób

Sytuację gospodarczą na poziomie lokalnym analizuje się przede wszystkim za pomocą obserwacji liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych. W tym celu analizuje się wskaźnik *Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób*.

Wartości tego wskaźnika dla poszczególnych sołectw gminy Grzmiąca były różne i wahały się od 0 do ponad 11 podmiotów na 100 mieszkańców Gminy. Dane pozyskano z Systemu REGON.

Rys. 7. Wizualizacja wskaźnika *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Systemu REGON

Tabela nr 16. Wskaźnik *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	6,56
2	Gdaniec	0,00
3	Godziszów	4,05
4	Grzmiąca	11,01
5	Iwin	5,00
6	Krosino	8,55
7	Lubogoszcz	4,66
8	Mieszalki	6,45
9	Nosibady	6,48
10	Przeradz	4,60

11	Przystawy	5,71
12	Radomyśl	3,07
13	Radusz	1,92
14	Równe	0,00
15	Storkowo	5,56
16	Sucha	0,00
17	Wielanowo	3,03
18	Wielawino	6,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Systemu REGON

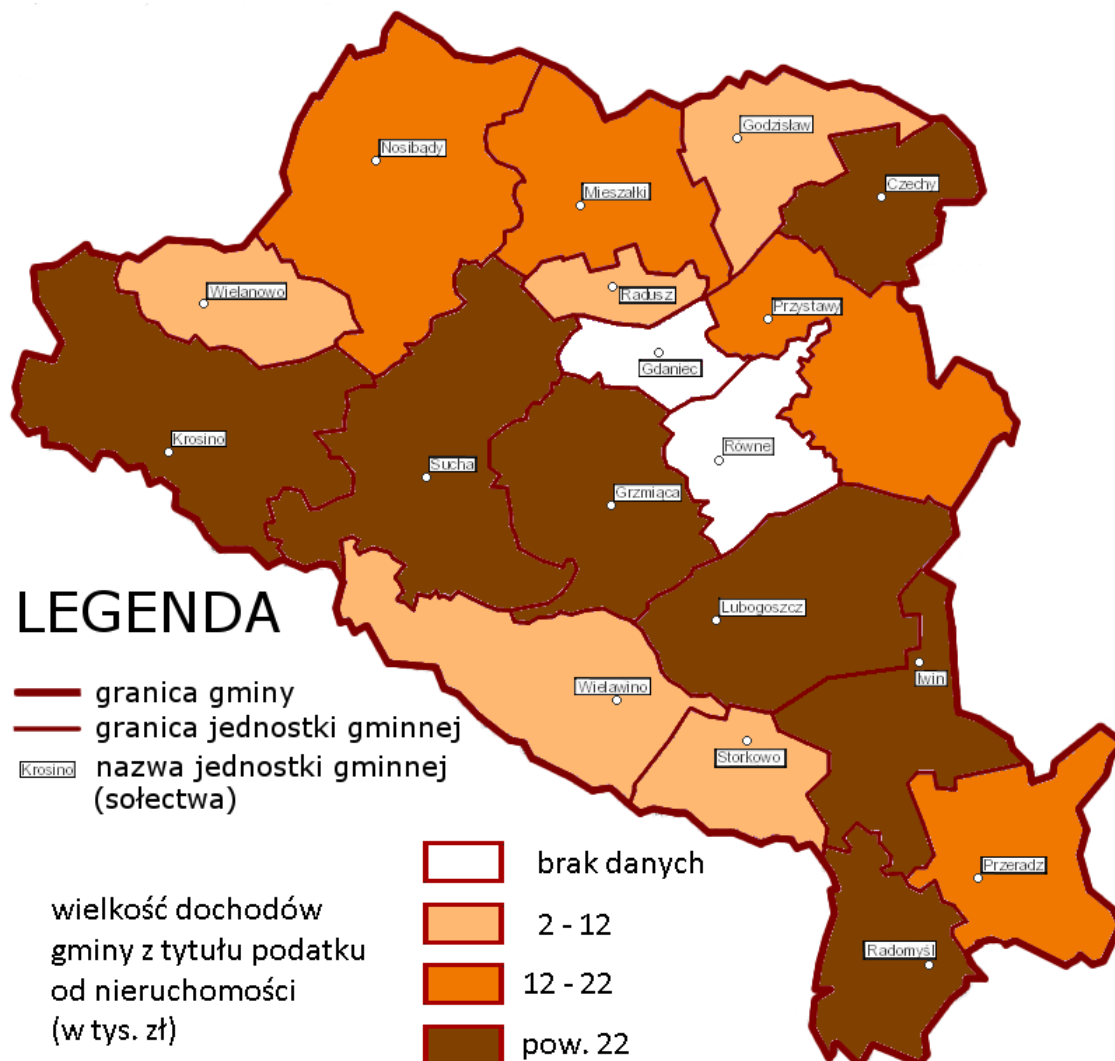
Omawiany wskaźnik jest stymulantą. Zdecydowanie najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowało się sołectwo Grzmiąca (11,01), które jako stolica gminy pełni rolę centrum administracyjno-usługowego. Najniższe wartości prezentowały sołectwa Gdaniec, Równe i Sucha, gdzie nie odnotowano żadnej działalności gospodarczej w 2015 r. Świadczyć to może o złej kondycji gospodarczej tych sołectw.

Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości

Wielkość podatków od nieruchomości na danym obszarze może świadczyć o intensywności zabudowy, w tym o liczbie nieruchomości przeznaczonych pod działalność gospodarczą.

Ostatnim wskaźnikiem ze sfery gospodarczej przedstawionym w niniejszej części Opracowania jest wskaźnik fakultatywny *wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości* wyrażony złotówkach. Rozpiętość w dochodach poszczególnych sołectw z tytułu podatku od nieruchomości była bardzo duża i wahała się od ponad 2 do ponad 240 tys. zł. Dane pozyskano z Urzędu Gminy Grzmiąca.

Rys. 8. Wizualizacja wskaźnika wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca

Tabela nr 17: Wskaźnik wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	38 103,35
2	Gdaniec	bd
3	Godziszów	11 180,36
4	Grzmiąca ²	246 205,38
5	Iwin	23 028,29

² w dochodach Grzmiącej uwzględniono dochody sołectw Gdaniec i Równe, ponieważ sołectwa te były w 2015 r. częścią sołectwa Grzmiąca

6	Krosino	75 358,09
7	Lubogoszcz	26 740,90
8	Mieszatki	14 250,70
9	Nosibądy	21 221,90
10	Przeradz	12 929,70
11	Przystawy	14 413,16
12	Radomyśl	28 693,00
13	Radusz	2 404,00
14	Równe	bd
15	Storkowo	5 729,00
16	Sucha	40 926,79
17	Wielanowo	8 532,00
18	Wielawino	6 294,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca,
bd – brak danych – sołectwa Gdaniec i Równe były w 2015 r. częścią sołectwa Grzmiąca

Wskaźnik *wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości* jest stymulantą. Najwyższą wartością charakteryzowało się sołectwo Grzmiąca (246 205,38 zł), z kolei najniższą Radusz (2 404,00zł). W przypadku Grzmiącej powód jest analogiczny jak w przypadku poprzedniego wskaźnika – jest to stolica Gminy, w związku z czym zlokalizowanych jest tam najwięcej budynków o różnym przeznaczeniu. W sołectwach takich jak Radusz, Storkowo czy Wielawino nie było w 2015 r. zbyt wiele nieruchomości.

Sfera przestrzenna i infrastrukturalna

Jednym z problemów, który szczególnie dotyka obszary wiejskie jest niewystarczający poziom zainwestowania w sferze infrastruktury technicznej. W przeciwieństwie do obszarów zurbanizowanych, obszary wiejskie posiadają rozproszoną zabudowę, co powoduje relatywnie wysokie koszty prowadzonych inwestycji oraz możliwości ich finansowania z podatków lokalnych i opłat czynszowych. Inwestorzy prywatni nie wykazują zainteresowania inwestycjami tam, gdzie przypuszczalne zyski z eksploatacji obiektów i sieci nie będą pokrywały kosztów początkowych inwestycji, a następnie utrzymania ich stanu technicznego. Inwestycje publiczne finansowane z budżetów gmin nie są w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb mieszkańców. Co więcej, zaprezentowana sytuacja rodzi negatywne skutki dla środowiska naturalnego poprzez zwiększone zużycie surowców energetycznych.

Do analizy obszaru sfery przestrzennej i infrastrukturalnej dla gminy Grzmiąca wykorzystano wyłącznie wskaźniki fakultatywne (2) rekomendowane w *Zasadach*. Uwzględniono następujące wskaźniki:

- występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej),
- dostępność komunikacyjna.

Występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej)

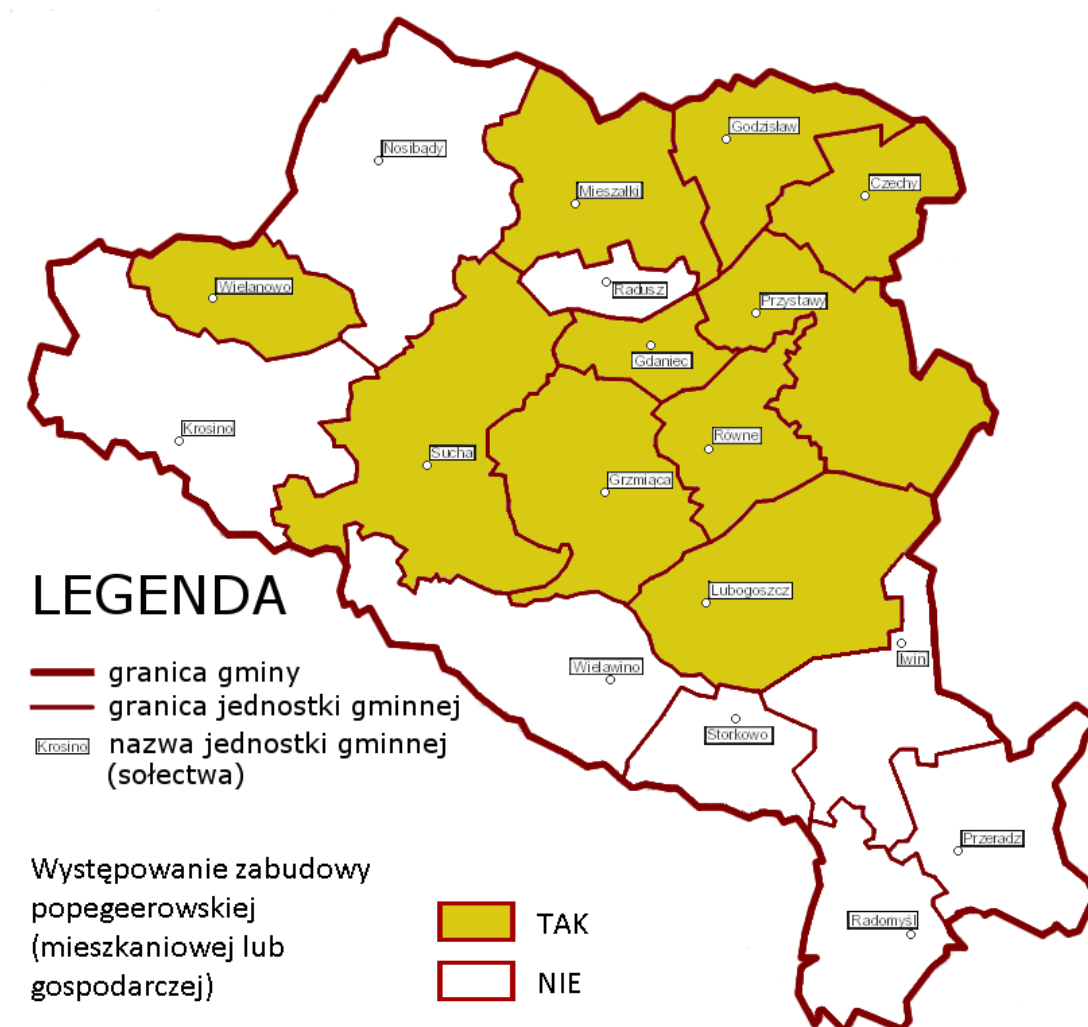
Wskaźnik *występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej)* wyznaczono w oparciu o badanie ewaluacyjne pn. *Ocena wsparcia w obszarze rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 oraz identyfikacja potencjału i potrzeb regionu w zakresie rewitalizacji. Raport końcowy, Szczecin, 2015*. W załączeniu do wskazanego *Opracowania* zostały

sporządzone karty inwentaryzacji dla poszczególnych gmin województwa zachodniopomorskiego, w tym dla gminy Grzmiąca. Spośród wielu informacji dostępnych na poziomie sołectw udostępniono m.in. następujące informacje:

- występowanie popegeerowskiej zabudowy mieszkaniowej,
- występowanie popegeerowskiej zabudowy gospodarczej.

Ponadto, dane wynikające z Opracowania zostały poszerzone o informacje pozyskane przez animatora lokalnego, który wizytował w każdym z sołectw gminy Grzmiąca.

Rys. 10. Wizualizacja wskaźnika występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania ewaluacyjnego oraz wizytacji animatora

Tabela nr 19. Wskaźnik występowanie zabudowy popegeerowskiej (TAK – 1, NIE - 0)

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	1
2	Gdaniec	1
3	Godziszów	1
4	Grzmiąca	1
5	Iwin	0
6	Krosino	0
7	Lubogoszcz	1
8	Mieszalki	1
9	Nosibądy	0
10	Przeradz	0
11	Przystawy	1
12	Radomyśl	0
13	Radusz	0
14	Równe	1
15	Storkowo	0
16	Sucha	1
17	Wielanowo	1
18	Wielawino	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania ewaluacyjnego oraz wizytacji animatora

W analizie wskaźnika przyjęto, że występowanie zabudowy popegeerowskiej jest zjawiskiem jednoznacznie niekorzystnym. Dodatkowo nie występuje tu „stopniowość” – nie ma znaczenia czy na terenie danego sołectwa występuje jeden, kilka czy kilkadziesiąt budynków o charakterze popegeerowskim dla zaklasyfikowania tego sołectwa jako popegeerowskie. Przyjęto również, że występowanie omawianej zabudowy na terenie sołectwa oznaczone zostanie w tabeli jako „1”, natomiast brak takiej zabudowy jako „0”. Na terenie gminy Grzmiąca zabudowę popegeerowską stwierdzono w 10 sołectwach, z czego wynika, że nie występowała w 8.

Dostępność komunikacyjna

Wiodącym problemem obszarów wiejskich jest niska dostępność komunikacyjna, która wynika z braku połączeń transportu publicznego, znacznymi odległościami z miejscowości do urzędów publicznych, przedszkoli, szkół czy też placówek opieki zdrowotnej. Wykluczenie komunikacyjne przekłada się na wiele innych problemów, w tym związanych z bezrobociem, np. brak możliwości dojazdów do pracy lub długi czas dowozu dzieci do przedszkola.

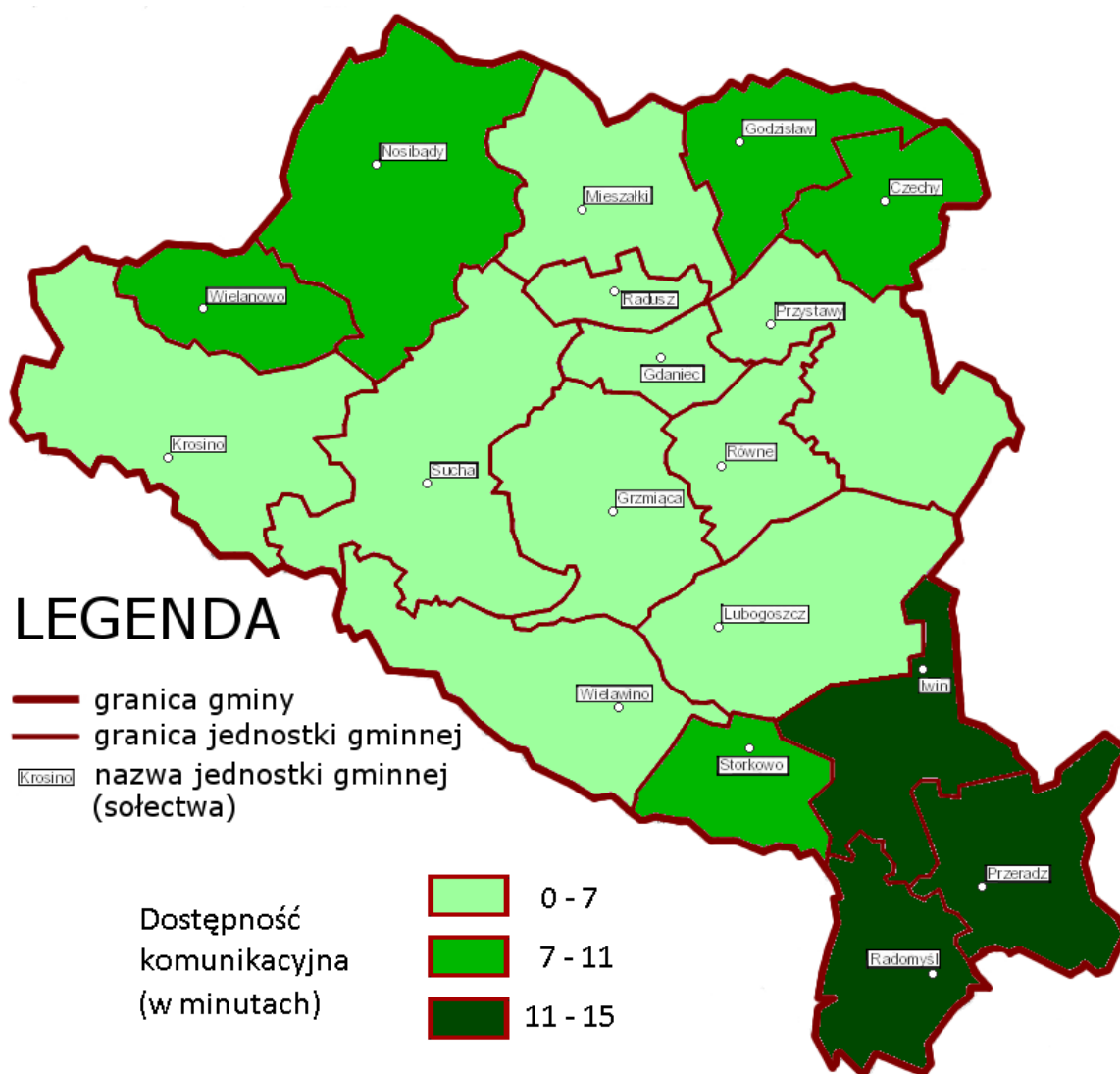
Ostatnim wskaźnikiem w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej, a tym samym ostatnim wskaźnikiem w niniejszej analizie jest *dostępność komunikacyjna*, rozumiana jako dostępność komunikacyjna liczona w minutach dojazdu samochodem osobowym z centrum sołectwa do miejsca docelowego. W przypadku gminy Grzmiąca uwzględniono dwa miejsca docelowe:

- urząd gminy,
- zakład opieki zdrowotnej (najbliższy względem analizowanego sołectwa).

Na potrzeby niniejszego Opracowania założono, że mieszkańcy Gminy częściej potrzebują skorzystać z usług zakładu opieki zdrowotnej niż urzędu gminy, stąd przyjęto w obliczeniach wagę 0,6 dla zakładu opieki zdrowotnej, natomiast

dla urzędu gminy – 0,4. Długość tras (w minutach) określono na podstawie portalu www.epodroznik.pl. Należy raz jeszcze podkreślić, że dane dla niniejszego wskaźnika zostały pozyskane za 2017 rok.

Rys. 11. Wizualizacja wskaźnika *dostępność komunikacyjna* (w minutach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu www.epodroznik.pl

Tabela nr 20. Wskaźnik *dostępność komunikacyjna* (w minutach)

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika
1	Czechy	7,0
2	Gdaniec	5,0
3	Godziszów	10,0
4	Grzmiąca	0,0
5	Iwin	12,0

6	Krosino	3,6
7	Lubogoszcz	6,0
8	Mieszatki	6,0
9	Nosibądy	8,8
10	Przeradz	15,0
11	Przystawy	6,0
12	Radomyśl	12,4
13	Radusz	3,0
14	Równe	4,0
15	Storkowo	9,0
16	Sucha	5,0
17	Wielanowo	7,0
18	Wielawino	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu www.epodroznik.pl

Wskaźnik dostępność komunikacyjna (minuty) jest destymulantą. Przyjęto, że wartość dla jednostki Grzmiąca wynosi „0”, z uwagi na łatwość komunikacyjną na jej terenie (stosunkowo łatwo dotrzeć do Urzędu Gminy oraz zakładu opieki zdrowotnej w obrębie tej samej jednostki). Najwyższą wartością dla wskaźnika charakteryzowało się sołectwo Przeradz (15,0 minut). Stosunkowo długo zajmował również dojazd z sołectw: Radomyśl (12,4) oraz Iwin (12,0). Najkrócej z kolei (poza Grzmiącą) dojeżdżano z sołectw: Radusz (3,0 minuty) i Krosino (3,6 minuty).

Średnia długość dojazdu była ogólnie rzecz biorąc wprost proporcjonalna do odległości stolicy sołectwa od miejsc docelowych (najbliższy zakład opieki zdrowotnej i Urząd Gminy), chociaż wyraźnie najgorzej było dojechać mieszkańcom z południowo-wschodniej części Gminy). Mogło to wynikać np. z przebiegu danej drogi (tj. nie najkrótszym odcinkiem, tak jak wynika to z mapy) lub jej jakości (brak asfaltu, ubytki w drodze, itp.).

Sfera środowiskowa

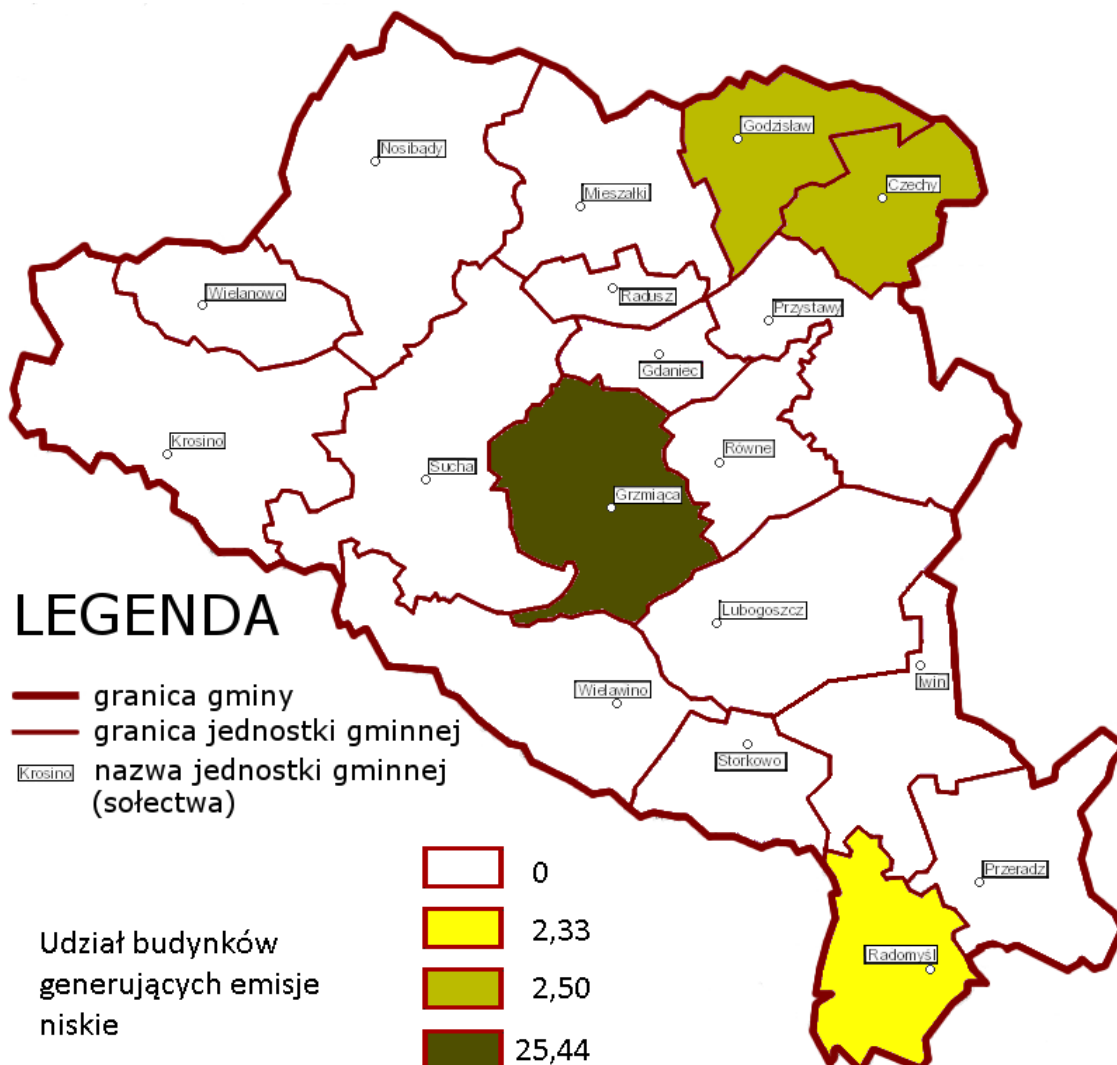
Kolejnym z problemów, który dotyka obszary wiejskie jest niezadowolający stan środowiska naturalnego. Negatywny wpływ na jego jakość mają w pewnym stopniu czynniki opisane w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej.

Niemniej, do analizy sfery środowiskowej dla gminy Grzmiąca wykorzystano dodatkowy wskaźnik fakultatywny rekomendowany w *Zasadach*:

- udział budynków generujących emisje niskie

Udział budynków generujących emisje niskie

Wartości wskaźnika *Udział budynków generujących emisje niskie* pozyskano z Urzędu Gminy Grzmiąca. Dla większości sołectw wartość tego wskaźnika wynosiła „0” w 2015 r., co oznaczało brak budynków na terenie danego sołectwa generujących emisje niskie. Inne wartości wskaźnika to 2,33%, 2,5% oraz 25,44%. Szczegóły przedstawiono na poniższym rysunku i tabeli.

Rys. 9. Wizualizacja wskaźnika *Udział budynków generujących emisje niskie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca

Tabela nr 18 Wskaźnik *Udział budynków generujących emisje niskie (%)*

Lp.	Sołectwo	Wartość wskaźnika	Liczba budynków generujących emisje	Liczba budynków
1	Czechy	2,50	1	40
2	Gdaniec	0,00	0	10
3	Godziszów	2,50	1	40
4	Grzmiąca	25,44	29	114
5	Iwin	0,00	0	48
6	Krosino	0,00	0	129
7	Lubogoszcz	0,00	0	36
8	Mieszalki	0,00	0	60
9	Nosibądy	0,00	0	64

10	Przeradz	0,00	0	58
11	Przystawy	0,00	0	38
12	Radomyśl	2,33	1	43
13	Radusz	0,00	0	22
14	Równe	0,00	0	11
15	Storkowo	0,00	0	34
16	Sucha	0,00	0	24
17	Wielanowo	0,00	0	34
18	Wielawino	0,00	0	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grzmiąca

Wskaźnik *Udział budynków generujących emisje niskie (%)* jest destymulantą. Sołectwo Grzmiąca zdecydowanie wyróżniało się wartością omawianego wskaźnika spośród pozostałych sołectw Gminy (25,44%). Inne sołectwa które wykazywały wartości w tym wskaźniku to Czechy (2,50), Godziszów (2,50) oraz Radomyśl (2,33). Pozostałe sołectwa nie wykazały budynków generujących emisje niskie w 2015 r.

3.4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Grzmiąca

Na podstawie wartości wskaźników wynikających z rozdziału 3.3. określono poziom zróżnicowania wewnątrzgminnego dla 18-stu jednostek analitycznych (sołectw) w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i infrastrukturalnej oraz środowiskowej.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto następujące definicje obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk o innym charakterze, tj. gospodarczym lub środowiskowym, lub przestrzenno-funkcjonalnym, lub technicznym.

Teoretycznie, obszarem zdegradowanym może być obszar całej gminy. W praktyce obszar zdegradowany jest mniejszy niż obszar gminy ze względu na cel delimitacji, jakim jest wskazanie koncentracji badanych zjawisk na konkretnym terenie. Obszarem zdegradowanym są zatem te wszystkie tereny w gminie, na które nakłada się kilka negatywnych zjawisk nie tylko społecznych, ale również negatywnych zjawisk z pozostałych sfer. Obszar zdegradowany może być złożony z podobszarów, przy czym w każdym z tych podobszarów musi spełniać warunki stawiane obszarowi zdegradowanemu ze względu na koncentrację zespołu zjawisk negatywnych.

Obszar rewitalizacji to obszar gminy ważny dla rozwoju lokalnego, stanowiący całość lub część obszaru zdegradowanego. Występuje w nim kumulacja zjawisk problemowych o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym i przestrzenno-funkcjonalnym. Obszar rewitalizacji stanowi tę część obszaru zdegradowanego, na którym prowadzone będą działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z wytycznymi określonymi w *Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*, interwencja w ramach rewitalizacji może być kierowana do obszaru stanowiącego nie więcej niż 20% powierzchni gminy i nie więcej niż 30% jej populacji. W związku z powyższym, obszar rewitalizacji posiada ograniczenia powierzchniowe i ludnościowe. Jest to związane bezpośrednio z warunkiem koncentracji środków oraz działań na konkretnych, najbardziej zdegradowanych obszarach gminy.

Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego

Wartości każdego z przedstawionych wskaźników w podrozdziale 3.3. podzielono na cztery równe części. Tak podzielonym zakresom wskaźników przyznano liczbę punktów od 1 do 4 w zależności od wartości danego zakresu. Im zakres większy (w przypadku stymulant - mniejszy) tym otrzymuje więcej punktów. W przypadku wartości "zero" liczba punktów też równa jest zero – założono sytuacja w takich przypadkach jest idealna (np. w ogóle nie ma przestępstw), więc krzywdzące byłoby przyznanie choćby 1 punktu.

Wobec powyższego, do obszaru zdegradowanego zaliczono jednostki, które mają co najmniej 5 punktów we wskaźnikach ze sfery społecznej oraz co najmniej 18 punktów w sumie, tj. co najmniej 13 punktów w pozostałych wskaźnikach.

Zgodnie z przyjętą wyżej metodologią, do obszaru zdegradowanego gminy Grzmiąca zaliczono następujące jednostki:

- Czechy, Gdaniec, Godziszów, Grzmiąca, Iwin, Lubogoszcz, Mieszaki, Nosibądy, Przeradz, Przystawy, Równe, Storkowo, Sucha, Wielanowo i Wielawino.

Wyznaczając obszar zdegradowany, wzięto pod uwagę całe sołectwa pod względem obszarowym

Szczegóły przedstawia Tabela 21.

Tabela nr 21. Odchylenia według metodologii

Lp.	Sołectwo	Osoby korzyst. ze świad. pom. społ. na 1 tys. ludności	Udział długotrw. bezrobot. w os. w wieku prod.	Liczba przest. na 1 tys. ludności	Wyniki egzaminów państw. w gimnazjach	Osoby w wieku poprod. w ogólnej liczbie lud.	Liczba zarejestr. podm. gosp. narod. na 100	Podatek od nieruchomości	Udział bud. generuj. emisje niskie	Występ. zabudowy poPGR	Dostęp. komunik.	LICZBA PUNKTÓW	
												sfera społeczna	w sumie
1	Czechy	73,77	8,14	0	69,37	12,30	6,56	38 103,35	2,5	1	7	5	20
2	Gdaniec	239,58	17,39	0	70,83	10,42	0	bd	0	1	5	9	21
3	Godziszów	145,75	11,92	0	62,5	10,12	4,05	11 180,36	2,5	1	10	8	25
4	Grzmiąca	48,74	5,48	4,72	85,51	16,04	11,01	246 205,38	25,44	1	0	5	18
5	Iwin	107,69	10,4	0	63,33	11,92	5	23 028,29	0	0	12	7	19
6	Krosino	71,57	3,94	1,99	51,25	13,32	8,55	75 358,09	0	0	3,6	6	15
7	Lubogoszcz	121,86	11,11	7,17	47,5	15,05	4,66	26 740,90	0	1	6	10	26
8	Mieszaki	120,97	6,82	4,03	43,33	12,10	6,45	14 250,70	0	1	6	9	23
9	Nosibądy	89,07	7,5	4,05	42,5	14,98	6,48	21 221,90	0	0	8,8	8	20
10	Przeradz	104,6	6,51	0	62,5	12,13	4,6	12 929,70	0	0	15	6	19
11	Przystawy	119,05	7,04	4,76	85	13,33	5,71	14 413,16	0	1	6	6	22
12	Radomyśl	36,81	7,84	0	bd	17,18	3,07	28 693,00	2,33	0	12,4	3	18
13	Radusz	38,46	3,13	0	bd	25,00	1,92	2 404,00	0	0	3	2	15
14	Równe	85,71	13,04	7,14	80	15,71	0	bd	0	1	4	8	20
15	Storkowo	145,83	4,08	13,89	50	9,03	5,56	5 729,00	0	0	9	9	21
16	Sucha	100,84	8,66	11,2	bd	12,32	0	40 926,79	0	1	5	7	23
17	Wielanowo	127,27	2,86	18,18	bd	17,58	3,03	8 532,00	0	1	7	8	24
18	Wielawino	104,84	8,18	8,06	55	11,69	6,05	6 294,80	0	0	6	8	18
Liczba punktów				Zakresy wartości poszczególnych wskaźników									
0				0	bd			bd	0	0	0		

1	0-60	0-4,5	0-5	66-88	0-6,5	9-12	195000 -260000	0-6,5		0-4	
2	60-120	4,5-9	5-10	44-66	6,5-13	6-9	130000 -195000	6,5-13		4-8	
3	120-180	9-13,5	10-15	22-44	13-19,5	3-6	65000 -130000	13-19,5		8-12	
4	180-240	13,5-18	15-20	0-22	19,5-26	0-3	0 -65000	19,5-26	1	12-16	

Źródło: opracowanie własne, bd – brak danych:

- w przypadku wskaźnika „wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)” brak danych spowodowany jest brakiem uczniów zdających egzamin gimnazjalny w 2015 r.
- w przypadku wskaźnika „wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości” brak danych w przypadku sołectw Gdaniec i Równe spowodowany jest tym, iż w 2015 r. oba sołectwa były częścią sołectwa Grzmiąca

Należy mieć również na uwadze, że analiza wskaźnikowa nie odzwierciedla w precyzyjny sposób stopnia zdegradowania danej jednostki gminnej. Wiele zależy od rodzaju wskaźnika ujętego w analizie lub / i roku z którego pochodzą dane statystyczne. Zdarza się że wartości tego samego wskaźnika różnią się dość znacznie między poszczególnymi latami.

W przypadku gminy Grzmiąca i wartości wskaźników wyszczególnionych w powyższej tabeli, stopień zdegradowania sfery społecznej w sołectwie Grzmiąca oraz Przystawy nie jest ukazany w pełnym wymiarze. Wartości wskaźników społecznych nie odzwierciedlają do końca niekorzystnej sytuacji w tych sołectwach. W związku z powyższym, poniżej zaprezentowano analizę jakościową obu sołectw w sferze społecznej.

Sołectwo Grzmiąca obejmuje miejscowość Grzmiąca, która jest największą miejscowością Gminy. Pomimo stosunkowo dobrych wartości wskaźników w sferze społecznej, rzeczywistość lokalnej społeczności nie wygląda już tak dobrze. Zauważalny jest odpływ z miejscowości ludzi młodych, dobrze wykształconych. Następuje również starzenie się społeczeństwa. Z informacji uzyskanych od pracowników GOPS wynika, iż wzrasta zapotrzebowanie na świadczenie usług opiekuńczych (w tym doraźnych) dla osób starszych, samotnych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych. Widoczne staje się również ubożenie mieszkańców sołectwa, co zauważalne jest m.in. poprzez ilość przyznawanych dodatków mieszkaniowych (najwięcej w Gminie), w którym decyduje kryterium dochodowości. Poważnym problemem Grzmiącej jest alkoholizm. Z obszaru tego sołectwa pochodzi najwięcej osób w Gminie, które szukają pomocy w punkcie kontaktowym dla osób uzależnionych od alkoholu. Coraz częściej pojawiają się też problemy opiekuńczo-wychowawcze skutkujące umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Co prawda, w ostatnim czasie zmalała liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny, jednak w dalszym ciągu problem ten występuje na terenie sołectwa. Dużym problemem wskazywanym przez mieszkańców jest brak przedszkola działającego w pełnym wymiarze czasowym, a co za tym idzie brak możliwości podjęcia lub powrotu do pracy przez młode matki. Pomimo działających biblioteki publicznej i świetlicy, mieszkańcy narzekają na zbyt małą ilość lub brak zajęć animacyjnych dla osób w każdej kategorii wiekowej. Mieszkańcy ul. Ogrodowej z Grzmiącej wskazali poprzez swojego sołtysa na brak w ich otoczeniu miejsca integracji oraz możliwość rozwiązania tego problemu poprzez zagospodarowanie zaniedbanego terenu znajdującego się przy ich ulicy. Wśród innych problemów ze sfery społecznej wymienić należy działalność organizacji pozarządowych. Istniejące stowarzyszenia cechują się niewystarczającym poziomem działania, niewielkim stopniem pozyskiwania środków zewnętrznych na działalność statutową a także słabą integracją i niewystarczającą współpracą między sobą. Członkowie stowarzyszeń wskazują na potrzebę wypracowania dobrego modelu współpracy samorządu

i podległych mu ośrodków kultury z trzecim sektorem, w szczególności w przepływie informacji, organizacji spotkań, konsultacji i wsparcia merytorycznego oraz współdziałania przy realizacji partnerskich projektów.

Sołectwo Przystawy obejmuje między innymi miejscowość Sławno. O ile Przystawy to wieś gospodarzy, o tyle Sławno to miejscowość popegeerowska. Wynikają z tego znaczne różnice w poglądach, podejściu do życia i funkcjonowaniu mieszkańców obu miejscowości. Niejednokrotnie stanowi to podstawę do konfliktu. Społeczeństwo całego sołectwa jest ubogie, w szczególności mieszkańcy Sławna, którzy dodatkowo posiadają niskie kwalifikacje zawodowe. Na terenie sołectwa mieszkają osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, w tym z niepełnosprawnością intelektualną. Na terenie sołectwa nie funkcjonuje żadna organizacja pozarządowa. W Sławnie brakuje sklepu oraz miejsca do spotkań integracyjnych dla mieszkańców (np. świetlica). Świetlica w Przystawach jest niedoposażona. Brak wystarczającej komunikacji publicznej powoduje utrudniony dostęp usług, w tym do opieki zdrowotnej.

Metodologia wyznaczania obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji zwykle nie obejmuje całego obszaru zdegradowanego. Praktyka pokazuje, że rewitalizacja jest skuteczniejsza, jeżeli prowadzi się ją na ograniczonym terytorium. Pozwala to na koncentrację działań i środków, co w konsekwencji przynosi lepsze efekty, w tym również dla pozostałej części obszaru zdegradowanego, który nie został uwzględniony jako obszar bezpośredniej interwencji tak jak obszar rewitalizacji. Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie główne przesłanki, tak jak to przedstawiono na początku. Pierwsza to szczególna koncentracja negatywnych zjawisk na danym terenie. Określa się ją na podstawie prowadzonej analizy wskaźnikowej (patrz: rozdział 3.3). Druga przesłanka to uznanie, że dany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Jest to dość szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji³. Dodatkowo występuje ograniczenie powierzchniowe i ludnościowe: obszar rewitalizacji nie może stanowić więcej niż 20% powierzchni gminy i nie może go zamieszkiwać więcej niż 30% jej populacji (patrz: wstęp do rozdziału 3.4.).

Na etapie decyzji, który fragment obszaru zdegradowanego zakwalifikować jako obszar rewitalizacji istotne są następujące czynniki:

- możliwość przeprowadzenia działań, które będą oddziaływać na przyczyny występowania negatywnych zjawisk,
- spodziewany efekt w postaci uruchomienia mechanizmów naprawczych, które będą toczyć się także po zakończeniu interwencji,
- istotne znaczenie dla rozwoju gminy,
- możliwość przeprowadzenia działań, które oddziałają korzystnie zarówno na obszar rewitalizacji jak całość obszaru zdegradowanego.

Obszar rewitalizacji gminy Grzmiąca został wyznaczony w oparciu o wyżej opisane zasady. Poniżej scharakteryzowano kryteria zawężenia obszaru sołectw z obszaru zdegradowanego do miejscowości, w celu określenia obszaru rewitalizacji.

Istnieją dwa podejścia w terytorialnym wyznaczaniu obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego na terenach wiejskich, przy założeniu, że dane wskaźnikowe zbierane były na poziomie sołectw:

- 1) do obszaru rewitalizacji włącza się obszary zabudowane zdegradowanych sołectw (tereny osadnicze) wraz z obszarami wykazującymi potencjał ze względu na przyszłe projekty rewitalizacyjne, zlokalizowane w pobliżu obszarów zabudowanych. Zalicza się do nich obszary pokolejowe, powojenne, przemysłowe oraz niewielkie obszary niezabudowane, takie jak parki czy działki nad rzekami lub jeziorami.
- 2) Do obszaru rewitalizacji zalicza się obszary zdegradowanych sołectw pomniejszone o tereny pól uprawnych, dużych kompleksów leśnych czy jezior, czyli te tereny na których z pewnością nie będą przeprowadzane działania rewitalizacyjne.

Różnicą w wyznaczaniu obszarów rewitalizacji w zależności od przyjętego podejścia jest zazwyczaj większy obszar w przypadku podejścia opisanego w punkcie 2).

W przypadku gminy Grzmiąca, do wyznaczania obszaru rewitalizacji zastosowano podejście opisane w punkcie 2). Zwiększy to prawdopodobieństwo tego, że projekty rewitalizacyjne określone w przyszłości znajdą się na obszarze rewitalizacji bez konieczności zmian granic tego obszaru.

³ Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016, str. 21

W oparciu o przyjętą wyżej metodologię, do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano części następujących jednostek gminnych z obszaru zdegradowanego: Godziszów, Grzmiąca, Lubogoszcz, Mieszkańki, Przystawy, Wielanów oraz Wielanów.

Mimo iż sołectwa Czechy, Gdaniec, Iwin, Nosibądy, Przeradz, Równe, Storkowo oraz Sucha znalazły się w obszarze zdegradowanym wyznaczonym dla gminy Grzmiąca, nie włączono ich do obszaru rewitalizacji. Wynika to z faktu, że sytuacja społeczno-gospodarcza tych sołectw na tle innych jednostek z wyznaczonego obszaru zdegradowanego jest relatywnie niezła lub ich sytuacja demograficzna powoduje, że danej jednostki nie ujęto w obszarze rewitalizacji.

Czechy to sołectwo głównie popegeerowskie. W stolicy sołectwa (miejscowość Czechy) mieszka ok. 200 osób. Znajduje się tam kościół filialny, który w 2015 r. został wyremontowany przy wsparciu środków UE w ramach działania "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W 2015 r. doposażona została również świetlica wiejska. Ze środków PROW nabyto sprzęt rekreacyjno-sportowy, komputery, sprzęt RTV i meble. W miejscowości funkcjonuje filia Biblioteki Publicznej w Grzmiącej.

We wrześniu 2018 roku w miejscowości Czechy w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było 13 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. W miejscowości znajdują się dwa sklepy spożywczo-przemysłowe.

Przez miejscowość biegnie droga wojewódzka nr 171 Czaplinek-Bobolice. W 2009 r. droga została wyremontowana, ułożono też chodnik, który w znaczny sposób poprawił bezpieczeństwo mieszkańców. Przez miejscowość przebiega również droga powiatowa nr 3502Z. W 2014 r. ułożono wzdłuż tej drogi 260 m chodnika z dofinansowaniem w ramach osi IV Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Inwestycje poprawiły dostęp lokalnej społeczności do usług w sołectwie i poza nim.

W odległości ok. 9 km od Czech (w Grzmiącej) znajduje się stacja kolejowa. Stacja jest częścią linii kolejowej Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg.

Czechy są w 100% zwodociągowane i posiadają wysoki stopień skanalizowania. Zabudowania z centrum miejscowości są podłączone do sieci kanalizacyjnej, natomiast część zabudowań kolonijnych posiada oczyszczalnie przydomowe.

Podobnie jak w całej gminie, sołectwo obsługiwane jest przez operatora Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej, ewentualnie innych podmiotów świadczących takie usługi.

W 2017 r. w ramach projektu współfinansowanego z WFOŚiGW zostały ustawione 3 lampy hybrydowe dla poprawy bezpieczeństwa.

Poza opisanymi inwestycjami w infrastrukturę techniczną (drogi, chodniki), w kilku ostatnich latach doposażono świetlicę. W znacznej mierze ułatwiło to integrację lokalnej społeczności, ponieważ częściej odbywają się tam różnego rodzaju imprezy okolicznościowe, takie jak Dzień Dziecka, Dzień Matki czy Mikołajki. W miejscowości Czechy działa stowarzyszenie, które wsparło finansowo remont kościoła. W Czechach funkcjonuje też filia Biblioteki Publicznej w Grzmiącej, która umożliwia mieszkańcom dostęp do książek oraz czasopism.

Mieszkańcy sołectwa należą do osób zaradnych życiowo. Na terenie sołectwa nie występuje duże bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe. Mieszkańcy w dużej części posiadają swoje źródła dochodu, ponieważ pracują w okolicznych ośrodkach miejskich (np. Bobolice), do których docierają własnym transportem lub dowożeni są do zakładów pracy busami. Pomimo korzystania części rodzin ze świadczeń pomocy społecznej, w Czechach nie ma rodzin, które korzystają z dodatków mieszkaniowych lub dożywiania dzieci w szkołach. Mieszkańcy (w dużej części popegeerowskich bloków) zdążyli przeprowadzić już remonty elewacji, powymieniali stolarkę okienną i drzwiową, wykonali ocieplenia. Z informacji uzyskanych od pracowników GOPS i z Gminnej

Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w sołectwie nie ma dużego problemu z alkoholizmem. Dodatkowo, w przypadkach które zdiagnozowano występują duże sukcesy w zwalczaniu uzależnienia (ludzie, którzy poddali się leczeniu zachowują trzeźwość). Wśród rodzin zamieszkujących sołectwo sytuacja jest na tyle dobra, że aktualnie nie ma potrzeby wsparcia asystenta rodziny.

Sołectwo Gdaniec zamieszkuje ok. 100 osób. 30 kwietnia 2015 r. Rada Gminy Grzmiąca podjęła uchwałę, na podstawie której Gdaniec uzyskał status sołectwa (zostało odłączone od sołectwa Grzmiąca). Jest to miejscowość typowo popegeerowska. Po upadku PGRów działalność rolniczą na części gruntów prowadzi rolnik indywidualny.

W kwietniu 2018 roku w miejscowości Gdaniec zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej było 6 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. We wsi zlokalizowany jest jeden punkt sprzedaży detalicznej.

Do miejscowości prowadzi droga powiatowa nr 1250Z Grzmiąca-Mieszalki-Nosibądy o nawierzchni asfaltowej. Droga jest w dobrym stanie technicznym. Z drogi powiatowej do miejscowości prowadzi droga gminna o nawierzchni asfaltowej, poza obrębem zabudowy o nawierzchni gruntowej, miejscami brukowana. Stacja kolejowa znajduje się w Grzmiącej w odległości ok. 5 km od Gdańca. Przebiega tam linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna bardzo dobrze rozwinięta – stopień skanalizowania i zwodociągowania wynosi 100%.

Podobnie jak w całej gminie, Gdaniec jest obsługiwana przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów świadczących takie usługi.

W ostatnim latach w Gdańcu został wydzielony obszar, na którym zlokalizowano plac zabaw oraz siłownię zewnętrzną. Wśród innych planów inwestycyjnych gminy powiązanymi z sołectwem należy wymienić: zagospodarowanie plaży przy jez. Baczyno (wspólna inicjatywa trzech sołectw: Grzmiąca, Równe i Gdaniec).

Sołectwo charakteryzuje się zgodną i dogadującą się w wielu kwestiach społecznością lokalną. W miejscowości Gdaniec znajduje się sklep spożywczy, a dzięki działalności sołtysa i mieszkańców został utworzony plac zabaw z wiatą oraz siłownia zewnętrzna, które razem stanowią miejsce spotkań i integracji mieszkańców. Wśród planów inwestycyjnych gminy na kolejne lata powiązanych z sołectwem, znajduje się zagospodarowanie plaży przy jez. Baczyno. Jest to wspólna inicjatywa mieszkańców trzech sołectw: Grzmiąca, Równe i Gdaniec. Wzmocni to jeszcze bardziej poziom zintegrowania lokalnej społeczności.

Przeważająca część mieszkańców zamieszkuje w domach jedno- i wielorodzinnych. Są tam tylko dwa typowo popegeerowskie bloki. Budynki są zadbane: wykonano remonty elewacji, w tym ocieplenia, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Przy budynkach mieszkańcy posiadają zadbane ogródki rekreacyjne. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym to w większości ludzie otrzymujący stałe świadczenia (renty, emerytury), dzięki czemu posiadają środki na utrzymanie. Ludzie w wieku produkcyjnym również nie mają większych trudności ze zdobywaniem środków na utrzymanie. Mimo dość dużego udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, nikt nie korzysta z dodatków mieszkaniowych. W sołectwie nie ma większego problemu z alkoholizmem. Wśród rodzin zamieszkujących sołectwo sytuacja jest na tyle dobra, że aktualnie nie ma potrzeby wsparcia asystenta rodziny.

Młodość i zapał do działań prospołecznych sołtysa wpływa mobilizująco na mieszkańców, którzy chętnie angażują się do wielu prac na rzecz miejscowości, np. utrzymanie porządku w miejscu integracji, drobne prace na plaży przy jeziorze, etc.. Mieszkańcy nie izolują się od społeczności gminnej, biorą czynny udział w organizacji wspólnych wydarzeń społecznych. Ludzie mają ogródki działkowe przy blokach, spotykają się na wspólnej rekreacji (np. nordicwalking), mają plac zabaw i sklep. Jeżeli istnieje potrzeba, mają niedaleko do sąsiednich miejscowości.

Sołectwo Iwin składa się z dwóch miejscowości Iwin i Radostowo. Jest to sołectwo typowo rolnicze, które zamieszkuje ponad 250 osób. Układ wsi to wielodrożnica z układem rozproszonych osad. Po 1945 roku do osady wykształconej w sąsiedztwie stacji kolejowej przyłączono obszary miejscowości: Rusino, Junki i Krzygówka, tworząc miejscowość Iwin. W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa z salą gimnastyczną. Dzieci do szkoły dowożone są

z Lubogoszczy, Storkowa Przeradza i Radomyśla. Szkoła od wielu lat współpracuje z Wojskowym Kołem Łowieckim „Ryś” ze Szczecinka.

W kwietniu 2018 roku w sołectwie Iwin zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej było 8 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. W miejscowości brakuje sklepu, najbliższy znajduje się w oddalonej o ok. 2 km miejscowości Przeradz.

Drogi powiatowe w kierunku Kusowa (nr 1266Z), Lubogoszczy, Przeradza (nr 1264Z) jest o nawierzchni asfaltowej, droga lokalna wiodąca w kierunku wschodnim o brukowanej nawierzchni z miękkim poboczem. W miejscowości znajduje się stacja kolejowa. Przebiega tu linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg. W miejscowości znajduje się przystanek autobusowy, jednak ilość połączeń np. ze Szczecinkiem czy Grzmiącą jest niewystarczająca.

Iwin jest w 100% zwodociągowany, jednak ze względu na mocno rozproszoną zabudowę kolonialną jest niski stopień skanalizowania.

Iwin jest obsługiwany przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów świadczących takie usługi.

W centrum miejscowości znajduje się plac zabaw. W ubiegłym roku, na wniosek mieszkańców, zostały ustawione 3 lampy hybrydowe mające na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

Nosibądy to sołectwo składające się z 2 miejscowości: Nosibądy i osady Strzeszyn. Sołectwo typowo rolnicze, które zamieszkuje o. 240 osób. W miejscowości Nosibądy znajduje się czynny cmentarz z 2 dębami, pomnikami przyrody oraz zabytkowy kościół filialny p.w. Św. Stanisława Biskupa - jeden ze starszych kościołów w regionie (z początku XVI w.). W miejscowości prowadzona jest hodowla owiec. Na terenie sołectwa zarejestrowano ponad 20 stanowisk archeologicznych (kilka z nich jest wpisanych do rejestru zabytków).

W kwietniu 2018 roku w miejscowości Nosibądy zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej było 9 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. Znajdują się tu 2 sklepy spożywczo-przemysłowe.

Przez miejscowość biegnie droga powiatowa nr 1250Z Grzmiąca-Mieszalki-Nosibądy o nawierzchni asfaltowej. Drogi boczne są o nawierzchni brukowanej i gruntowej. Stacja kolejowa znajduje się w Wielanowie w odległości ok. 3 km od Nosibądów. Przebiega tam linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg.

Nosibądy, podobnie jak cała gmina, posiada wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania.

Sołectwo obsługiwane jest przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów świadczących takie usługi.

W dawnym domu gminy protestanckiej funkcjonuje filia Biblioteki Publicznej z Grzmiącej i świetlica wiejska, która została wyremontowana przy współpracy ze Związkiem Miast i Gmin Dorzecza Parsęty ze środków funduszu INTERREG. Obok budynku znajduje się teren rekreacyjny z placem zabaw. Kilka lat temu przy współpracy z Nadleśnictwem Tychowo mieszkańcy utworzyli boisko do piłki nożnej.

Na terenie wsi działa organizacja pozarządowa.

Przeradz to sołectwo typowo rolnicze. Zamieszkuje je ok. 240 osób. W miejscowości Przeradz znajduje się kościół filialny p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1850 r. Ważnym obiektem kulturalnym jest też sala wiejska, w której odbywają się różne imprezy kulturalne.

W kwietniu 2018 roku w miejscowości Przeradz zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej było 11 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. Zlokalizowany jest tu jeden punkt sprzedaży detalicznej.

Główna droga powiatowa nr 1264Z Iwin-Radomyśl jest o nawierzchni asfaltowej, bocznie brukowana, poza obszarem zabudowanym o nawierzchni gruntowej. W obrębie miejscowości znajduje się stacja kolejowa. Przebiega tu linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg.

Przeradz, podobnie jak cała gmina, posiada wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania. Znajduje się tu stacja uzdatniania wody.

Podobnie jak w całej gminie, Przeradz jest obsługiwane przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów świadczących takie usługi.

Miejscowość posiadała dokument o charakterze strategicznym, tj. Plan Odnowy Miejscowości na lata 2010-2017. Z trzech głównych założeń inwestycyjnych Planu w 2012 r. został zrealizowany jeden, tj. plac zabaw (przy udziale środków z PROW 2007-2013).

W 2014 r. zakończony został ostatni etap prac porządkowych na nieczynnym cmentarzu ewangelickim, zaplanowanych wspólnie z Nadleśnictwem Szczecinek i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W ramach prac pielęgnacyjnych usunięto zakrzaczenia, oczyszczono istniejące nagrobki, pozostałości po pomnikach i luźne ich części zostały przeniesione i złożone w jednym miejscu, ogrodzono teren cmentarza oraz ustawiono tablicę pamiątkową. Większość prac na cmentarzu wykonywali osadzeni z Zakładu Karnego w Starym Bornem w ramach działań resocjalizacyjnych na podstawie umowy podpisanej przez ZK i Gminę Grzmiąca. Członkowie Stowarzyszenia Grupa Działań Lokalnych „Godzisław” wykonali inwentaryzację cmentarza.

W sołectwie Równe mieszka ok. 140 mieszkańców. Jest to małe sołectwo zarówno pod względem ludnościowym, jak też powierzchniowym. Sołectwo ma charakter popegeerowski. Na terenie sołectwa wykonano w ostatnich latach drogę, co jest dość istotne biorąc pod uwagę ogólny stan dróg w gminie Grzmiąca.

Miejscowość Równe oddalona jest około 3 km na północny wschód od miejscowości Grzmiąca, po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 171 w kierunku Bobolic.

30 kwietnia 2015 r. Rada Gminy Grzmiąca podjęła uchwałę, na podstawie której Równe uzyskało status sołectwa (zostało odłączone od sołectwa Grzmiąca). Miejscowość posiada Plan Rozwoju Miejscowości na lata 2015-2023, który jest dokumentem o charakterze strategicznym dla sołectwa (uchwalony w grudniu 2015 r.).

Na początku kwietnia 2018 roku w miejscowości Równe zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej były 2 jednoosobowe podmioty gospodarcze. W miejscowości Równe prowadzona jest działalność rolnicza (produkcja roślinna) przez rolnika indywidualnego. Wielkość jego gospodarstwa wynosi ponad 400 ha. We wsi zlokalizowany jest jeden punkty sprzedaży detalicznej.

Od drogi wojewódzkiej nr 171 do Równego biegną dwie drogi o nawierzchni asfaltowej, których właścicielem i zarządcą jest gmina. Jedna z dróg prowadzi tylko do gospodarstwa rolnego, natomiast druga (przebudowana w 2016 r. z dofinansowaniem środków z PROW 2014-2020) tylko do osady. W 2017 roku, na wniosek mieszkańców, została ustawiona lampa hybrydowa na skrzyżowaniu drogi gminnej z wojewódzką mająca na celu poprawę bezpieczeństwa.

Stacja kolejowa znajduje się w odległości ok. 4 km od Równego w sąsiedniej wsi Grzmiąca. Przebiega tam linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg.

Miejscowość Równe posiada wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania. Wieś podłączona jest do stacji uzdatniania wody w Grzmiącej i wszyscy mieszkańcy korzystają z sieci wiejskiej.

Kanalizacja w miejscowości Równe została oddana do użytku w 2010 r. Ścieki odprowadzane są rurociągiem tłocznym do oczyszczalni w Grzmiącej. W chwili obecnej tylko 4 lokale (1 budynek w sąsiedztwie gospodarstwa rolnego) nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Tradycyjna sieć telekomunikacyjna na terenie miejscowości Równe jest obsługiwana przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów.

Ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w miejscowości Równe można wyróżnić jeden obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych. Znajduje się on na początku miejscowości przy zabudowie mieszkalnej i ma pow. ok. 0,5 ha. Obecnie na tym terenie znajduje się plac zabaw. Kolejnymi planowanymi etapami zagospodarowania terenu (np. z funduszu sołeckiego) będzie montaż tzw. „siłowni zewnętrznej”, postawienie wiaty rekreacyjnej z ławkami, miejscem na ognisko. Po uporządkowaniu terenu, na części obszaru zostanie utworzone boisko (w chwili obecnej prowizorycznie jest wytyczony plac oraz ustawione zostały bramki). Planowane jest też zamontowanie piłkochwyłów, gdyż teren ten bezpośrednio sąsiaduje z drogą dojazdową do miejscowości. Wskazane też jest oświetlenie terenu poprzez ustawienie lampy hybrydowej.

Wśród innych planów inwestycyjnych gminy powiązanych z sołectwem należy wymienić: zagospodarowanie plaży przy jez. Baczyno (wspólna inicjatywa trzech sołectw: Grzmiąca, Równe i Gdaniec) i Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z Grzmiącej do jeziora Baczyno (wspólna inicjatywa dwóch sołectw Grzmiąca i Równe).

W Sołectwie Storkowo mieszka ok. 140 mieszkańców. Miejscowość Storkowo jest typowo rolnicza, chociaż sołectwo nie jest popegeerowskie (brak zabudowy popegeerowskiej, zarówno mieszkaniowej jak i gospodarczej).

Funkcjonuje tu kilka prężnie działających i rozwijających się gospodarstw rolnych. Dzięki temu miejscowość charakteryzuje się jednym z najniższych poziomów bezrobocia w gminie. W miejscowości funkcjonuje remiza i jednostka OSP. W Storkowie, w pobliżu mostu na Parsęcie, funkcjonuje gospodarstwo agroturystyczne, a w zabudowaniach dawnego młyna zbudowanego na początku XX w. funkcjonuje Stacja Badawcza Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prowadząca badania funkcjonowania geoekosystemów zlewni rzecznych. W przyziemiu w miejsce koła młyńskiego została zainstalowana turbina elektryczna i uruchomiono hydroelektrownię (własność prywatna).

Na początku kwietnia 2018 roku w miejscowości Storkowo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było 5 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. We wsi zlokalizowany jest jeden punkty sprzedaży detalicznej.

Przy miejscowości przebiega droga powiatowa nr 1260Z o nawierzchni asfaltowej, w dobrym stanie technicznym. Wewnątrz miejscowości znajdują się drogi brukowe i gruntowe.

Stacja kolejowa znajduje się w odległości ok. 5 km od Storkowa w Iwinie. Przebiega tam linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg. W miejscowości znajduje się przystanek autobusowy, jednak ilość połączeń np. ze Szczecinkiem czy Grzmiącą jest niewystarczająca.

Storkowo, podobnie jak cała gmina, posiada wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania.

Jeżeli chodzi o telekomunikację, Storkowo jest obsługiwane przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów.

Z uwagi na brak większych terenów w posiadaniu gminy, utrudniony jest proces zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Miejscowość posiadała dokument o charakterze strategicznym – Plan Odnowy Miejscowości na lata 2010-2017. Z dwóch głównych założeń inwestycyjnych Planu w 2012 r. został zrealizowany jeden, tj. plac zabaw (przy udziale środków z PROW 2007-2013). W ostatnim czasie zostały poczynione pierwsze kroki w celu adaptacji jednego z lokali na świetlicę wiejską.

Sołectwo Sucha zamieszkuje ok. 350 mieszkańców. Miejscowość Sucha jest dość duża i ma charakter popegeerowski, ale w porównaniu do innych sołectw Gminy jest mocno doinwestowana, szczególnie biorąc pod uwagę brak funduszu sołectkiego w Gminie. Po upadku PGRów działalność rolniczą prowadziła jedna ze spółek. W wyniku ustawowych zmian własności po spółce, grunty i zabudowania rolnicze przejęli okoliczni rolnicy.

W 2007 r. Sucha uzyskała status sołectwa (zostało odłączone od sołectwa Grzmiąca). Miejscowość posiadała dokument o charakterze strategicznym, tj. Plan Odnowy Miejscowości na lata 2010-2017.

Na początku kwietnia 2018 roku w miejscowości Sucha według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było 10 jednoosobowych podmiotów gospodarczych. W miejscowości zlokalizowany jest jeden punkty sprzedaży detalicznej.

Przy miejscowości przebiega droga powiatowa nr 1258Z Grzmiąca-Krosino o nawierzchni asfaltowej. Droga nie jest w najlepszym stanie technicznym, ale jest na bieżąco remontowana. Na najgorszych odcinkach drogi wykonano nowe nakładki asfaltowe. Wewnątrz miejscowości znajdują się drogi gminne asfaltowe z chodnikami po obu stronach drogi (miejscami wymagają drobnych napraw).

Stacja kolejowa znajduje się w Grzmiącej w odległości ok. 4 km od Suchoj. Przebiega tam linia kolejowa Poznań - Piła - Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg. W miejscowości znajduje się przystanek autobusowy, jednak ilość połączeń np. ze Szczecinkiem czy Grzmiącą jest niewystarczająca.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna bardzo dobrze rozwinięta – stopień skanalizowania i zwodociągowania wynosi 100%.

Podobnie jak w całej gminie, Sucha jest obsługiwana przez Orange Polska S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez standardowe łącza Orange Polska S.A lub drogą radiową przy pomocy operatorów sieci komórkowej lub innych podmiotów świadczących takie usługi.

W ciągu ostatnich lat w Suchej zostało wykonanych kilka inwestycji dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. W 2013 r. została wybudowana i oddana do użytku świetlica wiejska (systemem gospodarczym – środki gminne, większość prac wykonała ekipa budowlana UG). W 2014 przy udziale środków z PROW 2007-2013 przy świetlicy został zagospodarowany teren poprzez wykonanie placu zabaw, boiska piłkarskiego o nawierzchni trawiastej oraz miejsca na ognisko. W ostatnim czasie teren przy świetlicy wzbogacił się również o urządzenia siłowni zewnętrznej.

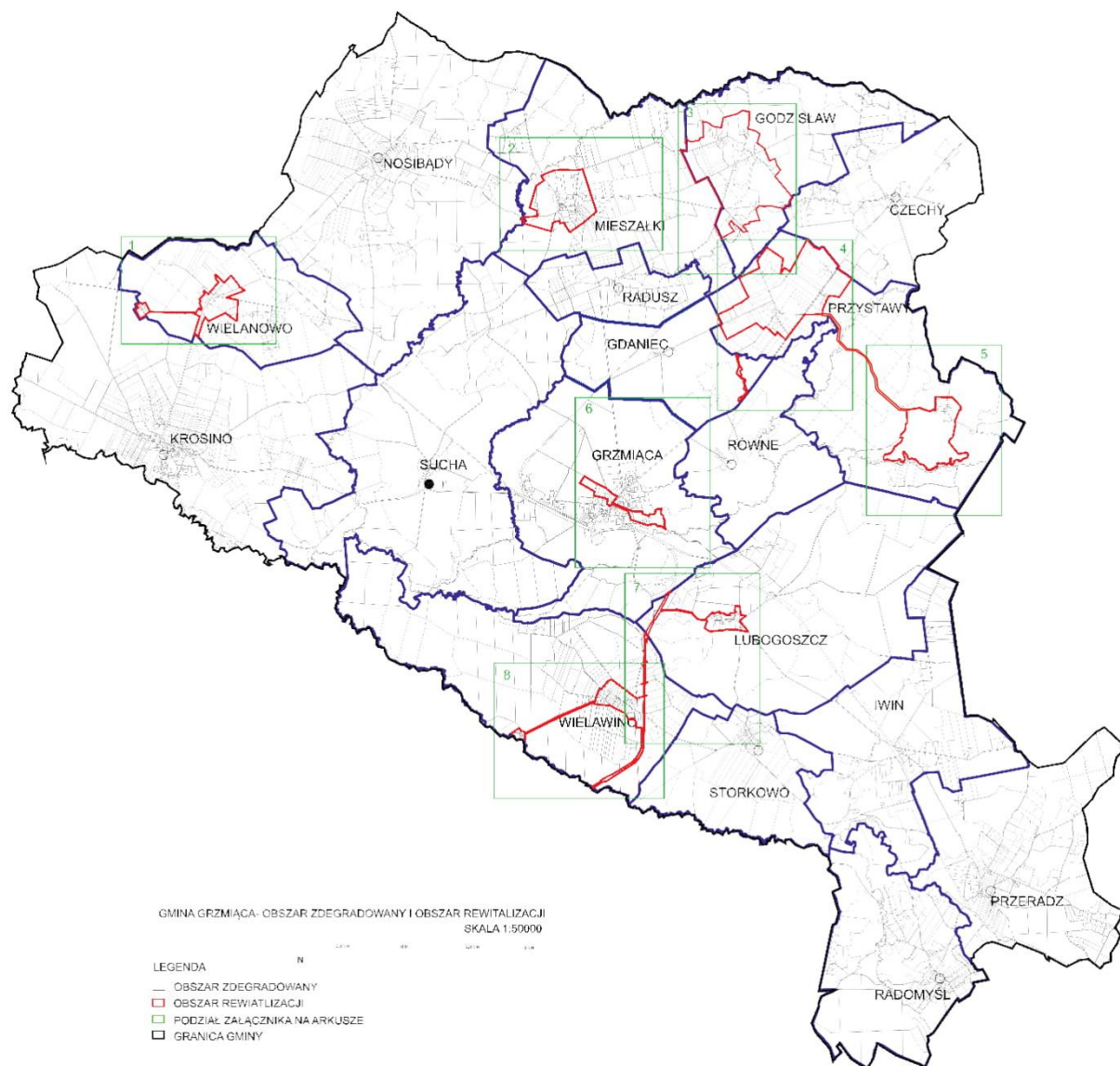
W sołectwie dość prężnie działa pani Sołtys.

Przedstawione powyżej podejście w wyznaczaniu obszaru rewitalizacji dla Gminy Grzmiąca wynika z zasady koncentracji, zgodnie z którą przy ograniczonych zasobach finansowych i możliwościach interwencji, w pierwszej kolejności należy skupić się na obszarach najbiedniejszych i najbardziej defaworyzowanych. Charakteryzują się one niewielkim potencjałem gospodarczym, niedoinwestowaną infrastrukturą techniczną i społeczną oraz kapitałem ludzkim najmocniej dotkniętym negatywnym dziedzictwem popełnierowskim. Ograniczone środki i działania należy skierować tam, gdzie interwencja jest najbardziej potrzebna i przyniesie największą zmianę.

Niemniej, podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grzmiąca wszystkie sołectwa z obszaru zdegradowanego, w tym opisane powyżej, objęte zostaną szerokim monitoringiem pod względem opisanych wskaźników w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i infrastrukturalnej oraz środowiskowej w celu zbadania czy nie wystąpi pogłębianie się negatywnych zjawisk. W przypadku zaobserwowania sytuacji kryzysowych zostaną podjęte odpowiednie działania mające na celu aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji i wyprowadzenie omawianych sołectw ze stanu zdegradowanego poprzez włączenie ich w obszar rewitalizacji i objęcie interwencją w postaci projektów rewitalizacyjnych.

Wizualizacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znajduje się na poniższym rysunku.

Rys. 13. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Grzmiąca

Źródło: opracowanie własne

Podczas wyznaczania obszaru rewitalizacji zachowane zostały zalecenia Urzędu Marszałkowskiego zawarte w *Zasadach* dotyczące liczby ludności oraz powierzchni tego obszaru:

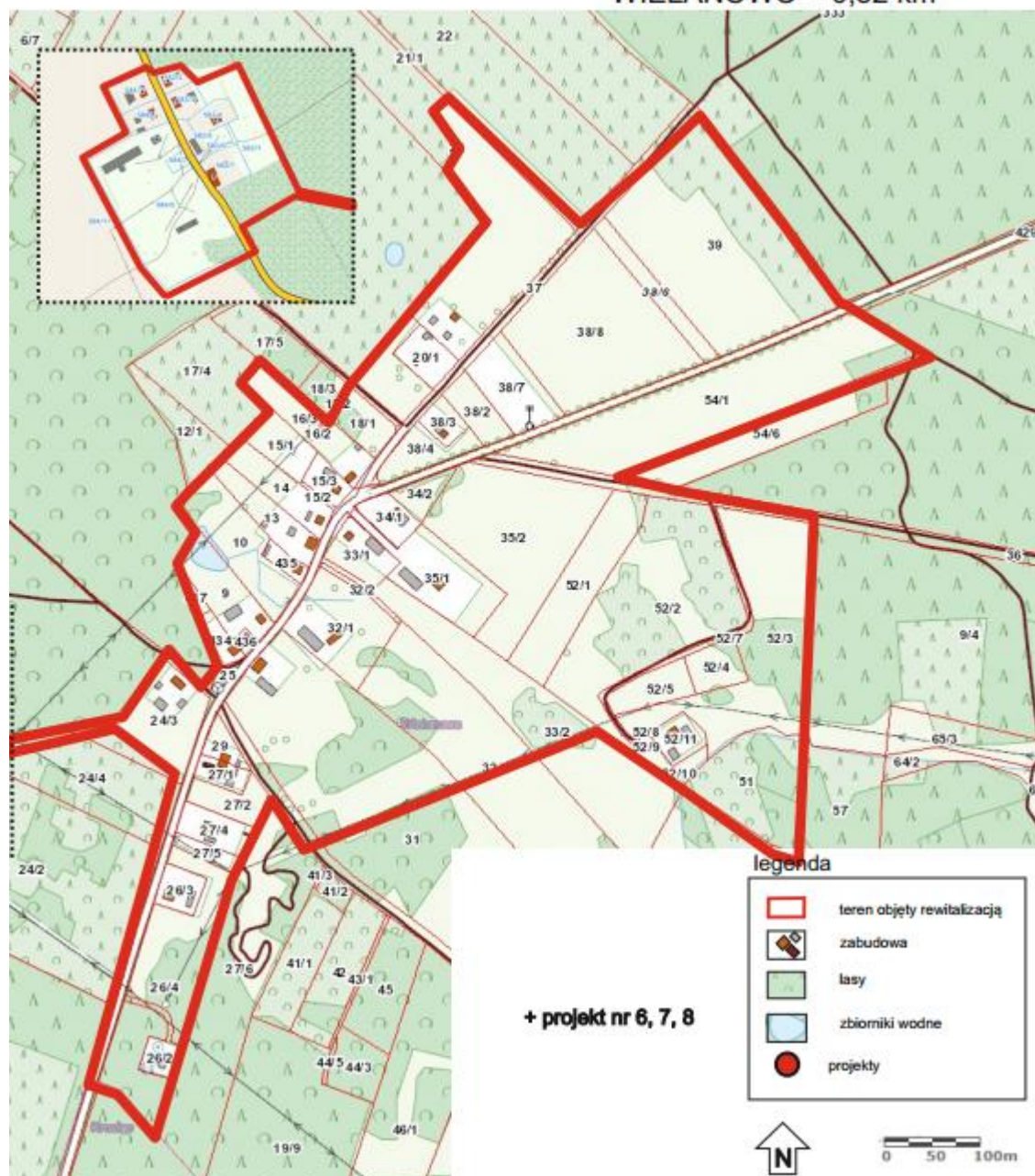
- liczba ludności na obszarze rewitalizacji: 1 497, tj. 29,27 % ludności gminy Grzmiąca
- powierzchnia obszaru rewitalizacji: 9,33 km², tj. 4,56 % powierzchni gminy Grzmiąca

Wyznaczone obszary zdegradowane i rewitalizacji w gminie Grzmiąca charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk w większości analizowanych sfer (społecznej, gospodarczej, przestrzennej i infrastrukturalnej, środowiskowej).

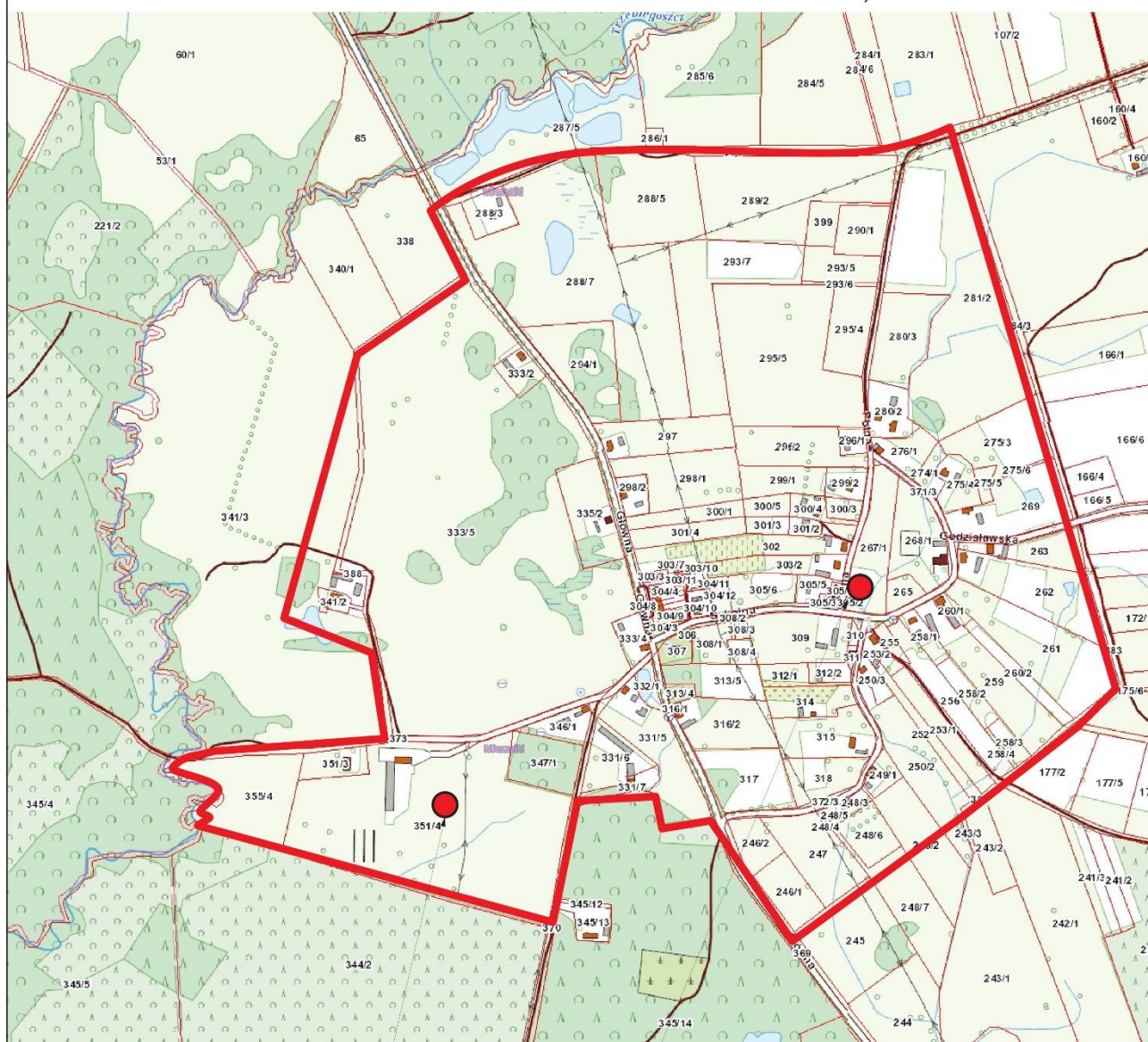
Zgodnie z przyjętą metodologią w dalszej kolejności obszar rewitalizacji poddany będzie diagnozie pogłębionej w celu rozpoznania szczegółowych problemów, których nie można było wyznaczyć opierając się o wskaźniki statystyczne zaproponowane w pierwszej części diagnozy (analizy).

Poniżej zaprezentowano obszar rewitalizacji na mapkach o większej skali.

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami WIELANOWO - 0,52 km²

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami
MIESZAŁKI - 1,15 km²

projekt nr 2
dz. 351/4 obr. 0008

projekt nr 5
dz. 305/2 obr. 0008

+ projekt nr 6,7,8

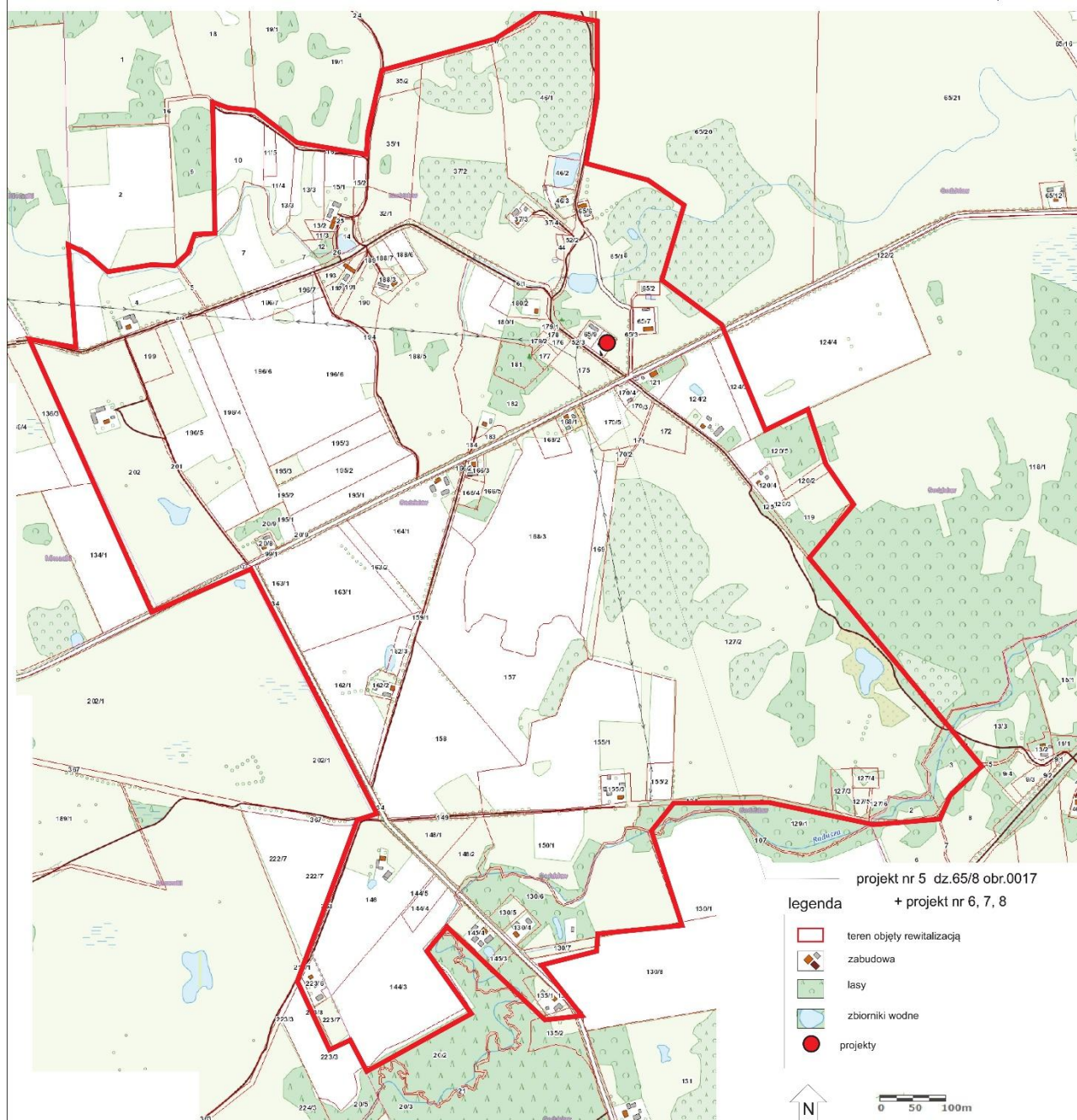
legenda

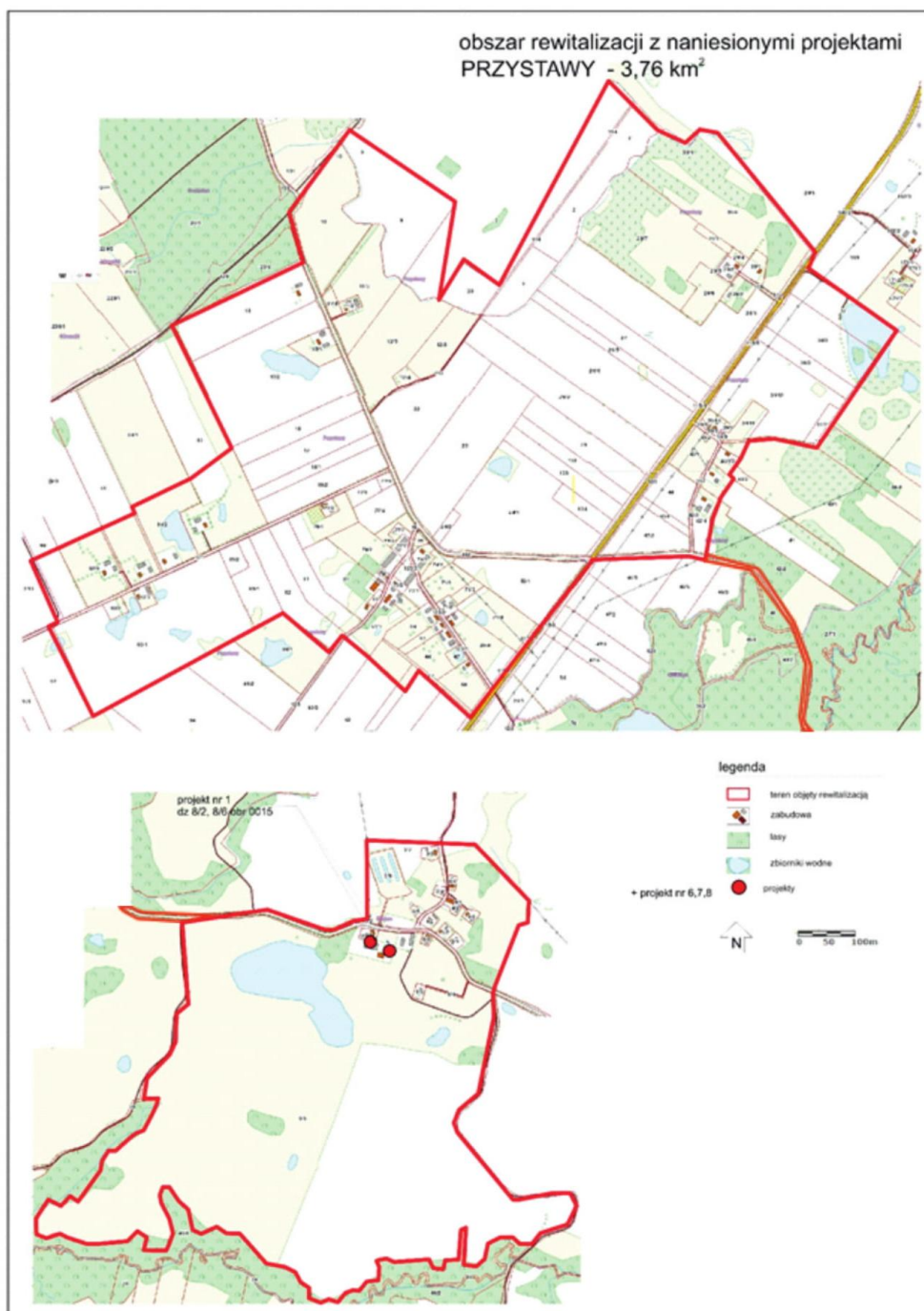
- teren objęty rewitalizacją
- zabudowa
- lasy
- zbiorniki wodne
- projekty

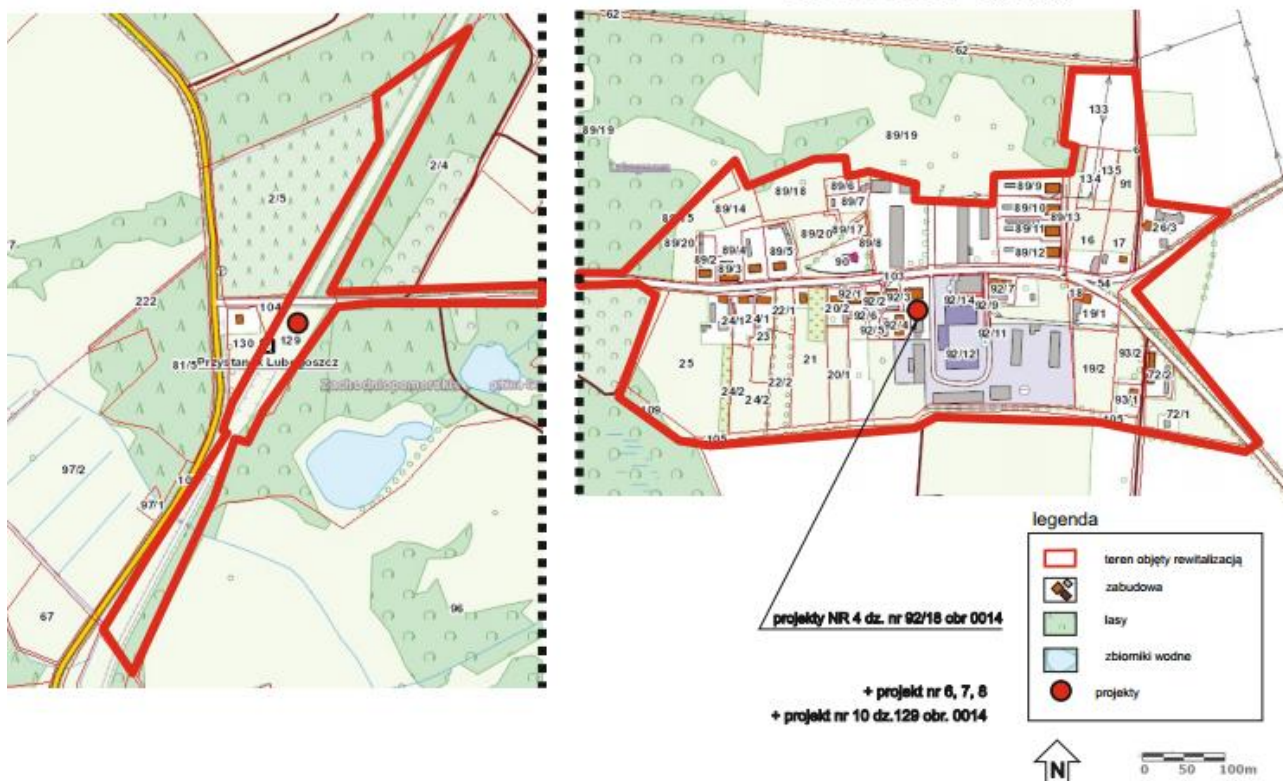
0 50 100m

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami
GODZISŁAW - 2,72 km²

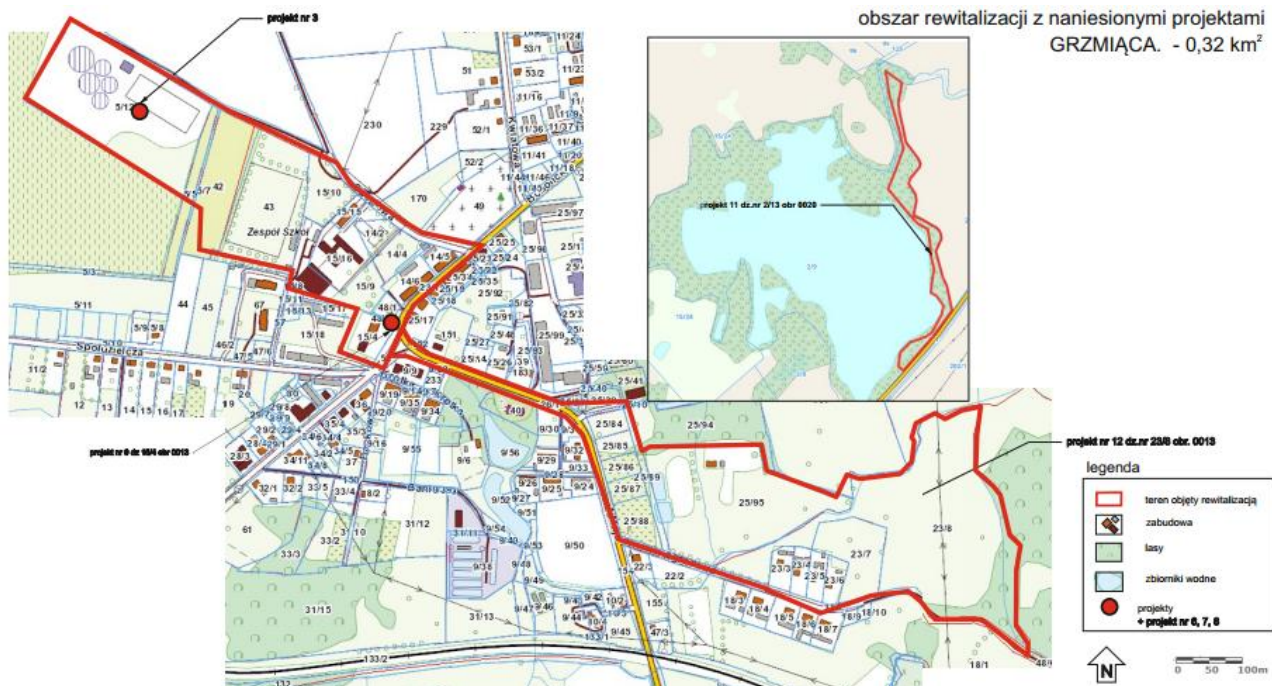

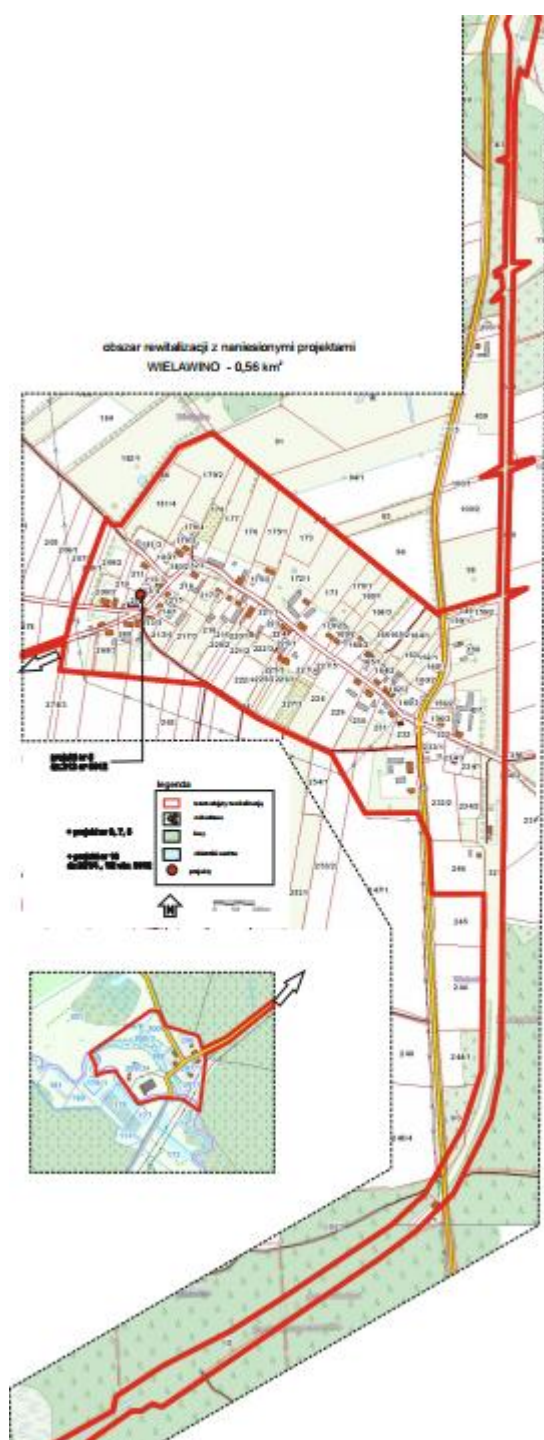

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami
LUBOGOSZCZ - 0,30 km²

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami
GRZMIĄCA - 0,32 km²

4.

**Wyznaczenie obszarów rewitalizacji
z uwzględnieniem partycypacji mieszkańców
i lokalnych liderów – diagnoza pogłębiona**

4.1. Partycypacyjna ocena obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego. Obszar rewitalizacji wyznaczono w większości jako obszar zabudowany w obszarze zdegradowanym w oparciu o największą kumulację zjawisk problemowych oraz potencjałów rozwojowych zaobserwowanych w trakcie diagnozy pogłębionej obszaru zdegradowanego. Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji jest wypadkową wielu opinii na temat problemów, jak również potencjałów zlokalizowanych na terenie gminy.

Na diagnozę pogłębioną składały się cztery obserwacje w trakcie których zrealizowano:

- animacje lokalne z mieszkańcami,
- wywiad z Wójtem Gminy,
- wywiady ankietowe z sołtysami,
- zogniskowany wywiad grupowy.

W procesie diagnozy pogłębionej największą uwagę poświęcono mieszkańcom, z którymi wspólnie w trakcie spotkań animacyjnych we wszystkich sołectwach wykonano diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej. Podjęto jednocześnie działania animacyjne w celu określenia potencjału rozwojowego i wypracowania pomysłów na projekty, których nadrzędnym celem jest rozwiązywanie wskazanych wcześniej problemów.

Konsultowano obszar rewitalizacji z liderem gminy (Wójtem), który w trakcie bezpośredniego wywiadu pogłębionego opisał funkcjonowanie gminy Grzmiąca ze względu na problemy społeczne, zlokalizował je w poszczególnych miejscowościach a także przedstawił wizję rozwiązania tych problemów i planowych działań w ramach rewitalizacji. Wójt gminy Grzmiąca zasobów swojej jednostki dopatruje się w jej typowo rolniczym charakterze (70% to dawne gospodarstwa PGR), sporym zalesieniu, a szansę na rozwój widzi w przetwórstwie rolno-spożywczym i leśnym (m.in. obróbka drewna). Ponadto, Wójt zwrócił również uwagę na wydarzenia mające znaczący wpływ na pogłębiające się problemy Gminy, w tym: zamknięcie posterunku policji, zamknięcie poczty, zatrzymanie inwestycji wiatracznych, ograniczone wpływy z podatków, finansowanie szkolnictwa i dojazdów dzieci do szkoły. Podczas wywiadu Zastępcy Wójta zwrócił uwagę na zakończoną inwestycję związaną z infrastrukturą wodno - ściekową (100% dostęp do czystej wody, 90% do kanalizacji); ale wszyscy mają świadomość o wysokich kosztach społecznych tej inwestycji i obciążeniu jakie ponosi nadal Gmina, partycypując w kosztach opłat.

Przeprowadzono wywiady ze wszystkimi sołtysami w gminie Grzmiąca, którzy odpowiadając na pytania zawarte w ankiecie wskazali istotne problemy, dokonali ich oceny a także wytypowali najpilniejsze działania odpowiadające wcześniej zdiagnozowanym problemom.

Zrealizowano zogniskowane wywiady grupowe, na które zaproszono mieszkańców, lokalnych liderów, przedsiębiorców oraz najważniejszych aktorów życia społecznego i gospodarczego w gminie. Głównym celem tych wywiadów było wspólne wypracowanie projektów i zaangażowanie różnych grup interesów w proces rewitalizacji. Należy wyraźnie zaznaczyć, iż poniższe opisy obszarów rewitalizacji w postaci problemów, potrzeb, potencjałów oraz propozycji rozwiązań stanowią subiektywną ocenę rozmówców i mogą nie być zgodne z oficjalnym stanowiskiem władz Gminy w danej sprawie.

4.2. Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – problemy, potrzeby, potencjały i propozycje rozwiązań

Przedstawione poniżej problemy i potrzeby społeczne, techniczne i ogólnorozwojowe opisywanych tutaj podobszarów rewitalizacji są w pierwszej kolejności pochodną ustrojowych i gospodarczych procesów transformacji systemowej, których negatywne efekty przyjęły najostrzejsze formy właśnie na obszarach popegeerowskich przy jednocześnie występującej monofunkcyjności gospodarczej, tj. wyraźnej dominacji działalności rolniczej i niedorozwoju działalności pośrednio i/lub bezpośrednio niezwiązanych z pierwszym sektorem. Gwałtowność pierwszego etapu transformacji wraz z niedostatecznym zabezpieczeniem społecznym mieszkańców, brakiem wsparcia w kierunku podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych przy niskiej chłonności lokalnego rynku pracy doprowadziła do szybkiego wzrostu bezrobocia, a kolejnych latach do ucieczki młodszych i lepiej wykształconych mieszkańców poza gminę w ramach migracji ekonomicznych lub do „diedziczenia” biedy, niezaradności i uzależnienia od pomocy społecznej. W rezultacie pogłębiły się procesy depopulacji, starzenia a jednocześnie pogorszyły się perspektywy rozwoju gospodarczego ze względu na niski poziom przedsiębiorczości i inwestycji zewnętrznych oraz ograniczone wpływy do budżetu lokalnego, a w dalszej kolejności - słabą jakość i niedostateczne rozwinięcie infrastruktury technicznej, włączając w to brak lub niewystarczająca komunikację z pobliskimi miastami (centrami usług i potencjalnymi lokalnymi rynkami pracy dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji).

4.2.1. Podobszar rewitalizacji Wielawina

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Wielawina zidentyfikowane przez sołtysa:

- brak chodnika w całej miejscowości,
- gminne drogi – odwodnienie,
- nieocieplony budynek świetlicy (wilgoć),
- jakość oferty kulturalnej i animacyjnej dla dorosłych i seniorów,
- poziom wykształcenia mieszkańców,
- niskie zaangażowanie mieszkańców,
- zły stan boiska,
- brak zewnętrznego miejsca integracji mieszkańców,
- uciążliwy zapach z kanalizacji PGK,
- brak oświetlenia w niektórych punktach wsi,
- brak komunikacji publicznej,
- odpływ młodzieży ze wsi – utrata potencjału rozwojowego,
- brak bezpiecznego przystanku dla dzieci jeżdżących do szkoły.

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Wielawina zidentyfikowane przez mieszkańców:

- brak komunikacji publicznej,
- brak boiska,
- brak oferty animacyjnej dla dorosłych i seniorów,
- brak zewnętrznego miejsca integracji społecznej,
- niskie zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne,
- brak bezpiecznego przystanku autobusowego dla dzieci.

POTRZEBY

- zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu pieszych, w tym dzieci jadących do szkoły,
- organizowanie zajęć animacyjnych, warsztatowych podnoszących kwalifikacje mieszkańców i pozwalające na aktywne spędzanie czasu wolnego,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci,
- tworzenie nowych produktów regionalnych,
- budowa szlaków rowerowych,
- poprawa estetyki wsi,
- remont świetlicy,
- poprawa stanu drogi we wsi.

POTENCJAŁY

- nieoznakowane leśne szlaki piesze i rowerowe,
- bliskość lasów,
- biblioteka,
- świetlica wiejska,
- plac zabaw i boisko.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- budowa chodnika – kolejne etapy,
- budowa przystanku autobusowego dla dzieci,
- remont świetlicy i jej wyposażenie,
- uruchomienie komunikacji publicznej,
- organizacja zajęć, działań animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych,
- budowa szlaków rowerowych i pieszych,
- modernizacja kanalizacji (minimalizacja uciążliwego zapachu i uszczelnienie wycieków),
- wyposażenie siłowni zewnętrznej, wiaty rekreacyjnej i wyposażenie placu zabaw,
- ogrodzenie placu zabaw w celu zwiększenia bezpieczeństwa,
- zatrudnienie wychowawcy w świetlicy – prawdziwej animatorki, która pobudzi ludzi do działania,
- postawienie tablicy informacyjnej w Żarnowie.

4.2.2. Podobszar rewitalizacji Wielanowo

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Wielanowa zidentyfikowane przez sołtysa:

- starzejące się społeczeństwo,
- brak perspektyw na rozwój,
- bezrobocie: niskie kwalifikacje mieszkańców i brak ofert pracy,
- zła sytuacja materialna gminy,
- brak oferty kulturalnej dla mieszkańców (festyny),
- brak świetlicy,
- wyposażenie placu zabaw,
- brak chodników,
- zły stan dróg leśnych, które prowadzą do zabudowań kolonijnych i Boleszkowic,
- brak komunikacji publicznej,

- utrudniony dojazd do opieki zdrowotnej dla wszystkich grup wiekowych; szczególny problem dla seniorów,
- przystanek autobusowy wymaga remontu,
- alkoholizm.

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Wielanowa wymienione przez mieszkańców:

- brak chodników,
- brak komunikacji publicznej,
- brak miejsc pracy adekwatnych do wykształcenia mieszkańców,
- brak świetlicy, placu zabaw, miejsca zewnętrznej integracji,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej,
- brak zajęć animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych,
- ubogie społeczeństwo,
- brak sklepu.

POTRZEBY

- organizowanie większej liczby imprez kulturalnych/artystycznych dla mieszkańców,
- wsparcie, promocja i przyciągnięcie nowych przedsiębiorców do regionu (tworzenie nowych miejsc pracy),
- stworzenie miejsca zabaw dla dzieci,
- doposażenie miejsca integracji mieszkańców.

POTENCJAŁY

- młodzież – aktywna młodzież,
- obszar natura 2000, zasoby leśne,
- lasy jako źródło pracy sezonowej.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- doposażenie placu zabaw,
- budowa siłowni, ogniska lub innego miejsca o charakterze zewnętrznej integracji społecznej,
- działania profilaktyczne przeciwdziałania alkoholizmowi i jego skutkom społecznym,
- uruchomienie komunikacji publicznej,
- budowa chodnika,
- remont przystanku autobusowego,
- organizacja działań aktywizacyjnych dla wszystkich grup wiekowych,
- tworzenie szlaków rowerowych,
- promocja regionu,
- doposażenie placu zabaw w Boleszkowicach,
- modernizacja drogi do Boleszkowic.

4.2.3. Podobszar rewitalizacji Mieszałki

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Mieszałek zidentyfikowane przez sołtysa:

- wieś starzejąca się,

- mało dzieci,
- problemy z zasięgiem telekomunikacyjnym,
- niewystarczająca komunikacja publiczna,
- niedoposażona świetlica, bez zaplecza kuchennego, kuchenki, stołów, elementów zabaw dla dzieci,
- zamknięta popołudniami szkoła,
- drogi do zabudowań kolonijnych są w bardzo złym stanie (dzieci na szkolny autobus dostają się idąc w błocie, po ciemku; droga nie przejezdna dla pojazdów uprzywilejowanych),
- brak oświetlenia,
- słaba oferta animacyjna dla wszystkich grup wiekowych,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i urzędów dla seniorów.

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Mieszalek zidentyfikowane przez mieszkańców:

- brak komunikacji publicznej,
- niedoposażona świetlica wiejska,
- brak oferty zajęć dla wszystkich grup wiekowych,
- niedostateczne oświetlenie,
- zły stan dróg gminnych,
- utrudniony dostęp do służby zdrowia i urzędów,
- zaniedbany teren wokół kościoła (zniszczone ogrodzenie, poprawa estetyki),
- brak sklepu,
- poprawa ogrodzenia cmentarza, ustawienie oświetlenia.

POTRZEBY

- organizowanie imprez kulturalno-artystycznych dla mieszkańców,
- remont dróg gminnych,
- poprawa oświetlenia,
- wyposażenie świetlicy, .
- organizowanie zajęć zwiększających kompetencje mieszkańców oraz wprowadzanie zajęć animacyjnych dla każdej grupy wiekowej,
- renowacja terenu przy kościele,
- poprawa estetyki wsi,
- uruchomienie komunikacji publicznej,
- poprawa dostępności do opieki zdrowotnej i urzędów,
- uruchomienie zajęć pozalekcyjnych w szkole,
- zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze na szkolny autobus.

POTENCJAŁY

- wyremontowana świetlica,
- zaangażowani mieszkańcy,
- szkoła,
- teren do rekreacji zewnętrznej.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- remont dróg gminnych,
- poprawa oświetlenia,
- uruchomienie komunikacji publicznej,
- organizacja działań i zajęć animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych,
- stała oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci,

- doposażenie świetlicy (możliwość organizowania również okolicznościowych imprez rodzinnych),
- zwiększenie atrakcyjności miejsca integracji mieszkańców,
- renowacja ogrodzenia przy kościele. Poprawa estetyki wsi,
- budowa siłowni zewnętrznej,
- poprawa ogrodzenia cmentarza, ustawienie oświetlenia.

4.2.4. PODOBSZAR REWITALIZACJI GODZISŁAW

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Godzisław zidentyfikowane przez sołtysa:

- brak świetlicy,
- wieś rozciągnięta po polach, bez zwartej zabudowy,
- brak komunikacji publicznej,
- brak sklepu,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i urzędów,
- niezabezpieczone przepływy między stawami,
- brak chodników,
- zły stan dróg gminnych,
- brak oferty kulturalnej i animacyjnej dla wszystkich grup wiekowych,
- brak oświetlenia w punktach kolonijnych wsi,
- zaśmiecanie wsi przez mieszkańców.

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Godzisławia zidentyfikowane przez mieszkańców:

- brak świetlicy,
- zły stan dróg gminnych,
- zniszczony przystanek autobusowy,
- brak komunikacji publicznej,
- brak sklepu,
- niezabezpieczone przepływy między stawami,
- brak chodników,
- brak oświetlenia,
- brak oferty zajęć dla dzieci,
- doposażenie miejsca zewnętrznych spotkań mieszkańców.

POTRZEBY

- przekształcenie prawa użytkowania sklepu na świetlicę wiejską,
- remont i doposażenie świetlicy,
- poprawa oświetlenia,
- remont dróg gminnych,
- uruchomienie komunikacji publicznej,
- remont przystanku autobusowego,
- budowa chodników,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i szkoleń, warsztatów i animacji dla wszystkich grup wiekowych,
- zagospodarowanie stawów we wsi.

POTENCJAŁY

- stowarzyszenie Grupa Działań Lokalnych Godziszów – inicjatywa młodzieży na rzecz wsi,
- stawy,
- nieczynny sklep z możliwością przekształcenia na świetlicę wiejską,
- pomoc sąsiedzka,
- ekologiczne tereny.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- adaptacja świetlicy,
- doposażenie świetlicy,
- budowa chodników, modernizacja dróg,
- organizacja zajęć, działań aktywizacyjnych dla młodzieży i dzieci,
- poprawa oświetlenia,
- uruchomienie komunikacji publicznej/ poprawa dostępności do opieki zdrowotnej i urzędów,
- zajęcia z edukacji ekologicznej, segregacji śmieci,
- doposażenie zewnętrznego miejsca integracji mieszkańców,
- budowa boiska

4.2.5. PODOBSZAR REWITALIZACJI SŁAWNO+PRZYSTAWY

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Sławno + Przystawy zidentyfikowane przez sołtysa:

- Sławno wieś poPGR, Przystawy wieś gospodarzy – różnice w poglądach i funkcjonowaniu, podstawa do konfliktu,
- bardzo ubogie społeczeństwo,
- niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców,
- niedoposażona świetlica w Przystawach, bez wody,
- brak miejsca spotkań i integracji w Sławnie,
- brak boiska,
- odpływ młodzieży ze wsi,
- alkoholizm,
- bardzo wysokie rachunki za wodę i ścieki,
- drogi dojazdowe w złym stanie,
- nieutwardzone drogi wiejskie,
- za mała ilość lamp zewnętrznych,
- brak komunikacji publicznej,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej,
- dachy zabudowań poPGR pokryte eternitem.

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Sławno + Przystawy zidentyfikowane przez mieszkańców:

- brak komunikacji publicznej,
- brak pracy,
- niedoposażona świetlica wiejska,
- brak miejsca integracji w Sławnie,
- brak boiska w Sławnie,
- zły stan dróg, brak chodników,

- niedostateczne oświetlenie,
- dachy zabudowań po PGR pokryte eternitem,
- brak oferty zajęć i animacji dla wszystkich grup wiekowych.

POTRZEBY

- uruchomienie komunikacji publicznej,
- budowa wiaty i boiska - jako miejsca aktywizacji i integracji społeczności w Sławinie,
- organizacja zajęć animacyjnych na terenie wsi,
- doposażenie świetlicy,
- wsparcie i promocja lokalnych przedsiębiorców (stworzenie nowych miejsc pracy),
- budowa chodników,
- utwardzenie dróg,
- poprawa dostępności do opieki zdrowotnej,
- usunięcie eternitu z dachów zabudowań poPGR.

POTENCJAŁY

- atuty krajobrazowe,
- prace sezonowe,
- zaangażowanie młodzieży i aktywna Pani Sołtys,
- inwestor zewnętrzny.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- budowa wiaty i boiska w Sławinie,
- doposażenie świetlicy w Przystawach,
- budowa chodników i utwardzenie dróg wiejskich – poprawa stanu dróg,
- poprawa oświetlenia,
- organizowanie imprez i animacji dla wszystkich grup wiekowych,
- działania profilaktyczne przeciwdziałające alkoholizmowi i jego społecznym skutkom,
- organizacja zajęć podnoszących kompetencje mieszkańców,
- zagospodarowanie plaż na jeziorach Baczyno i Baczynko,
- przyciągnięcie nowych przedsiębiorców do regionu,
- wsparcie i promocja regionalnych przedsiębiorców.

4.2.6 Podobszar rewitalizacji Lubogoszcz

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Lubogoszcz zidentyfikowane przez sołtysa:

- Lubogoszcz wieś po PGR,
- rozwiązana umowa dzierżawy ziemi z przedsiębiorcą z Niemiec (Lubo-Agra sp. z o.o.),
- niszczące budynki gospodarcze,
- zaniedbany zabytkowy park,
- zniszczony pałac,
- niszczące zabytkowe zabudowania gospodarcze,
- ubogie społeczeństwo,

- niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców,
- brak świetlicy, zajęć animacyjnych na terenie wsi,
- odpływ młodzieży ze wsi, starzejące się społeczeństwo,
- bardzo wysokie rachunki za wodę i ścieki,
- brak komunikacji publicznej,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej,
- dachy zabudowań po PGR pokryte eternitem,
- słabe wyposażenie siłowni zewnętrznej.
- kłusownictwo.

Kluczowe problemy podobszaru Lubogoszcz rewitalizacji zidentyfikowane przez mieszkańców:

- brak komunikacji publicznej,
- niezagospodarowane budynki po PGR,
- niszczące poPGR budynki mieszkalne,
- poprawa estetyki wsi,
- brak świetlicy,
- bardzo wysokie rachunki za wodę i ścieki,
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej.

POTRZEBY

- utworzenie świetlicy,
- uruchomienie komunikacji publicznej – utworzenie przystanku kolejowego ok. 1 km od miejscowości (linia Poznań – Kołobrzeg),
- organizacja zajęć animacyjnych na terenie wsi,
- doposażenie miejsca rekreacji (urządzenia siłowni zewnętrznej),
- usunięcie eternitu z dachów zabudowań,
- zatrzymanie procesów niszczenia budynków gospodarczych,
- rewitalizacja parku,
- zabezpieczenie i ochrona zabytkowego pałacu i zabudowań gospodarczych.

POTENCJAŁY

- przejęcie od ANR budynku po Lubo Agrze,
- zaangażowanie młodzieży, aktywna Pani Sołtys i Radny,
- zabytkowy park,
- zabytkowa zabudowa,
- rozebrana linia kolejowa Grzmiąca-Połczyn-Zdrój,
- duża liczba niezagospodarowanych budynków gospodarczych,
- tereny leśne.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- utworzenie świetlicy, lokali socjalnych w budynku po Lubo Agrze,
- doposażenie placu rekreacyjnego,
- prace pielęgnacyjne parku,
- organizowanie imprez i animacji dla wszystkich grup wiekowych,
- organizacja zajęć podnoszących kompetencje mieszkańców,
- utworzenie przystanku kolejowego ok. 1km od miejscowości (linia Poznań – Kołobrzeg),
- utworzenie ścieżki rowerowej po byłej linii kolejowej,
- zmiana użytkowania części budynków gospodarczych z funkcji rolniczych np. na stolarstwo

4.2.7 Podobszar rewitalizacji Grzmiąca

PROBLEMY

Kluczowe problemy podobszaru rewitalizacji Grzmiąca zidentyfikowane przez Radnych:

- odpływ młodzieży ze wsi,
- bardzo wysokie rachunki za wodę i ścieki,
- brak targowiska,
- brak posterunku policji,
- mała ilość specjalistów – ośrodek zdrowia,
- dachy zabudowań pokryte eternitem,
- zaniedbany zabytkowy park,
- mała ilość zajęć animacyjnych na terenie wsi,
- słabe wyposażenie siłowni zewnętrznej,
- brak inwestorów,
- uciążliwe zapachy z biogazowni,
- potrzeba remontu tzw. „dom szkoleniowy”,
- błoto na cmentarzu po deszczach,
- niezagospodarowane tereny we wsi np. ul. Ogrodowa, Krótka (koło kościoła),
- brak szlaków, ścieżek pieszych i rowerowych,
- brak stacji paliw,
- brak infrastruktury wypoczynkowej przy plażach jezior Baczyno i Baczynko.

POTRZEBY

- organizacja zajęć animacyjnych na terenie wsi,
- doposażenie świetlicy,
- gazyfikacja miejscowości,
- wsparcie i promocja lokalnych przedsiębiorców (stworzenie nowych miejsc pracy),
- modernizacja ul. Spółdzielczej, Sportowej, Bankowej,
- poprawa dostępności do opieki zdrowotnej,
- usunięcie eternitu z dachów zabudowań,
- doposażenie miejsca rekreacji (urządzenia siłowni zewnętrznej),
- rewitalizacja parku,
- przywrócenie posterunku policji,
- wykonanie alejek na cmentarzu,
- utworzenie szlaków pieszych i rowerowych po byłych liniach kolejowych,
- polepszenie warunków funkcjonowania szkoły,
- remont budynku urzędu gminy,
- budowa stacji paliw.

POTENCJAŁY

- biogazownia,
- bliskość jeziora,
- tanie działki budowlane i inwestycyjne,
- aktywny Sołtys,
- kilka działających stowarzyszeń,
- zabytkowy park,
- rozebrane linie kolejowe Grzmiąca-Połczyn-Zdrój, „tor Bobolicki”.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

- organizowanie imprez i animacji dla wszystkich grup wiekowych,
- organizacja zajęć podnoszących kompetencje mieszkańców,
- zagospodarowanie plaż na jeziorach Baczyno i Baczynko,
- doposażenie placu rekreacyjnego,
- utworzenie nowych stref rekreacji – ul. Ogrodowa i Krótka (koło kościoła),
- prace pielęgnacyjne parku,
- modernizacja ulic w miejscowości,
- remont (termomodernizacja) „domu szkoleniowego”,
- stworzenie nowych pracowni przedmiotowych,
- budowa nowego posterunku policji,
- utworzenie ścieżek rowerowych po byłych liniach kolejowych

5 • Wizja, cele i kierunki działania

5.1. Wizja

W 2023 r. Obszar rewitalizacji w gminie Grzmiąca zamieszkuje społeczność aktywnych, kreatywnych i współpracujących ze sobą mieszkańców korzystających z bogatej oferty usług ogólnospołecznych, zadbanej i interesującej przestrzeni publicznej, bogactwa kulturowego i przyrodniczego zrewitalizowanego obszaru.

Społeczność obszarów zrewitalizowanych i władze Gminy dbające o osoby słabe, niesamodzielne i starsze, oferujące odpowiednią pomoc dla wszystkich tych, którzy znajdują się sytuacji kryzysowej.

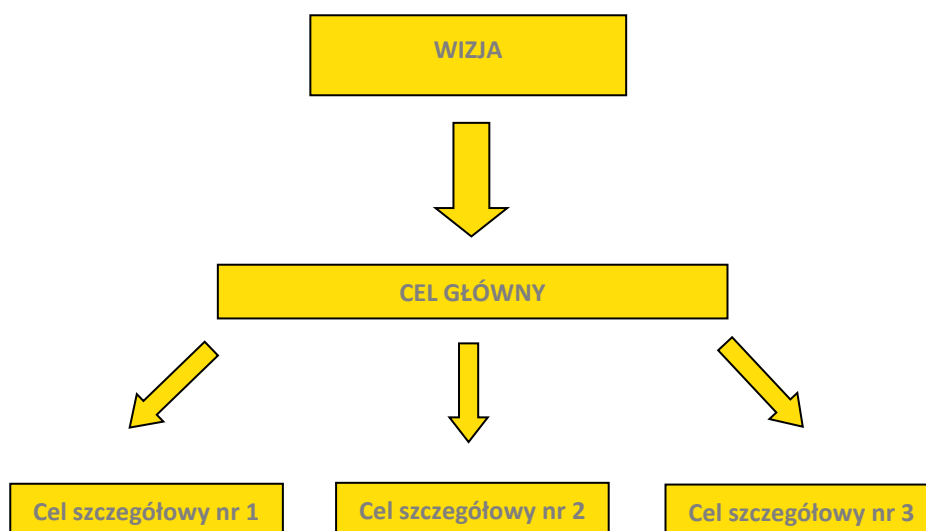
Dzięki aktywności lokalnych stowarzyszeń, mieszkańców, przedsiębiorców pojawia się wiele inicjatyw, dzięki którym można znaleźć pomoc w trudnej sytuacji, ale i pomysł na dodatkową aktywność lub ciekawe spędzenie czasu.

Poprawiły się warunki osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie. Obszar przyciąga rozwiniętymi usługami i handlem oraz bogatą ofertą aktywizującą przyjazną dla mieszkańców.

Przyjazna przestrzeń publiczna włącza lokalną społeczność i turystów, a rozwój turystyki przynosi więcej nowych miejsc pracy.

5.2. Cele i kierunki działania

Skuteczne realizowanie procesu rewitalizacji wymaga jasno określonych celów. Określenie wizji obszaru rewitalizacji w 2023 r. pozwala na sformułowanie celu głównego, do osiągnięcia którego, za pomocą celów szczegółowych i związanych z nimi kierunków działań dąży Lokalny Program Rewitalizacji.

CEL GŁÓWNY

Wyrównanie szans i stworzenie warunków dla trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji w celu wszechstronnej poprawy jakości życia mieszkańców.

CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Cel szczegółowy nr 1: Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

- rozwój przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki ze względu na walory naturalne i środowiskowe, tj. czyste powietrze, bogactwo lasów i runa leśnego
- rozwój i wsparcie biznesu około rolniczego
- poszukiwanie alternatywnych specjalizacji gospodarczych poza rolnictwem
- pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych
- pobudzenie lokalnej drobnej przedsiębiorczości, szczególnie poprzez działania wspierające edukację zawodową, w tym staże i praktyki u lokalnych przedsiębiorców
- rozwój podmiotów ekonomii społecznej i wykorzystanie potencjału osób bezrobotnych z terenu Gminy
- tworzenie płaszczyzny współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym / przedsiębiorcami, tj. rozpoznawanie potrzeb, kierunków rozwoju, wzajemne wsparcie i współpraca, tworzenie lokalnej marki

Cel szczegółowy nr 2: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

- wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych, szkolenia, wzrost kompetencji członków, wsparcie prawne, księgowe
- poszerzenie oferty działań społecznych, w tym opiekuńczych i wspierających rodziny w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych, tj. m.in. wypracowanie wsparcia praktycznego w zakresie pomocy rodzinom, w najprostszych czynnościach: podstawowa wiedza z zarządzania budżetem domowym, ekonomiczne gotowanie, racjonalizacja działań
- wykorzystanie potencjału świetlic jako podstawowych instytucji życia publicznego w sołectwach
- integracja społeczna osób niepełnosprawnych
- rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców
- tworzenie zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
- aktywizacja społeczna osób starszych
- wprowadzenie animatorów i liderów społeczności lokalnej
- budowanie tożsamości lokalnej i kulturowej
- wspieranie inicjatyw oddolnych i aktywności obywatelskiej

Cel szczegółowy nr 3: Atrakcyjna i zadbane przestrzeń publiczna

Kierunki działań:

- odnowa i estetyzacja istniejącej substancji budynków
- ograniczenie niskiej emisji
- zagospodarowanie nieużytków
- rozwój zrównoważonego rolnictwa ekologicznego
- ożywienie podwórek wiejskich
- stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego i integracji, takich jak np. tereny sportowo – rekreacyjne, miejsca do biesiadowania
- rozwój szlaków komunikacyjnych, w tym dla pieszych i rowerzystów
- zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej służącej wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców
- zadbanie i efektywne wykorzystanie miejsc historycznych i dziedzictwa kulturowego
- zachowanie i rozwój obszarów i obiektów chronionych przyrodniczo
- propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia

6.

Lista projektów rewitalizacyjnych

6.1. Lista głównych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych

Nr	Tytuł projektu	Wartość (zł)	Realizator	
GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE				
1	Stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie	2 400 000	Nubian Sp. z o. o.	
2	Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt w Mieszalkach	2 200 000	Bio-Energetyka Sp. z o. o.	
3	Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej	2 000 000	Bio-Energetyka Sp. z o. o.	
4	Adaptacja budynku popegeerowskiego w Lubogoszczy na funkcje społeczne	1 000 000	Gmina Grzmiąca	
5	Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich obszaru rewitalizacji	250 000	Gmina Grzmiąca	
6	Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych	200 000	Gmina Grzmiąca	
7	Rozwój organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca	100 000	Gmina Grzmiąca	
8	Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca	100 000	Gmina Grzmiąca KARR S. A. Przedsiębiorcy	
UZUPEŁNIAJĄCE PROJEKTY REWITALIZACYJNE				
9	Modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej	750 000	Gmina Grzmiąca	
10	Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca	1 400 000	Gmina Grzmiąca	
11	Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Baczyno	300 000	Gmina Grzmiąca	
12	Zagospodarowanie terenów przy ul. Ogrodowej w Grzmiącej	50 000	Gmina Grzmiąca	
Podsumowanie				
Projekty	Liczba projektów	Liczba projektów (%)	Wartość projektów (zł)	Wartość projektów (%)
Ogółem	12	100	10 750000	100
Gminy	8,5	71	4 100000	38
Interesariuszy	3,5	29	6 650000	62

Uwaga: Liczbę i wartość projektów partnerskich podzielono w połowie pomiędzy Gminę i interesariuszy.

6.2. Karty projektów

GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
1	Stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie			Nubian Sp. z o. o.	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	X	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Sławno i Przystawy	Sławno Dz. nr 8/6 i 8/2 obręb 0015
	Cel nr 2	X			
	Cel nr 3	X			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	2 400 000 zł			2018 - 2020	
	Możliwe źródła finansowania				
	9.3 RPO WZ 2014-2020 Środki prywatne				
Opis problemu	Przemiany ustrojowe i załamanie się systemu wielkotowarowych Państwowych Gospodarstw Rolnych doprowadziły w typowo rolniczej gminie Grzmiąca do powstania problemu strukturalnego bezrobocia i związanego z brakiem dochodów dziedzicznego ubóstwa, które należą do jednego z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej przez gospodarstwa domowe na terenie Gminy. Rolnictwo i przetwórstwo rolne oraz leśne jest i pozostanie główną specjalizacją tej jednostki samorządu terytorialnego, ale w niełatwej sytuacji tej branży i mieszkańców obszarów wiejskich, monofunkcyjność gospodarcza gminy Grzmiąca jest dla niej w dłuższej perspektywie niekorzystna. Wielu rolników, zwłaszcza mało- i średnioobszarowych zaprzestaje swojej działalności ze względu na brak następcy lub nieopłacalność produkcji wynikającej z konkurencyjności cen importowanych produktów rolnych i wzrostu kosztów produkcji rolnej. Wobec tego Gmina Grzmiąca powinna, pozyskując do współpracy sektor prywatny i inwestorów zewnętrznych, poszukiwać nowych specjalizacji rozwojowych i opierać dalszy wzrost gospodarczy również na innych, pozarolniczych branżach. Jedną z takich opcji jest profilowana agroturystyka połączona ze stworzeniem ciekawej i kompleksowej oferty bazującej na zasobach wewnętrznych Gminy (dostępność nieruchomości i rozległych terenów popegeerowskich, które można zagospodarować na sporty i aktywności wymagające dużej powierzchni, walory przyrodnicze oraz naturalna, produkowana na miejscu, świeża i zdrowa żywność, w tym „dary” lasów).				
Cel przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest nadanie zdekapitalizowanym obiektom byłej stodoły popegeerowskiej i byłego budynku mieszkalnego dla pracowników PGR oraz rozległym terenom towarzyszącym zupełnie nowej funkcji gospodarczej i społecznej w postaci stworzenia kompleksu wiejskiego ośrodka rehabilitacji ruchowej, sportów halowych i outdoorowych wraz z ofertą pensjonatu z zapleczem rozrywkowym i noclegami agroturystycznymi. Projekt przyczyni się do ożywienia gospodarczego sołectwa i, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszenia liczby osób korzystających z opieki społecznej.				

	Zrewitalizowane zostaną znaczne tereny, dzięki czemu wzrośnie estetyka przestrzeni publicznej, zaś gmina Grzmiąca poprawi swoją bazę dochodową i sytuację finansową, dzięki ożywieniu gospodarczemu i podatkom generowanym przez inwestycję.
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Koncepcje, biznesplany i studia wykonalności, projekty techniczne i wykonawcze. 2. Przebudowa dawnej obory na wielofunkcyjny budynek rehabilitacyjno - sportowo - rozrywkowy z niezbędnym wyposażeniem. Dawna obora popegeerowska zostanie przebudowana na wielofunkcyjny budynek rehabilitacyjno – sportowo – rozrywkowy. Parter obejmie funkcję sali rehabilitacyjnej, w tym także dostosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych, dzieci i seniorów oraz sali zabaw sportowych z zapleczem w postaci szatni, przebieralni i sanitariatów. w obiekcie będą mogły być także organizowane imprezy i przyjęcia dzięki zapleczu kuchennemu zlokalizowanemu w sąsiednim budynku pensjonatu. Piętro budynku zostanie dostosowane do funkcji wypoczynkowej z noclegami agroturystycznymi. Do obiektu zostanie dobudowana winda zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych. na dole zostanie urządzony taras zewnętrzny oraz ogród zimowy. 3. Przebudowa dawnego budynku mieszkalnego na pensjonat z niezbędnym wyposażeniem. Dawny budynek mieszkalny byłych pracowników PGR zostanie dostosowany do funkcji pensjonatu wiejskiego. w podziemiu znajdować się będzie klub i piwnica na wino. Parter obejmie kuchnię i salę biesiadną. na piętrze dostępne będą pokoje z łazienkami oraz sala rozrywkowa z bilardem i grami. 4. Nadanie nowej funkcji sportowo – rekreacyjnej terenom towarzyszącym. Rozległe, wielohektarowe zdegradowane i niezagospodarowane tereny towarzyszące budynkom popegeerowskim otrzymają nową funkcję sportowo – rekreacyjną. w ramach zadania zostaną zrealizowane m.in.: - sieć alejek spacerowych po posiadłości, w tym prowadzących do parku i nad jezioro - miejsce wypoczynku i relaksu nad zbiornikiem wodnym z pomostem i kąpieliskiem, miejscem piknikowym z grillem, wiatą biesiadną, stołami i ławkami - terenowy tor przeszkód dla quadów, motocykli, rowerów bmx - drivingrange do nauki i trenowania gry w golfa - parking, oświetlenie i ogrodzenie terenu - trawniki i nasadzenia nowej zieleni, - elementy małej architektury. 5. Promocja projektu. Tablice informacyjne i oznakowanie, stworzenie dedykowanej strony internetowej, promocja w internecie i w ofercie promocyjnej i informacyjnej Gminy Grzmiąca.
Komplementarność	Planowane działania rewitalizacyjne powiązane z projektem. 1. Organizacja cyklicznych imprez sportowo-integracyjnych dla mieszkańców takich jak konkursy, zawody, pokazy sportowe, warsztaty i animacje. 2. Organizacja szkoleń, konferencji, imprez firmowych i integracyjnych. 3. Rehabilitacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych. 4. Przygotowanie lokalnej oferty noclegów agroturystycznych z udziałem mieszkańców sołectwa. Komplementarność z innymi projektami LPR. „Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej” (Projekt nr 3). Pensjonat z zapleczem kuchennym powstały w ramach projektu, oferujący tradycyjną kuchnię wiejską będzie zaopatrywany w świeże, lokalne mięso pochodzące z ubojni bydła i trzody w Grzmiącej, zrealizowanej w wyniku projektu nr 3. Będzie to miało wpływ na zwiększenie atrakcyjności oferty wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie. „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Infrastruktura ośrodka będzie otwarta dla mieszkańców sołectwa i na jej bazie będzie można

	przeprowadzić zajęcia animacyjne i integracyjne dla mieszkańców: m.in. warsztaty, pokazy i konkursy sportowe, zajęcia edukacyjne, imprezy kulturalne przewidziane w ramach projektu nr 6. „Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 8). W ramach projektu nr 8 wsparcie otrzymają mieszkańcy obszaru rewitalizacji chcący założyć lub rozwinąć podmiot ekonomii społecznej kooperujący gospodarczo z ośrodkiem w Sławnie w zakresie np. oferty noclegów agroturystycznych, dostaw ekologicznej żywności, pielęgnacji terenów zielonych, prac porządkowych.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	10	Protokoły odbioru
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	10	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	20	Protokoły odbioru
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	1	Rozliczenie projektu
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – umowa o pracę [EPC]	szt.	4	Umowy o pracę
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC]	szt.	2	Umowy cywilnoprawne

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
2	Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt w Mieszankach			Bio-Energetyka Sp. z o. o.	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	x	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Mieszanki	Dz. nr 351/4 obręb 0008
	Cel nr 2				
	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	2 200 000 zł			2018 - 2020	
	Możliwe źródła finansowania				
	PROW 2014 – 2020 Instrumenty zwrotne Środki prywatne				
Opis problemu	Stopa bezrobocia w Gminie Grzmiąca od wielu lat utrzymuje się na poziomie prawie dwukrotnie wyższym niż średnia dla całego województwa zachodniopomorskiego. Wysokie bezrobocie strukturalne spowodowane jest przede wszystkim upadkiem dużych				

	Państwowych Gospodarstw Rolnych, w których przed transformacją ustrojową w 1989 r. zatrudniona była znaczna część mieszkańców. Występowanie licznych grup ludności bez dochodów, korzystających z pomocy społecznej oraz mała liczba podmiotów gospodarczych skutkują narastającymi problemami społecznymi i słabą bazą podatkową dla dochodów własnych Gminy, przez co zdolności samorządu w zakresie możliwości modernizacji infrastruktury i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki są niewielkie. w takiej sytuacji podstawowy impuls rozwojowy powinien pochodzić od przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych, którzy dysponują pomysłami, wiedzą, kapitałem oraz niezbędnymi zdolnościami organizacyjnymi pozwalającymi na uruchomienie przedsięwzięć gospodarczych poprawiających kondycję ekonomiczną Gminy i umożliwiających złagodzenie problemów społecznych wywołanych ubóstwem.
Cel przedsięwzięcia	Projekt uruchomienia ośrodka hodowli zwierząt w Mieszankach wykorzystuje naturalny potencjał i specjalizację Gminy Grzmiąca, w której grunty rolne zajmują ponad połowę powierzchni, a rolnictwo, hodowla i działalność okołorolnicza stanowią główną gałąź gospodarki. Powstanie nowoczesnego zakładu hodowlanego w Mieszankach będzie miało wpływ na aktywizację gospodarczą sołectwa i Gminy w naturalnej specjalizacji tej jednostki samorządowej oraz wykorzystanie nieużytkowanych terenów o dużej powierzchni. Projekt zapewni nowe miejsca pracy oraz dodatni wpływ na otoczenie. Dzięki skupowi żywca od okolicznych rolników na cele dalszego tuczu i hodowli rolnicy z terenu sołectwa i Gminy zwiększą produkcję i poprawią dochodowość własnych gospodarstw.
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Koncepcje, biznesplany i studia wykonalności, projekty techniczne i wykonawcze. 2. Zakup (ewentualnie dzierżawa) nieruchomości. Zakup (ewentualnie dzierżawa) nieruchomości byłego popegeerowskiego ośrodka hodowli zwierząt oraz przyległych wielkoobszarowych, nieużytkowanych gruntów na cele pastwiska. 3. Adaptacja i modernizacja budynku dawnego ośrodka hodowli zwierząt. Wykonanie niezbędnych prac budowlanych i montażowych w celu dostosowania istniejącej nieruchomości do funkcji nowoczesnego ośrodka hodowli zwierząt spełniającego współczesne standardy oraz wymagane stosowne przepisy i normy. 4. Nabycie środków trwałych. Zakup niezbędnego wyposażenia budynku, w którym będzie prowadzona hodowla w m.in. systemy automatyczne takie jak systemy żywieniowe, wentylacyjne, oświetleniowe, do usuwania nieczystości z pompami i robotyką. Kojce, poidła, czochradła, materace legowiskowe, poskrom do pracy ze zwierzętami. Pojazdy specjalne: ciągniki, wozy paszowe, obornikowe i inne. Sprzęt komputerowy niezbędny do zarządzania stadem. Wyposażenie zaplecza socjalnego zakładu. 5. Wartości niematerialne i prawne. Zakup specjalistycznego oprogramowania do zarządzania stadem. 6. Usługi nadzoru i doradztwa. Wielobranżowy nadzór inwestorski. Doradztwo techniczne, prawne, ekonomiczne. 7. Promocja projektu Tablice informacyjne, strona internetowa.
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR. „Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej” (Projekt nr 3). Zwierzęta z zakładu hodowlanego w Mieszankach trafią do ubojni bydła i trzody w Grzmiącej, zrealizowanej w ramach projektu nr 3. Pozwoli to na uzyskanie efektu wertykalnej integracji obu przedsięwzięć gospodarczych oraz skrócenie łańcucha dostawców i tym samym możliwość zaoferowania świeższego i konkurencyjnego cenowo produktu. „Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 8). W ramach projektu nr 8 wsparcie otrzymają mieszkańcy obszaru rewitalizacji chcący założyć lub rozwinąć podmiot ekonomii społecznej kooperujący gospodarczo z zakładem hodowli w Mieszankach w zakresie np. opieki nad zwierzętami, usług porządkowych. "Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca"

	(Projekt nr 10). Dzięki drodze rowerowej zrealizowanej w ramach projektu nr 10, mieszkańcy obszaru rewitalizacji gminy Grzmiąca (w szczególności podobszarów Lubogoszcz i Wielawino) zyskają możliwość bezpiecznego i bezkosztowego dojazdu do zakładu pracy w Mieszankach. Komplementarność zewnętrzna. Wpływ na poprawę dochodowości gospodarstw w Gminie Grzmiąca dzięki skupowi żywca od okolicznych rolników na cele dalszego tuczu i hodowli.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	48	Protokoły odbioru
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	1	Rozliczenie projektu
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – umowa o pracę [EPC]	szt.	2	Umowy o pracę
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC]	szt.	1	Umowy cywilnoprawne

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
3	Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej			Bio-Energetyka Sp. z o. o.	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	x	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Grzmiąca	Dz. nr 5/12 obręb 0013
	Cel nr 2				
	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	2 000 000 zł			2019 - 2021	
	Możliwe źródła finansowania				
	PROW 2014 – 2020 Instrumenty zwrotne Środki prywatne				
Opis problemu	Stopa bezrobocia w Gminie Grzmiąca od wielu lat utrzymuje się na poziomie prawie dwukrotnie wyższym niż średnia dla całego województwa zachodniopomorskiego. Wysokie bezrobocie strukturalne spowodowane jest przede wszystkim upadkiem dużych Państwowych Gospodarstw Rolnych, w których przed transformacją ustrojową w 1989 r. zatrudniona była znaczna część mieszkańców. Występowanie licznych grup ludności bez dochodów, korzystających z pomocy społecznej oraz mała liczba podmiotów gospodarczych skutkują narastającymi problemami społecznymi i słabą bazą podatkową dla dochodów własnych Gminy, przez co zdolności samorządu w zakresie możliwości modernizacji				

	infrastruktury i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki są niewielkie. w takiej sytuacji podstawowy impuls rozwojowy powinien pochodzić od przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych, którzy dysponują pomysłami, wiedzą, kapitałem oraz niezbędnymi zdolnościami organizacyjnymi pozwalającymi na uruchomienie przedsięwzięć gospodarczych poprawiających kondycję ekonomiczną Gminy i dającymi szansę na złagodzenie problemów społecznych wywołanych ubóstwem.
Cel przedsięwzięcia	Projekt uruchomienia ubojni bydła i trzody w Grzmiącej wykorzystuje naturalny potencjał i specjalizację Gminy Grzmiąca, w której grunty rolne zajmują ponad połowę powierzchni, a rolnictwo, hodowla i działalność okołorolnicza stanowią główną gałąź gospodarki. Powstanie nowoczesnego zakładu w Grzmiącej będzie miało wpływ na aktywizację gospodarczą w naturalnej specjalizacji tej jednostki samorządowej. Projekt zapewni nowe miejsca pracy oraz dodatni wpływ na otoczenie. Ubojnia będzie dużym punktem zaopatrzeniowym dla handlu detalicznego i sektora hotelowo – restauracyjnego w powiecie szczecineckim. Komplementarność z planowanym przedsięwzięciem uruchomienia zakładu hodowli zwierząt w Mieszakach spowoduje efekt synergii oddziaływania nowych inwestycji. Dzięki sąsiedztwu istniejącej biogazowni wszystkie odpadki zwierzęce będą mogły być na bieżąco utylizowane i przetwarzane na energię odnawialną nie powodując problemów ekologicznych dla otoczenia.
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Koncepcje, biznesplany i studia wykonalności, projekty techniczne i wykonawcze. 2. Budowa ubojni bydła na działce sąsiadującej z istniejącą biogazownią w Grzmiącej. Budowa ubojni bydła i trzody spełniającej współczesne standardy oraz wymagane stosowne przepisy i normy. Zakład zbudowany modułowo: z częścią ubojni i sekcją rozbioru tusz oraz częścią chłodniczą z możliwością rozwoju o funkcję zakładu przetwórstwa mięsa. 3. Nabycie środków trwałych. Zakup specjalistycznych linii do uboju zwierząt i rozbioru oraz przetwórstwa mięsa, urządzeń chłodniczych, systemów automatycznych, pozostałego sprzętu. Wyposażenie zaplecza socjalnego zakładu. 4. Usługi nadzoru i doradztwa. Wielobranżowy nadzór inwestorski. Doradztwo techniczne, prawne, ekonomiczne. 5. Promocja projektu Tablice informacyjne, strona internetowa.
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR „Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt w Mieszakach” (Projekt nr 2). Dostawcą zwierząt rzeźnych do ubojni będzie ośrodek hodowli zwierząt w Mieszakach, zrealizowany w ramach projektu nr 2. Pozwoli to na uzyskanie efektu wertykalnej integracji obu przedsięwzięć gospodarczych oraz skrócenie łańcucha dostawców i tym samym możliwość zaoferowania świeższego i konkurencyjnego cenowo produktu. „Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 8). W ramach projektu nr 8 wsparcie otrzymają mieszkańcy obszaru rewitalizacji chcący założyć lub rozwinąć podmiot ekonomii społecznej kooperujący gospodarczo z ubojnią w Grzmiącej w zakresie np. usług porządkowych. "Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca" (Projekt nr 10). Dzięki drodze rowerowej zrealizowanej w ramach projektu nr 10, mieszkańcy obszaru rewitalizacji gminy Grzmiąca (w szczególności podobszarów Lubogoszcz i Wielawino) zyskają możliwość bezpiecznego i bezkosztowego dojazdu do zakładu pracy w Grzmiącej. Komplementarność zewnętrzna „Budowa elektrociepłowni biogazowej w miejscowości Grzmiąca w województwie zachodniopomorskim” 9.4 POLiŚ 2007-2013, projekt Eko-Energia Grzmiąca Sp. z o. o. Komplementarność międzyokresowa i funkcjonalna. Odpady zwierzęce pochodzące z ubojni będą na bieżąco dostarczane do nowoczesnej biogazowni w Grzmiącej i przetwarzane na energię odnawialną nie powodując problemów ekologicznych.

	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
Produkty	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,2	Protokoły odbioru
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	1	Rozliczenie projektu
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	30	Lokalny Program Rewitalizacji
	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
Rezultaty	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – umowa o pracę [EPC]	szt.	4	Umowy o pracę
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC]	szt.	2	Umowy cywilnoprawne

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
4	Adaptacja budynku popegeerowskiego w Lubogoszczu na funkcje społeczne			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: -Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - mieszkańcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Lubogoszcz	Dz. nr 92/18 obręb 0014
	Cel nr 2	x			
	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	1 000 000 zł			2018 - 2020	
	Możliwe źródła finansowania				
	9.3 RPO WZ 2014-2020 9.2 RPO WZ 2014-2020 Granty i konkursy Budżet Gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Sołectwo Lubogoszcz nie posiada świetlicy, w której mieszkańcy mogliby spotykać się, spędzać czas wolny, rozwijać zainteresowania, i która mogłaby pełnić rolę ważnego narzędzia animacji i integracji lokalnej społeczności. Ponadto dużym problemem gminy Grzmiąca jest niewystarczający zasób mieszkań socjalnych oraz mieszkań interwencyjnych, niezbędnych w sytuacjach kryzysowych, w których bezpieczeństwo zdrowia bądź życia ludzi jest zagrożone, takich jak np. przemoc w rodzinie czy klęska żywiołowa. Na terenie sołectwa znajduje się kompleks nieużytkowanych zabudowań popegeerowskich administrowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, których uprzednia próba przywrócenia do pierwotnej funkcji i wykorzystania na działalność rolniczą zakończyła się fiaskiem (wycofanie się przedsiębiorcy rolnego z dzierżawy).				

Cel przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest nadanie dużemu, zdegradowanemu budynkowi należącemu do kompleksu zabudowań popegeerowskich w Lubogoszczy po jego przejęciu od KOWR i gruntownej modernizacji, nowych funkcji społecznych: świetlicy wiejskiej oraz adaptacji na mieszkania socjalne i interwencyjne. Projekt przyczyni się zwiększenia spójności społecznej gminy Grzmiąca. Dzięki przedsięwzięciu poprawi się jakość i standard życia mieszkańców oraz zaspokojone zostaną ich podstawowe potrzeby społeczne i kulturalne oraz odnowiony zostanie istotny fragment przestrzeni publicznej.			
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Studium wykonalności, projekty techniczne i wykonawcze, inne niezbędne dokumenty. 2. Roboty budowlane i montażowe. Kompleksowa termomodernizacja (docieplenie, wymiana instalacji grzewczej), przebudowa wewnętrzna ścian działowych, przyłącza instalacyjne, modernizacja okładzin ścian i podłóg. Zagospodarowanie terenu: oświetlenie, nasadzenia zieleni, obiekty małej architektury. 3. Nabycie środków trwałych. Meble i inne niezbędne wyposażenie. 4. Usługi nadzoru i doradztwa. Wielobranżowy nadzór inwestorski. 5. Promocja projektu. Tablice i oznakowanie. Informacja na stronie internetowej.			
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR „Animacja i integracja społeczna wspólnot lokalnych” – Projekt nr 6. Na bazie infrastruktury świetlicy powstałej w wyniku projektu będzie można prowadzić zajęcia animacyjne i integracyjne dla mieszkańców: m.in. warsztaty, pokazy i konkursy sportowe, zajęcia edukacyjne, imprezy kulturalne. Komplementarność zewnętrzną "Rewitalizacja na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego znajdujących się w Specjalnej Strefie Włączenia" 7.1 RPO WZ na lata 2014-2020, projekt partnerski, w którym przewidziano możliwość sfinansowania drobnych prac modernizacyjnych w ramach animacji lokalnej społeczności w celu wywoływania potrzeb poprawy warunków życia i angażowanie mieszkańców do „projektowania zmiany” w najbliższym otoczeniu. Wsparciem w postaci doposażenia świetlicy wiejskiej i animacji lokalnej została objęta społeczność Lubogoszczy.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	Protokoły odbioru
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,1010	Protokoły odbioru
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – umowa o pracę [EPC]	szt.	1	Umowy o pracę

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
5	Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich na obszarze rewitalizacji			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: - przedsiębiorcy - organizacje pozarządowe - mieszkańcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Mieszalki	Dz. nr 305/2 obręb 0008
	Cel nr 2	x		Godziszów	Dz. nr 65/8 obręb 0017
	Cel nr 3	x		Wielawino	Dz. nr 212 obręb 0012
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	250 000 zł			2017 – 2023	
	Możliwe źródła finansowania				
	9.3 RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Granty i konkursy Budżet gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Świetlice wiejskie na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca to w dużej mierze świetlice powstałe często w zaadaptowanych, zdegradowanych budynkach, niejednokrotnie wymagające remontu elewacji i wnętrza oraz doposażenia w sprzęt o różnej funkcjonalności, umożliwiające prowadzenie różnorodnych działań animacyjnych i integracyjnych. Z powodu ograniczonych środków w placówkach występuje deficyt np. mebli, wyposażenia kuchennego (możliwość organizacji imprez), sprzętu do prowadzenia szkoleń czy sprzętu sportowego, gier i zabawek dla dzieci. Czasem uporządkowania i zagospodarowania wymagają tereny wokół świetlic.				
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich na obszarze rewitalizacji w gminie Grzmiąca (wykonywane etapowo, w miarę dostępności środków), ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wymagających interwencji w pierwszej kolejności. Świetlice wiejskie są miejscem spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań i integracji lokalnych społeczności, w szczególności dla sołectw oddalonych od głównej miejscowości gminy. Mogą pełnić funkcję lokalnego centrum spotkań i ośrodka działań na rzecz rozwoju kultury i edukacji. Mieszkańcy będą chętniej korzystać ze świetlicy jeśli budynki i sale świetlic będą wyremontowane, ciekawie i praktycznie zorganizowane oraz dobrze i wielofunkcyjnie wyposażone. Prace modernizacyjne (np. docieplenie, wymiana stolarki, oświetlenia na energooszczędne) w obiektach sprawą również, że świetlice wiejskie będą bardziej ekonomiczne w użytkowaniu i utrzymaniu.				
Zakres realizowanych zadań	1. Świetlica w Mieszalkach. a) zakres prac remontowo – modernizacyjnych: - docieplenie, izolacja fundamentów i stropodachu, wymiana pieca c.o. b) doposażenie w środki trwałe: - zaplecze kuchenne (zestaw mebli, sprzęt AGD, naczynia, zastawy, sztućce). - zabawki edukacyjne dla dzieci - sprzęt komputerowy i RTV c) uporządkowanie terenów towarzyszących.				

	2. Świetlica w Godziszawiu. a) zakres prac remontowo – modernizacyjnych: - adaptacja na świetlicę byłego lokalu użytkowego (sklepu): prace tynkarskie, posadzkarskie, położenie glazury i terakoty, ścianki działowe, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, przyłącze sanitarne, prace wodno-kanalizacyjne, elektryczne, montaż kominka, malowanie, docieplenie b) doposażenie w środki trwałe: - zaplecze kuchenne (meble, naczynia, AGD) c) uporządkowanie terenów towarzyszących. 3. Świetlica w Wielawinie. a) zakres prac remontowo – modernizacyjnych: - termomodernizacja (docieplenie i izolacja fundamentów, wymiana pieca c.o.) b) uporządkowanie terenów towarzyszących: - utworzenie placu zabaw.			
Komplementarność	Planowane działania rewitalizacyjne powiązane z projektem. 1. Organizacja warsztatów dla mieszkańców nt. zagospodarowania przestrzeni, dbania o tradycję i wspólne dziedzictwo. 2. Organizacja cyklicznych imprez tematycznych, kulturalnych i animacji dla mieszkańców. 3. Edukacja, szkolenia, aktywizacja zawodowa i ekonomiczna. Komplementarność z innymi projektami LPR „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Na bazie infrastruktury zmodernizowanych i doposażonych w wyniku projektu świetlic będzie można prowadzić zajęcia animacyjne i integracyjne dla mieszkańców: m.in. warsztaty, pokazy i konkursy sportowe, zajęcia edukacyjne, imprezy kulturalne przewidziane w ramach projektu nr 6. Komplementarność zewnętrzna "Rewitalizacja na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego znajdujących się w Specjalnej Strefie Włączenia" 7.1 RPO WZ14-20, projekt partnerski, w którym przewidziano możliwość sfinansowania drobnych prac modernizacyjnych w ramach animacji lokalnej społeczności w celu wywoływania potrzeb poprawy warunków życia i angażowanie mieszkańców do „projektowania zmiany” w najbliższym otoczeniu. Wsparciem w postaci modernizacji i doposażenia świetlicy wiejskiej oraz animacji lokalnej została objęta społeczność Mieszalek i Godziszawia.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	3	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,2	Protokoły odbioru
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba zorganizowanych nowych imprez integracyjnych	szt.	5	Lista obecności, dokumentacja fotograficzna
	Liczba przeprowadzonych nowych szkoleń	szt.	2	Lista obecności, dokumentacja fotograficzna

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
6	Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: - jednostki publiczne - przedsiębiorcy - organizacje pozarządowe - kościoły i związki wyznaniowe - mieszkańcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	x	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Wielawino	x
				Wielanowo	x
				Mieszalki	x
	Cel nr 2	x		Godziszów	x
				Sławno	x
				Przystawy	x
	Cel nr 3	x		Lubogoszcz	x
				Grzmiąca	x
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	200 000 zł			2017 - 2023	
	Możliwe źródła finansowania				
	RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Granty i konkursy Budżet Gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Pomimo podejmowanych prób tylko nieliczne społeczności gmin, na terenie których zlokalizowane były Państwowe Gospodarstwa Rolne, zdołały odnaleźć się w nowych realiach państwa demokratycznego i gospodarki wolnorynkowej. Wiele rodzin i całych społeczności wiejskich okazało się bezradnych, nie będąc w stanie zaadaptować się do nowej rzeczywistości. Panujący ogólnie zastój, a nawet regres wsi popegeerowskich w efekcie doprowadził do alienacji i wykluczenia zamieszkujących je lokalnych społeczności. Wykluczenie to przyjmuje wiele postaci m.in. ekonomiczną (bariera w dostępie do dóbr i usług, w tym kulturalnych i budujących tożsamość grupową), społeczną (powstanie stygmatyzowanej grupy – społeczeństwa popegeerowskiego, dziedziczącego niezaradność, bezrobocie, życie na zasiłku, słabe wykształcenie, nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy, bez odpowiednich kwalifikacji, alienującego się) oraz przestrzenną (fizyczne oddalenie od dużych ośrodków miejskich i ograniczona mobilność). Kolejne pokolenia dziedziczą i utrwalają stan apatii, bierności obywatelskiej i społecznej, ubóstwa, wyuczonej bezradności i postępujący rozpad więzi wspólnotowych – będące jedną z głównych przyczyn znajdowania się obszaru rewitalizacji Gminy Grzmiąca w stanie kryzysowym.				
Cel przedsięwzięcia	Przedmiotowy projekt ma na celu wdrożenie kompleksowych rozwiązań polegających na wieloaspektowej animacji i integracji, włączeniu społecznym i ekonomicznym mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Grzmiąca, a także podniesienie poziomu ich aktywności obywatelskiej i społecznej i wykreowanie poczucia wspólnoty. Projekt będzie fizycznie				

	realizowany w oparciu o istniejącą i zaplanowaną do realizacji w LPR infrastrukturę publiczną: świetlice wiejskie, miejsca spotkań, tereny sportowo – rekreacyjne wraz z możliwością wykorzystania infrastruktury prywatnej i potencjału działających na obszarze rewitalizacji organizacji pozarządowych. Dzięki opracowaniu zintegrowanego planu działania i planowanemu zaangażowaniu wielu aktorów (innych jednostek publicznych m.in. PUP, administracji powiatowej, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych) w jego wdrażanie we współpracy z samorządem możliwe będzie skuteczne przełamywanie negatywnego dziedzictwa społecznego wsi popegeerowskiej. Zamierzonym efektem realizacji takiego programu jest rozwój poczucia wspólnoty, kreatywności, przedsiębiorczości i zaszczepienie idei uczenia się i rozwoju przez całe życie, a także wywołanie potrzeby poczucia zmiany własnego życia i otoczenia i chęci uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym sołectwa i Gminy.
Zakres realizowanych zadań	1. Organizacja warsztatów dla mieszkańców nt. zagospodarowania przestrzeni, dbania o tradycję i wspólne dziedzictwo. Warsztaty w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej na obszarze sołectwa i podwórek w celu znalezienia pomysłów na zagospodarowanie i ożywienie poszczególnych terenów: - organizacja zajęć w zakresie kształtowania zieleni, doboru roślin, pokazania możliwości aranżowania przestrzeni publicznej w sąsiedztwie miejsc zamieszkania, a także pielęgnacji i dbania o nią, - zakup ziemi, sadzonek, elementów małej architektury oraz wsparcie mieszkańców w realizacji wypracowanych pomysłów, - kultywowaniu tradycji i dziedzictwa kulturowego np. spacerów studyjnych i wycieczki w oparciu o zlokalizowane na obszarze rewitalizacji miejsca i obiekty zabytkowe, których celem będzie pogłębianie świadomości historycznej, społeczne prace porządkowe wokół tych terenów. 2. Organizacja cyklicznych imprez tematycznych, kulturalnych i animacji dla mieszkańców. Organizacja pikników, festynów, imprez tematycznych i animacyjnych np. - poświęconych zdrowemu odżywianiu (z degustacją zdrowych i ekologicznych produktów, warsztatami kulinarnymi dla dzieci jak przyrządzać zdrowe posiłki i przekąski, poradami żywieniowymi) - poświęconych aktywności ruchowej (popularyzacja aktywności na świeżym powietrzu i jej znaczenia dla zdrowia, kursy fitness, jogi, nornic walking i inne) - organizacja koncertów, pokazów twórczości, konkursów np. recytatorskich, malarskich oraz innych wydarzeń kulturalnych - kultywowanie wiejskich tradycji, wsparcie dla kreowania produktów regionalnych 3. Edukacja, szkolenia, aktywizacja zawodowa i ekonomiczna. - organizacja kursów w szczególności dla osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno – komunikacyjnych i porozumiewania się w językach obcych - zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, aktywnego poszukiwania pracy, rozwijania drobnej przedsiębiorczości, w tym społecznej i możliwości pozyskania wsparcia, aranżowanie spotkań z doradcami zawodowymi, przedstawicielami PUP, pracodawcami poszukującymi pracowników - edukacja ekonomiczna i prawna: nauka zarządzania własnym budżetem, oszczędzania, inwestowania, racjonalnego pożyczania, porady z zakresu prawa m.in. konsumenckiego, rodzinnego, warsztaty dla seniorów uświadamiające ich o skali zagrożenia wyłudzenia pieniędzy przez pojedyncze osoby lub zorganizowane grupy przestępcze.

Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR. „Stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie” (Projekt nr 1). „Adaptacja budynku popegeerowskiego w Lubogoszczy na funkcje społeczne” (Projekt nr 4). „Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich obszaru rewitalizacji” (Projekt nr 5). „Modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej” (Projekt nr 9). „Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Baczyno” (Projekt nr 11). „Zagospodarowanie terenów przy ul. Ogrodowej w Grzmiącej” (Projekt nr 12). Działania aktywizujące i integrujące społeczność obszaru rewitalizacji gminy Grzmiąca przewidziane w projekcie takie jak: warsztaty, imprezy tematyczne, animacje, szkolenia i działania aktywizujące zawodowo, ekonomicznie i społecznie będą realizowane na bazie infrastruktury fizycznej zrealizowanej lub wyremontowanej w ramach projektów nr 1, 4, 5, 9, 11, 12. „Rozwój organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 7). Przy realizacji działań animacyjnych i aktywizujących przewidzianych w projekcie zostanie wykorzystany potencjał grzmiąckich organizacji pozarządowych. „Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 8). Blok działań nr 3. Edukacja, szkolenia, aktywizacja zawodowa i ekonomiczna dla mieszkańców obszaru rewitalizacji obejmie m.in. szkolenia związane z rozwojem przedsiębiorczości społecznej. Zdobytą wiedzę będzie można wcielić w życie zakładając przedsiębiorstwo społeczne, które będzie korzystać ze wsparcia merytorycznego w ramach projektu nr 8. Komplementarność zewnętrzna. Komplementarność z projektami operatorów 8.10 RPO WZ 14-20, 3.1 POPC 14-20, którzy obejmą swoimi działaniami teren gminy; komplementarność międzyokresowa z Działaniem 8.3 POIG 7-13, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu e-Inclusion.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba zorganizowanych nowych warsztatów, imprez i animacji	szt.	10	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna
	Liczba przeprowadzonych nowych szkoleń i działań aktywizujących zawodowo	szt.	5	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba uczestników zorganizowanych nowych warsztatów, imprez i animacji	szt.	300	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna
	Liczba uczestników przeprowadzonych nowych szkoleń i działań aktywizujących zawodowo	szt.	50	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
7	Rozwój organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: - jednostki publiczne - przedsiębiorcy - organizacje pozarządowe - kościoły i związki wyznaniowe - mieszkańcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	x	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Wielawino	x
				Wielanowo	x
				Mieszalki	x
	Cel nr 2	x		Godziszów	x
				Sławno	x
				Przystawy	x
	Cel nr 3			Lubogoszcz	x
			Grzmiąca	x	
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	100 000 zł			2018 – 2023	
	Możliwe źródła finansowania				
	RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Granty i konkursy Budżet Gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Problemem jest niski stopień aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy Grzmiąca przejawiający się w stosunkowo niewielkiej liczbie organizacji pozarządowych działających na obszarze tej jednostki samorządu terytorialnego, choć działalność społeczna na wsi charakteryzuje się nieco inną specyfiką niż w mieście i dużą rolę odgrywają tu także grupy nieformalne, komitety społeczne, koła gospodyń wiejskich, czy grupy parafialne, nie mające osobowości prawnej. Mimo realizowanego co roku programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na podstawie ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, wzmocnienia wymaga model współpracy samorządu z trzecim sektorem: co do przepływu informacji, organizacji spotkań, konsultacji i wsparcia merytorycznego oraz współdziałania przy realizacji partnerskich projektów. Organizacje pozarządowe cechują się niewystarczającym poziomem ekonomizacji i niewielkim stopniem pozyskiwania środków zewnętrznych na działalność statutową. Mimo istotnych środków przeznaczanych na realizację gminnych zadań publicznych nie rośnie liczba organizacji pozarządowych korzystających ze zlecania tych zadań. Gminny trzeci sektor jest również słabo zintegrowany i niewystarczająco współpracuje ze sobą.				
Cel przedsięwzięcia	Celami projektu są wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy Grzmiąca ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, skutkujący zwiększeniem liczby nowych i rozwojem działalności istniejących organizacji pozarządowych oraz pojawieniem się nowych inicjatyw społecznych na terenie Gminy. w wyniku przedsięwzięcia wzmocnione zostaną mechanizmy współpracy samorządu z organizacjami społecznymi i grupami nieformalnymi oraz ich potencjał do absorpcji funduszy zewnętrznych. Ważnym elementem				

	projektu jest prezentacja i promocja dorobku oraz integracja trzeciego sektora w gminie Grzmiąca.
Zakres realizowanych zadań	1. Aktualizacja i rozszerzenie mapy aktywności społecznej gminy Grzmiąca. Cykliczna aktualizacja internetowej mapy aktywności społecznej gminy Grzmiąca powstałej w poprzednim okresie programowania. Przewiduje się także rozszerzenie podstrony internetowej o bliższe informacje o organizacjach działających na terenie gminy i ich aktywności np. poprzez zamieszczanie informacji z działań tych podmiotów, w tym relacji fotograficznych w celu zaznajomienia mieszkańców z ich ofertą i zachęcania do aktywności społecznej. 2. Stworzenie Centrum Aktywności Lokalnej w wyremontowanym Domu Szkoleniowym w Grzmiącej. Centrum będzie wspierać technicznie organizacje pozarządowe użyczając bądź wynajmując na preferencyjnych warunkach lokale i sprzęt i na działalność statutową tych organizacji. Centrum (poprzez osoby pracujące w samorządzie oraz ekspertów zewnętrznych) będzie wspierać merytorycznie organizacje pozarządowe świadcząc usługi doradztwa i szkoleń z zakresu, m.in.: - prawa (zakładanie i prowadzenie organizacji, działalność statutowa nieodpłatna i odpłatna, działalność gospodarcza w NGO, umowy, prawo podatkowe i prawo pracy); - księgowości (prowadzenie księgowości w NGO, opis dokumentów finansowych, przygotowanie rocznego sprawozdania finansowego, obowiązków sprawozdawczych związane z realizacją projektu współfinansowanego z dotacji, grantu); - biznesu (pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania działalności, ekonomizacja działań, pomoc w przygotowaniu biznesplanu i analizy finansowej, planowanie strategiczne i organizacyjne, planowanie i organizacja pracy); - mentoringu (ustalenie ścieżki rozwoju organizacji, dookreślenia misji i celów organizacji, pomoc w doborze źródeł finansowania projektów realizujących statutowe zadania organizacji, pomoc w planach rozwoju organizacji). 3. Zacieśnienie współpracy między Gminą a trzecim sektorem. Wzajemne, stałe informowanie się samorządu i organizacji pozarządowych o planach i kierunkach działań w szczególności w sferach tematycznych, w których działają organizacje. Wzbogacenie wiedzy urzędników o organizacjach pozarządowych. Konsultacje społeczne projektów programów rozwoju, ważniejszych inicjatyw samorządu oraz projektów aktów normatywnych z organizacjami pozarządowymi. Współpraca samorządu i organizacji pozarządowych przy wdrażaniu polityk publicznych. Zachęcanie do realizacji zadań publicznych w formie finansowej i formie niefinansowej. Możliwe np. wyjazdy studyjne do innych samorządów w celu transferu dobrych praktyk organizacji działających w sposób modelowy na terenach wiejskich. 4. Organizacja cyklicznego Dnia Organizacji Pozarządowych w Grzmiącej. Raz w roku gmina Grzmiąca zorganizuje Dzień Organizacji Pozarządowych we współpracy z partnerami społecznymi. Możliwe jest wpisanie imprezy plenerowej w szerszy kontekst np. obchody Dni Grzmiącej. Celem wydarzenia będzie promocja i integracja trzeciego sektora działającego na terenie Gminy. Mieszkańcy będą mogli zapoznać się z ofertą (np. w formie prezentacji na stoiskach) organizacji i grup nieformalnych oraz podmiotów zewnętrznych prowadzących działania społeczne na terenie gminy. Wydarzeniu towarzyszyć będą prelekcje i wykłady w Domu Szkoleniowym oraz impreza integracyjna np. piknik. 5. Wprowadzenie mechanizmów aktywizacji obywatelskiej i społecznej. - organizacja cyklicznych kawiarenek obywatelskich i „stolików rewitalizacyjnych” w świetlicach i miejscach spotkań, podczas których będą omawiane sprawy ważne dla sołectwa i Gminy, - wprowadzenie elementów gminnego budżetu obywatelskiego: konkursu małych projektów składanych przez mieszkańców z premią dla projektów z obszaru rewitalizacji, z których kilka najlepszych będzie wybieranych w drodze głosowania publicznego,

	zwiększenie zaangażowania w tworzenie funduszu sołeckiego - zachęcanie do udziału w konsultacjach społecznych, wyborach, referendach - kształcenie lokalnych, młodych liderów we współpracy z organizacjami pozarządowymi - promocja oferty istniejących i zachęcanie do tworzenia nowych organizacji społecznych - organizacja grup samopomocowych np. matek wychowujących niepełnosprawne dzieci, kobiet długotrwale bezrobotnych, aktywizacja seniorów - promocja wolontariatu m.in. pomoc dzieciom w nauce, wspieranie osób chorych, niepełnosprawnych, starszych i niedoświadczonych.			
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR. „Modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej” (Projekt nr 9). W wyremontowanym Domu Szkoleniowym w Grzmiącej zostanie utworzone Centrum Aktywności Lokalnej wspierające organizacje pozarządowe poprzez użyczenie bądź preferencyjny wynajem lokali z wyposażeniem oraz świadczące na ich rzecz szerokie usługi doradztwa i szkoleń. „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Przy realizacji działań animacyjnych i aktywizujących przewidzianych w projekcie nr 6 zostanie wykorzystany potencjał grzmiąckich organizacji pozarządowych. W ramach projektu nr 6 przewiduje się przeprowadzenie serii wykładów i prelekcji w świetlicach wiejskich w sołectwach na terenie obszaru rewitalizacji zachęcających do aktywności obywatelskiej w oparciu o gminne organizacje pozarządowe i ich ofertę. „Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 8). W ramach projektu nr 8 przewiduje się wsparcie ekonomizacji organizacji pozarządowych poprzez rozwój przedsiębiorczości społecznej, a także zwiększenie zdolności trzeciego sektora do absorpcji funduszy zewnętrznych. Zasoby (wiedza, doradztwo specjalistyczne) dostępne w projekcie nr 8 zostaną wykorzystane przez Centrum Aktywności Lokalnej. Komplementarność zewnętrzna. Komplementarność międzyokresowa ze zrealizowanym projektem „Dojrzałe Partnerstwo. Model współpracy kluczem do sukcesu we współpracy gmin i organizacji pozarządowych w gminach wiejskich Euroregionu Pomerania” (5.4 POKL 2007-2013), w wyniku którego powstała mapa aktywności społecznej gminy Grzmiąca.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba mieszkańców zapoznanych z ofertą lokalnych organizacji pozarządowych	osoby	200	Listy obecności, odwiedzin stron www, dokumentacja fot., inne dokumenty
	Liczba organizacji objętych wsparciem	szt.	8	Oświadczenia i inne dokumenty
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	90	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba nowych organizacji pozarządowych	szt.	2	Rejestry
	Liczba nowych inicjatyw społecznych	szt.	5	Inne dokumenty

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
8	Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca			Partnerzy: - Gmina Grzmiąca - Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S. A. - Lokalni przedsiębiorcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1	x	Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Wielawino	x
				Wielanowo	x
	Cel nr 2	x		Mieszatki	x
				Godziszew	x
	Cel nr 3			Sławno	x
				Przystawy	x
				Lubogoszcz	x
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	100 000 zł			2018 – 2023	
	Możliwe źródła finansowania				
	7.3 RPO WZ 2014-2020 Granty i konkursy Środki prywatne Budżet Gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Obszar rewitalizacji Gminy Grzmiąca charakteryzuje się znacznie wyższym od średniej poziomem osób pozostających długotrwale bez zatrudnienia oraz osób korzystających ze świadczeń społecznych i zagrożonych ubóstwem. W sytuacji bardzo płytkiego lokalnego rynku pracy, instrumentem umożliwiającym skuteczne włączenie społeczne grup osób defaworyzowanych na rynku pracy może być sektor ekonomii społecznej, który dla dalszego rozwoju wymaga jednak kompleksowego wsparcia merytorycznego, inwestycyjnego i zbudowania silnej marki. Głównym problemem jest słaba kondycja i potencjał sektora ekonomii społecznej w gminie Grzmiąca, skutkujące niewielkimi możliwościami rozwoju nowych inicjatyw obywatelskich, społecznych i przedsiębiorczych oraz zatrudnienia osób, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Przyczynami tego problemu są niewielka liczba kompetentnych liderów, animatorów i menedżerów przygotowanych do rozwoju ekonomii społecznej, niski poziom zaangażowania JST i lokalnego biznesu we współpracę z powstającymi przedsiębiorstwami społecznymi, utrudniony dostęp do usług i kapitału niezbędnych do rozwoju takich firm, a także brak dobrych praktyk i wzorców do naśladowania Inicjatywy podejmowane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i zakładane przedsiębiorstwa społeczne mają negatywny wizerunek skutkujący niskim poziomem zaufania potencjalnych klientów oraz niechęcią do wspierania powstawania nowych podmiotów i zlecania im zadań. Liderzy działających organizacji pozarządowych są niechętni do ich ekonomizowania oraz zatrudniania pracowników. Dominuje przekonanie o wyłącznie obywatelskim, społecznym i reintegracyjnym charakterze organizacji w środowisku lokalnym i wśród JST, a działalność zarobkowa postrzegana jest negatywnie				

	jako uwłaszczanie się osób prywatnych na majątku społecznym i publicznym.
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest rozwój sektora ekonomii społecznej i wzrost jego znaczenia jako jednego ze skutecznych instrumentów wykorzystanych do wydobycia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji Gminy Grzmiąca. Projekt zakłada zawiązanie międzysektorowego partnerstwa między samorządem Gminy Grzmiąca, lokalnym biznesem oraz partnerem merytorycznym i eksperckim – Koszalińską Agencją Rozwoju Regionalnego S. A. prowadzącą Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla regionu szczecineckiego. W pierwszej kolejności zostanie opracowana mapa aktywności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Gminy Grzmiąca: działających tam organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz diagnoza potencjałów i identyfikacja nisz rynkowych umożliwiających rozwój sektora. Partner merytoryczny będzie świadczył usługi kompleksowego wsparcia dla tworzonych i istniejących podmiotów ekonomii społecznej i ich środowisk lokalnych oraz osób indywidualnych takie jak usługi animacji lokalnej zawierającej instrumenty edukacyjne, animacyjne i informacyjne, a także usługi wsparcia powstawania nowych PES m.in. poprzez szkolenia i doradztwo dla grup inicjatywnych i wsparcie dla istniejących podmiotów w celu ich ekonomizacji i wzrostu konkurencyjności. Kompleksowość i wszechstronność oferowanego wsparcia zapewni odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby, problemy i deficyty oraz doprowadzi do realizacji nowych inicjatyw na rzecz ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca. Rolą samorządu oraz lokalnego biznesu będzie wsparcie rozwoju sektora od strony popytowej. Możliwymi działaniami Gminy są tutaj wzrost współpracy z przedsiębiorstwami społecznymi, zlecanie im realizacji zadań publicznych w trybie ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie oraz możliwość wykorzystania klauzul społecznych premiujących PES w zamówieniach publicznych dokonywanych przez jednostki organizacyjne samorządu. Lokalny biznes będzie skłonny współpracować z sektorem na zasadach rynkowych jeśli w jego ofercie znajdą się usługi dopasowane do potrzeb lokalnej gospodarki świadczone po konkurencyjnej cenie oraz przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, gdzie zaangażowanie sektora przedsiębiorczości społecznej jest premiowane (np. projektów rewitalizacyjnych). Celami projektu są powstanie nowych podmiotów ekonomii społecznej i miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowa kapitału społecznego, poprawa kondycji finansowej i wzrost ekonomizacji PES, kreowanie pozytywnego wizerunku i promocja tego sektora.
Zakres realizowanych zadań	1.Opracowanie mapy aktywności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji i planu działania. - analiza działających organizacji pozarządowych i grup nieformalnych - diagnoza potencjałów i perspektywicznych sektorów społeczno-gospodarczych - identyfikacja istniejących nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez PES. 2. Animacja lokalna. Pobudzanie aktywności i ożywienie społeczności lokalnej poprzez szereg działań: - inicjowanie aktywności polegających na pracy z grupami w środowisku lokalnym, - zwiększenie partycypacji społecznej w zakresie ekonomii społecznej - działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne propagujące idee ekonomii społecznej - tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej - przygotowanie i wspieranie lokalnych animatorów - niwelowanie barier uczestnictwa. 3. Usługi wsparcia tworzenia nowych i rozwoju istniejących podmiotów ekonomii społecznej. - wsparcie merytoryczne świadczone na podstawie planu działania (indywidualnej

	ścieżki wsparcia) - doradztwo podstawowe i specjalistyczne (psycholog, doradca zawodowy, mentor) - szkolenia (przygotowawcze, tworzenie biznesplanów, prowadzenie działalności gospodarczej w sektorze ekonomii społecznej, zarządzanie, aspekty, prawne i finansowe, rachunkowość, marketing) - kluczowe doradztwo biznesowe (prowadzenie i rozwój działalności gospodarczej, pozyskiwanie dotacji) - usługi inkubujące - usługi dotyczące planów rozwoju (wdrażanie innowacji i szkolenia branżowe) - wizyty studyjne w celu inspiracji i transferu dobrych praktyk - materiały dydaktyczne i szkoleniowe: broszury, podręczniki, skrypty, materiały biurowe. 4. Rozwój współpracy między podmiotami ekonomii społecznej a sektorem publicznym i lokalnym biznesem. - zwiększenie roli sektora ekonomii społecznej w realizacji zadań pożytku publicznego - podniesienie kompetencji pracowników Urzędu Gminy i innych jednostek w zakresie stosowania kryteriów społecznych w zamówieniach publicznych - powiązania kooperacyjne podmiotów ekonomii społecznej z lokalnymi firmami - tworzenie międzysektorowych partnerstw gminnych - współpraca przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych (projekty rewitalizacyjne i inne) - współpraca z innymi podmiotami zewnętrznymi: Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, instytucjami udzielającymi dotacji i pożyczek.			
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR. "Stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie" (Projekt nr 1). "Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt w Mieszankach" (Projekt nr 2). "Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej" (Projekt nr 3). Projekty nr 1, 2 i 3 są projektami komercyjnymi, których celem jest nadanie nowej funkcji gospodarczej zdegradowanym terenom popegeerowskim. W otoczeniu tych projektów, przy wsparciu świadczonym w ramach projektu nr 8 powstawać mogą podmioty ekonomii społecznej kooperujące gospodarczo z ww. przedsięwzięciami, świadczące na ich rzecz różnego rodzaju usługi np. opieki nad zwierzętami, pielęgnacji terenów zielonych, prac porządkowych i innych. „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). W ramach projektu nr 6 realizowany będzie blok działań związanych z edukacją, szkoleniami, aktywizacją zawodową i ekonomiczną mieszkańców obszaru rewitalizacji obejmujący m.in. szkolenia związane z rozwojem przedsiębiorczości społecznej. Zdobyta wiedzę będzie można wcielić w życie zakładając przedsiębiorstwo społeczne, które będzie korzystać ze wsparcia merytorycznego w ramach przedmiotowego projektu. Komplementarność zewnętrzna. „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla regionu szczecineckiego” 7.3 RPO WZ 14-20. Projekt partnerski. OWES dla regionu szczecineckiego dysponuje zasobami merytorycznymi, które zostaną wykorzystane w projekcie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w	osoby	10	Oświadczenia i inne dokumenty

	programie			
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	3	Oświadczenia i inne dokumenty
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	2	Umowy o pracę, wypis z CEIDG
	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych [EPC]	szt.	2	Umowy o pracę Umowy cywilnoprawne

UZUPEŁNIAJĄCE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
9	Modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej			Gmina Grzmiąca	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Grzmiąca	Dz. nr 15/4 obręb 0013
	Cel nr 2	x			
	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	750 000 zł			2019 – 2021	
	Możliwe źródła finansowania				
	2.5 RPO WZ 2014-2020 Budżet gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Jednym z głównych problemów gminy Grzmiąca jest niezadawalający stan techniczny budynków użyteczności publicznej, w tym w szczególności ich wysoka energochłonność, skutkująca wysokimi kosztami utrzymania w naszych warunkach klimatycznych oraz negatywnym wpływem na jakość powietrza wywołanym wysokim stężeniem gazów i pyłów powstałych w efekcie spalania węgla w przestarzałych piecach. To także obniżona funkcjonalność zarządzanych obiektów, niewłaściwe warunki pracy osób w nim zatrudnionych oraz niska estetyka wpływająca niekorzystnie na przestrzeń publiczną.				

Cel przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest kompleksowa termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego - Domu Szkoleniowego w Grzmiącej przy ul. Kolejowej 2, jednego z ważniejszych obiektów publicznych w Gminie, w którym funkcjonują m.in. świetlica wiejska, biblioteka publiczna i szkolna, siedziby kilku organizacji pozarządowych. Jest to również miejsce spotkań mieszkańców, uczniów i nauczycieli oraz osób działających w stowarzyszeniach i grupach nieformalnych. Głęboka modernizacja budynku doprowadzi do zmniejszenia ilości energii cieplnej zużywanej w budynku i ograniczenia kosztów jego utrzymania. To korzyści środowiskowe w postaci zastąpienia źródła energii nieodnawialnej (piec węglowy) źródłem odnawialnym (kocioł na biomasę) oraz ograniczenia niskiej emisji prowadzącej do poprawy jakości powietrza. Przedsięwzięcie przyniesie polepszenie warunków pracy pracowników i osób korzystających z oferty Domu Szkoleniowego, a także wywoła efekt poprawy estetyki przestrzeni publicznej.			
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Studium wykonalności, audyt energetyczny, kosztorysy, projekty budowlane i wykonawcze, inne niezbędne dokumenty. 2. Roboty budowlane i montażowe. Docieplenie ścian zewnętrznych styropianem wraz z wymianą stolarki okiennej. Termomodernizacja dachu płytą warstwową z okładzinami z papy. Modernizacja systemu grzewczego: wymiana pieca węglowego na kocioł na biomasę (źródło energii odnawialnej) z odpowiednim dostosowaniem kotłowni, wymiana grzejników w całości budynku. Modernizacja instalacji elektrycznej wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego na LED. 3. Wielobranżowy nadzór inwestorski. Nadzór ogólnobudowlany i branżowy. 4. Promocja projektu. Tablice informacyjna i pamiątkowa. Materiały informacyjne.			
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR. „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Na bazie infrastruktury wyremontowanego Domu Szkoleniowego w wyniku projektu będzie można prowadzić zajęcia animacyjne i integracyjne dla mieszkańców: m.in. warsztaty, pokazy i konkursy sportowe, zajęcia edukacyjne, imprezy kulturalne przewidziane w ramach projektu nr 6. „Rozwój organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca” (Projekt nr 7). W zmodernizowanym Domu Szkoleniowym w Grzmiącej zostanie utworzone w ramach projektu nr 7 Centrum Aktywności Lokalnej wspierające organizacje pozarządowe poprzez udzielenie bądź preferencyjny wynajem lokali z wyposażeniem oraz świadczące na ich rzecz szerokie usługi doradztwa i szkoleń. Komplementarność zewnętrzna. Komplementarność międzyokresowa: 9.3 POIiŚ 2007-2013 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej, beneficjent Gmina Grzmiąca. W ramach projektu opracowano "Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Grzmiąca", którego implementacja przyczyni się do realizacji celów Pakietu Klimatyczno-Energetycznego 2020: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej. 9.3 POIiŚ 2007-2013. "Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatów: białogardzkiego, drawskiego, kołobrzесьkiego, koszalińskiego, szczecińskiego i świdwińskiego" Projekt partnerski z udziałem Gminy Grzmiąca, którego celem było zmniejszenie zużycia energii w sektorze publicznym (zadanie „Termomodernizacja Budynku Zespołu Szkół i Gimnazjum w Grzmiącej”).			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych

	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	30	Lokalny Program Rewitalizacji
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	1	Protokoły odbioru
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	1	Protokoły odbioru
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²	1 439,91	Protokoły odbioru
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	155 913	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/rok	145,68	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	561,28	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂ /rok	0,93	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	155 913	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/rok	145,68	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	561,28	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂ /rok	0,93	Dokumentacja przed wykonawczą i powykonawczą

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
10	Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca			Gmina Grzmiąca	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Lubogoszcz	Dz. nr 129 obręb 0014
	Cel nr 2			Wielawino	Dz. nr 1/2, dz. nr 321/4 obręb 0012

	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	1 400 000 zł			2018 – 2023	
	Możliwe źródła finansowania				
	RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Przez gminę Grzmiąca przebiega zlikwidowana w latach 2012-2013, po bezskutecznych próbach reaktywacji zaniechanych w 1999 r. przewozów pasażerskich, dawna trasa kolejowa nr 410 Grzmiąca – Barwice – Połczyn Zdrój – Kostrzyn. Tory i podkłady zostały rozebrane, a nieruchomości składające się na szlak i infrastrukturę przejął od PKP samorząd. Projekt polegający na budowie drogi rowerowej po śladzie byłej linii kolejowej daje możliwość zagospodarowania zdegradowanych nieruchomości pokolejowych, które bezpowrotnie utraciły swoją pierwotną funkcję z uwagi na zmieniające się realia gospodarczo - społeczne. Gmina cierpi na niedostatek infrastruktury rowerowej umożliwiającej bezpieczne podróżowanie rowerem po terenie wspólnoty samorządowej, podczas gdy mieszkańcy zgłaszają chęć dojeżdżania tym środkiem transportu do szkół i miejsc pracy. Obecnie rowerzyści przemieszczają się drogami i chodnikami, co wpływa na niezadowalający poziom bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu drogowego, w tym dzieci i młodzieży oraz preferencje dla transportu samochodowego.				
Cel przedsięwzięcia	Powstanie nowoczesnej infrastruktury rowerowej zapewni wiele korzyści mieszkańcom gminy Grzmiąca, w tym mieszkańcom obszarów zdegradowanych sołectw Lubogoszcz i Wielawino poprzez poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zmianę w modelu mobilności gminnej polegającą na upowszechnieniu roweru jako alternatywnego środka transportu, prowadzącą do zmniejszenia emisji CO ₂ i poprawy jakości powietrza. Inwestycja przyczyni się również do większego włączenia społecznego osób niezmotoryzowanych, zyskujących możliwość taniego i ekologicznego dojazdu do Grzmiącej i zakładów pracy (powiązanie z projektami aktywizacji gospodarczej). Projekt będzie miał dodatni wpływ na poprawę estetyki krajobrazu oraz rozwój turystyki w tej części regionu dzięki wpisywaniu się w Koncepcję Sieci Tras Rowerowych Pomorza Zachodniego (Główna Trasa Rowerowa nr VIII – Dolina Parsęty) i komplementarnym przestrzennie projektom sąsiednich samorządów. Inwestycja poprawi jakość życia i kondycję zdrowotną mieszkańców gminy Grzmiąca. Wartością dodaną projektu będzie możliwość wykorzystania powstałej infrastruktury także do uprawiania innych sportów: jazdy na rolkach, wrotkach, nordicwalkingu, a zimą do jazdy na sankach i narciarstwa biegowego.				
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Studium wykonalności, projekty budowlane i wykonawcze, inne niezbędne dokumenty. 2. Roboty budowlane. Docelowa długość planowanej drogi rowerowej wyniesie ok. 3,9 km a jej budowa będzie realizowana etapowo, w miarę możliwości gminy oraz dostępności źródeł zewnętrznego współfinansowania inwestycji. Etap I o długości ok. 1,8 km od granicy z gminą Barwice do Wielawina. Etap II o długości ok. 2,1 km z Wielawina do Lubogoszczy. Na odcinku od Lubogoszczy do Grzmiącej nieruchomość byłej linii kolejowej nr 410 należy do PKP, gdyż równolegle do niej funkcjonuje czynny szlak kolejowy Poznań – Kołobrzeg. Planowane docelowe parametry drogi rowerowej: dwukierunkowa, o szerokości 3,5 m i nawierzchni jezdni z betonu asfaltowego. w przypadku trudności w pozyskaniu				

	zewnątrznego współfinansowania poszczególnych etapów inwestycji dopuszcza się możliwość realizacji nawierzchni gruntowej bądź nawierzchni gruntowej ulepszonej na części planowanej trasy do czasu zastąpienia jej nawierzchnią docelową. Zakres prac: oddrzewienie i odkrzaczenie terenu, prace ziemne, zabezpieczenie uzbrojenia terenu, podbudowa, położenie nawierzchni, ułożenie krawężników, pozostałych elementów. 3. Wielobranżowy nadzór inwestorski. Z uwagi na nietypowy charakter inwestycji w stosunku do standardowych robót drogowych realizowanych w gminie Grzmiąca pełnienie wielobranżowego nadzoru inwestorskiego nad budową pokolejowej drogi rowerowej zostanie zlecone wyspecjalizowanej firmie. 4. Promocja projektu. Tablice informacyjne i oznakowanie. Informowanie mediów, internetowych portali poświęconych turystyce rowerowej. Promocja trasy na stronie internetowej i w materiałach promocyjnych Gminy.			
Komplementarność	Planowane działania rewitalizacyjne powiązane z projektem 1. Organizacja warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. 2. Organizacja pokazów, zawodów i imprez sportowych z wykorzystaniem powstałej infrastruktury. 3. Wytyczenie i przygotowanie komplementarnych ścieżek przyrodniczych w okolicach Lubogoszcy i Wielawina gdzie znajdują się cenne zasoby przyrodnicze w postaci unikatowych torfowisk źródłiskowych z ciekawymi zespołami roślinnymi. Komplementarność z innymi projektami LPR „Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt w Mieszalkach” (Projekt nr 2). „Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej” (Projekt nr 3). Droga rowerowa zapewni mieszkańcom obszaru rewitalizacji gminy Grzmiąca (w szczególności podobszarów Lubogoszcz i Wielawino) możliwość bezpiecznego i bezkosztowego dojazdu do zakładów pracy uruchomionych w wyniku realizacji projektów nr 2 i nr 3. „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności obywatelskiej i społecznej wspólnot lokalnych”(Projekt nr 8). Droga rowerowa z możliwością wykorzystania do uprawiania szeregu innych rodzajów aktywności ruchowych będzie mogła być wykorzystana do organizacji imprez sportowych i animacyjnych realizowanych w ramach projektu nr 8. Komplementarność zewnętrzna 5.1.2 RPO WZ 07-13 „Koncepcja Tras Pomorza Zachodniego”, Beneficjent: Województwo Zachodniopomorskie. W ramach projektu opracowano spójną sieć tras rowerowych województwa zachodniopomorskiego. „Projekt Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca” poprzez wpisywanie się w wyznaczoną Główną Trasę Rowerową nr VIII – Dolina Parsęty stanie się elementem infrastruktury turystycznej regionu. Gmina Barwice 2.4 RPO WZ 14-20 „Budowa dróg rowerowych po byłej linii kolejowej Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca w celu zmiany środka transportu z indywidualnego samochodowego na indywidualny rowerowy jako środka dojazdu do miejsca przesiadkowego, miejsca pracy i szkoły”, Beneficjent: Gmina Barwice. Projekt komplementarny przestrzennie rozszerzający zakres oddziaływania projektu Gminy Grzmiąca.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	50	Lokalny Program Rewitalizacji
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km	3,9	Protokoły odbioru
	Liczba obiektów dostosowanych do	szt.	1	Protokoły odbioru

	potrzeb osób z niepełnosprawnościami			
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Ograniczenie emisji CO ₂	Mg CO ₂ /rok	10	Ankietowanie osób, które zrezygnowały z transportu samochodowego na rzecz rowerowego

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
11	Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Baczyno			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: - Lasy Państwowe	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Grzmiąca	Dz. nr 2/13 obręb 0013
	Cel nr 2	x			
	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	300 000 zł			2019 – 2021	
	Możliwe źródła finansowania				
	RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Granty i konkursy Budżet gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Gmina Grzmiąca posiada niedostatek terenów rekreacyjnych, na których mogliby aktywnie wypoczywać i integrować się społecznie mieszkańcy Gminy. Nielicznie obecne na terenie tej jednostki samorządowej zbiorniki wodne nie są zagospodarowane turystycznie, co obniża zewnętrzną atrakcyjność Grzmiącej.				
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest stworzenie w Grzmiącej atrakcyjnego miejsca do wypoczynku i aktywnej rekreacji dla mieszkańców oraz turystów odwiedzających gminę. Poszczególne działania zaplanowane do wykonania w ramach przedsięwzięcia, zapewnią przemianę dzięki i zarośniętej plaży nad sztucznym zbiornikiem wodnym jeziora Baczyno w atrakcyjną przestrzeń publiczną o funkcji rekreacyjnej i turystycznej. Projekt przyczyni się do złagodzenia problemów związanych ze zdiagnozowaną w dokumentach strategicznych niewystarczającą atrakcyjnością turystyczną Grzmiącej, która nie posiada wielu miejsc umożliwiających aktywny wypoczynek nad wodą i stworzy szansę na rozwinięcie usług turystycznych dla turysty indywidualnego, szukającego ciszy i świeżego, czystego powietrza, zainteresowanego zbieraniem runa leśnego, wędkarstwem, kajakarstwem, turystyką rowerową.				
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Studium wykonalności, koncepcje zagospodarowania terenu, projekty budowlane i wykonawcze, inne niezbędne dokumenty. 2. Prace budowlane i montażowe.				

	Nawiezenie większej ilości piasku na plażę i wyznaczenie miejsca kąpielowego. Wiata biesiadna z grillem, stołami i ławkami. Mini plac zabaw i siłownia plenerowa. Pomost dla wędkarzy z możliwością cumowania łodzi, kajaków. Stojaki na rowery. Oświetlenie autonomiczne. Nasadzenia zieleni i zagospodarowanie terenu. Obiekty małej architektury. Wytyczenie i oznakowanie szlaku pieszo-rowerowego prowadzącego na plażę. 3. Promocja projektu. Tablice i oznakowanie. Informacja na stronie internetowej.			
Komplementarność	Planowane działania rewitalizacyjne powiązane z projektem 1. Wytyczenie szlaków pieszo – rowerowych. 2. Organizacja imprez sportowo-integracyjnych dla mieszkańców. 3. Opracowanie oferty turystycznej Gminy Grzmiąca. Komplementarność z innymi projektami LPR „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Na bazie terenów sportowo – rekreacyjnych powstałych w ramach projektu będą realizowane działania aktywizujące i integrujące społeczność obszaru rewitalizacji przewidziane w projekcie nr 8 takie jak: imprezy sportowe i integracyjne, konkursy, zawody, pokazy, animacje i warsztaty sportowe i związane z promocją zdrowego stylu życia. „Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca” (Projekt nr 10). Droga rowerowa powstała w wyniku realizacji projektu nr 10 zapewni mieszkańcom obszaru rewitalizacji możliwość bezpiecznego i bezkosztowego dojazdu do terenów rekreacyjno-sportowych. Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Baczyno wpłynie na uatrakcyjnienie oferty Gminy Grzmiąca dla miłośników turystyki rowerowej.			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	5	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,2	Protokoły odbioru
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji	%	30	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba osób, które skorzystały z nowej infrastruktury	Osoby	500	Ankietowanie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Realizator (nazwa)	
12	Zagospodarowanie terenów przy ul. Ogrodowej w Grzmiącej			Gmina Grzmiąca Potencjalni partnerzy: - mieszkańcy	
Powiązanie z celami PR (x= tak)	Cel nr 1		Lokalizacja przedsięwzięcia (x = tak)	Grzmiąca	Dz. nr 23/8 obręb 0013
	Cel nr 2	x			

	Cel nr 3	x			
Ramy realizacji	Szacowana wartość przedsięwzięcia			Termin (od - do)	
	50 000 zł			2018-2019	
	Możliwe źródła finansowania				
	RPO WZ 2014-2020 PROW 2014-2020 Granty i konkursy Budżet gminy Grzmiąca				
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji w Grzmiącej w sąsiedztwie ul. Ogrodowej znajduje się zaniedbany teren, podczas gdy okoliczni mieszkańcy nie mają atrakcyjnego miejsca do spotkań i integracji w przestrzeni publicznej.				
Cel przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie zaniedbanego terenu na części działki 23/8 przy ul. Ogrodowej w Gminie Grzmiąca na obszarze rewitalizacji na funkcję rekreacyjno – wypoczynkową i stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej umożliwiającej aktywny wypoczynek i integrację społeczną.				
Zakres realizowanych zadań	1. Dokumentacja przedprojektowa i projektowa. Koncepcje, projekty, inne niezbędne dokumenty. 2. Prace budowlane i montażowe. Uporządkowanie i oczyszczenie terenu. Wiata rekreacyjna. Miejsce na ognisko. Chodnik ze stojakami na rowery. Ogródek skalny z nasadzeniami, trawniki, kosze na śmieci. 3. Promocja projektu. Tablice i oznakowanie. Informacja na stronie internetowej.				
Komplementarność	Komplementarność z innymi projektami LPR „Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych” (Projekt nr 6). Na bazie terenów sportowo – rekreacyjnych powstałych w ramach projektu będą realizowane działania aktywizujące i integrujące społeczność obszaru rewitalizacji przewidziane w projekcie nr 8 takie jak: imprezy sportowe i integracyjne, konkursy, zawody, pokazy, animacje i warsztaty sportowe i związane z promocją zdrowego stylu życia.				
Produkty	Nazwa wskaźnika		Jedn.miary	Liczbajedn.	Źródło danych
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach		szt.	5	Protokoły odbioru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją		ha	0,3	Protokoły odbioru
	Udział projektu w odniesieniu do obszaru objętego programem rewitalizacji		%	100	Lokalny Program Rewitalizacji
Rezultaty	Nazwa wskaźnika		Jedn. miary	Liczba jedn.	Źródło danych
	Liczba osób, które skorzystały z nowej infrastruktury		Osoby	100	Ankietowanie

6.3 Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa projektu	Lata realizacji						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE								
1	Stworzenie wiejskiego ośrodka rehabilitacji, sportu i rekreacji w Sławnie							
2	Uruchomienie ośrodka hodowli zwierząt Mieszankach							
3	Uruchomienie ubojni bydła i trzody w Grzmiącej							
4	Adaptacja budynku popegeerowskiego w Lubogoszczy na funkcje społeczne							
5	Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich na obszarze rewitalizacji							
6	Animacja, integracja oraz wzrost aktywności społecznej wspólnot lokalnych							
7	Rozwój organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca							
8	Rozwój przedsiębiorczości społecznej na obszarze rewitalizacji Gminy Grzmiąca							
UZUPEŁNIAJĄCE PROJEKTY REWITALIZACYJNE								
9	Modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej							
10	Budowa drogi rowerowej po byłej linii kolejowej nr 410 Połczyn Zdrój – Barwice – Grzmiąca							
11	Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Baczyno							
12	Zagospodarowanie terenów przy ul. Ogrodowej w Grzmiącej							

7.

Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017 – 2023 ma charakter kompleksowy, zapewniający dopełnianie się poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz działań różnych podmiotów i interesariuszy w poszczególnych wymiarach na obszarze objętym programowaniem, zgodnie z „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020”.

7.1 Komplementarność przestrzenna

Projekty i działania rewitalizacyjne w gminie Grzmiąca zaplanowano zgodnie z zasadą komplementarności przestrzennej, która oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy, ponieważ z efektów społecznych i ekonomicznych zaplanowanych działań korzystać będzie cała gmina.

Projekty rewitalizacyjne zmierzają, zgodnie ze strategicznymi i planistycznymi dokumentami gminy Grzmiąca, do rozwoju gospodarczo – społecznego podobszarów rewitalizacji, opartego z jednej strony na wykorzystaniu naturalnego potencjału i specjalizacji gminy Grzmiąca, w której grunty rolne zajmują ponad połowę powierzchni, a rolnictwo, hodowla i działalność okołorolnicza stanowią główną gałąź gospodarki, z drugiej zaś strony poszukują nowych specjalizacji rozwojowych by opierać dalszy wzrost gospodarczy również na innych, pozarolniczych branżach. Jedną z takich opcji, po niezbędnym doinwestowaniu przewidzianym w Programie, jest profilowana agroturystyka połączona ze stworzeniem ciekawej i kompleksowej oferty bazującej na zasobach wewnętrznych Gminy (dostępność nieruchomości i rozległych terenów popegeerowskich, które można zagospodarować na sporty i aktywności wymagające dużej powierzchni, walory przyrodnicze oraz naturalna, produkowana na miejscu, świeża i zdrowa żywność, w tym „dary” lasów).

Zapewniono powiązanie przestrzenne tych projektów ze sobą poprzez istniejącą i planowaną sieć komunikacyjną biorąc pod uwagę coraz większe znaczenie i preferencje dla transportu niskoemisyjnego.

Prowadzone działania nie będą skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie, gdyż Program przewiduje wdrożenie kilku głównych projektów rewitalizacyjnych, które nie tylko nie konkurują ze sobą, ale dopełniają się wzajemnie i wykorzystują różne lokalne potencjały, wpisując się zarazem w główne kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego wyznaczone przez gminne dokumenty strategiczne.

Projektom głównym towarzyszą uzupełniające projekty infrastrukturalne i społeczne odpowiadające na problemy i potrzeby mieszkańców zgłoszone podczas partycypacyjnego opracowania LPR. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną.

Gmina Grzmiąca prowadzić będzie bieżącą analizę następstw skutków przestrzennych planowanych do wdrożenia działań w skali całej gminy oraz jej otoczenia. Analizowane będą takie aspekty jak przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę czy ewentualna zmiana dotychczasowej funkcji terenów w celu wzmocnienia skuteczności programu rewitalizacji.

7.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Grzmiąca są ze sobą wzajemnie powiązane i wzajemnie się dopełniają tematycznie. Węzłowym problemem na obszarze rewitalizowanym jest niska jakość życia mieszkańców będąca w dużej mierze rezultatem słabego rozwoju gospodarczego i niskiego kapitału społecznego spowodowanego negatywnym dziedzictwem popegeerowskim. Przejawia się to w wysokim, strukturalnym bezrobociu, nierozwiniętej przedsiębiorczości, nawarstwiający się problemami społecznymi, degradacją techniczną zaniedbanej infrastruktury i przestrzeni publicznej oraz dużą biernością i apatią mieszkańców.

Program rewitalizacji odpowiada na wszystkie te problemy. Planowane przedsięwzięcia przewidują ożywienie gospodarcze i stworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój przedsiębiorczości, w tym społecznej, które są pierwszym krokiem do włączenia społecznego. Zadania infrastrukturalne dotyczące przede wszystkim doinwestowania infrastrukturalnego, renowacji, przebudowy i adaptacji zniszczonych obiektów i przestrzeni użyteczności publicznej, wyrównują szanse mieszkańców rewitalizowanych, gorzej rozwiniętych obszarów wiejskich. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury, posłuży zarówno podniesieniu jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni i przyczyni się również do poprawy jakości środowiska naturalnego.

Działaniom infrastrukturalnym takim jak modernizacja Domu Szkoleniowego w Grzmiącej i renowacja oraz doposażenie gminnej sieci świetlic wiejskich - podstawowej społecznej infrastruktury publicznej na terenie sołectw – towarzyszyć będą prowadzone tam projekty nieinwestycyjne, wspierające aktywność obywatelską i działalność organizacji pozarządowych, a także działania animujące i integrujące lokalną społeczność.

Zamierzonym efektem realizacji „działań miękkich” jest aktywizacja społeczna, rozwój poczucia wspólnoty, kreatywności, przedsiębiorczości i zaszczepienie idei uczenia się, podnoszenia kompetencji i rozwoju przez całe życie oraz wywołanie potrzeby poczucia zmiany własnego życia i otoczenia.

Dodatkowo, w kartach projektów rewitalizacyjnych, dla wykazania komplementarności problemowej, zapisano informacje o oddziaływaniu poszczególnych projektów na zdefiniowane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz wskazano ich komplementarność z innymi projektami, co ma na celu przeciwdziałanie fragmentacji działań. w programie określono wizję obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych, a w poszczególnych projektach opisano spodziewane rezultaty określone sparymetryzowanymi wskaźnikami zgodnymi z metodologią SMART. Opis zadań wchodzących w zakres poszczególnych przedsięwzięć oraz rodzaj wskaźników dostosowano do wymogów wytycznych programów operacyjnych, by ułatwić późniejsze starania wnioskodawców o pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania.

Zakładane cele i planowane dla ich osiągnięcia działania spójne są z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Grzmiąca, co pozwoli na zapewnienie koncentracji i synergii w działaniach podejmowanych przez samorząd i partnerów procesu rewitalizacji.

7.3 Komplementarność proceduralno - instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez gminę ogólnym systemie zarządzania.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grzmiąca jest Wójt Gminy Grzmiąca działający przy pomocy Urzędu Gminy i jego kluczowych komórek organizacyjnych odpowiedzialnych m.in. za rozwój gminy i rewitalizację, inwestycje, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, sprawy społeczne i finanse.

W celu efektywnego współdziałania różnych podmiotów Wójt Gminy Grzmiąca stosuje mechanizmy koordynacji i partycypacji społecznej.

Najważniejszym elementem zapewnienia komplementarności proceduralno - instytucjonalnej będzie powołany zarządzeniem Wójta sformalizowany Zespół ds. Rewitalizacji.

Innymi, partycypacyjnymi i mniej sformalizowanymi narzędziami koordynującymi proces rewitalizacji możliwymi do wykorzystania przez Wójta Gminy Grzmiąca na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji są Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji oraz Stolik Rewitalizacyjny, szerzej opisane w rozdziale 8. opisującym partycypację społeczną.

7.4 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza konieczność dokonania rozeznania, analizy i krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji.

Gmina Grzmiąca po raz pierwszy opracowuje i przyjmuje do realizacji Lokalny Program Rewitalizacji w obecnym rozumieniu terminu „rewitalizacja”, który określono dopiero w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, a więc już po zakończeniu poprzedniego okresu programowania na lata 2007-2013. W poprzednich latach rewitalizacja prowadzona była w sposób punktowy i fragmentaryczny i na ogół wąsko utożsamiano ją z odnowieniem substancji materialnej zdegradowanych nieruchomości, w szczególności centrów i głównych placów miejscowości oraz obiektów zabytkowych i przemysłowych. Samorządom lokalnym, ale także władzom na poziomie regionu i kraju brakuje szerszych doświadczeń w prowadzeniu skoordynowanych i kompleksowych procesów rewitalizacji dotyczących wszystkich sfer oddziaływania z silnym naciskiem na stymulowanie procesów społecznych wychodzenia z sytuacji kryzysowej. Dlatego pierwsze rzetelne analizy i krytyczne oceny dotyczące efektów wdrażania rewitalizacji w gminie Grzmiąca zostaną dokonane pod koniec bieżącego okresu programowania i obowiązywania przedmiotowego Programu tj. w 2023 roku.

Planowane projekty i przedsięwzięcia ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Grzmiąca dopełniają przedsięwzięcia zrealizowane w ramach polityki spójności w l. 2007-2013. W poprzednim okresie programowania Gmina Grzmiąca zrealizowała projekty infrastrukturalne, w tym m.in.: przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno – ściekowej, remonty dróg lokalnych, instalacji oświetlenia. Zainwestowano w uzupełnienie sieci placówek użyteczności społecznej: powstał Klub Integracji Społecznej w Grzmiącej i kolejne przedszkole w jednej ze szkół. Realizowano programy aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym kobiet. Te kierunki działania teraz będą kontynuowane i dalej rozwijane.

Proces rewitalizacji jest procesem wychodzącym poza 2023 rok. Ograniczenia finansowe powodują, że do zrealizowania pozostanie szereg kolejnych zadań, które zostaną zaprogramowane w oparciu o wnioski wykorzystane z analizy i oceny wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w obecnym okresie programowania.

7.5 Komplementarność finansowa

Gmina Grzmiąca oraz jej partnerzy procesu rewitalizacji będą ubiegać się dofinansowanie projektów i przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w niniejszym dokumencie z różnych źródeł: Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, głównie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), krajowych środków publicznych, środków prywatnych, instrumentów zwrotnych.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty prywatne, które angażować będą środki własne. Ma to ogromne znaczenie w przypadku przeżywającej duże trudności finansowe gminy Grzmiąca.

Występowanie licznych grup ludności bez dochodów, korzystających z pomocy społecznej oraz mała liczba podmiotów gospodarczych skutkują narastającymi problemami społecznymi i słabą bazą podatkową dla dochodów własnych Gminy, przez co zdolności samorządu w zakresie możliwości modernizacji infrastruktury i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki są niewielkie. w takiej sytuacji podstawowy impuls rozwojowy powinien pochodzić od przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych, którzy dysponują pomysłami, wiedzą, kapitałem oraz niezbędnymi zdolnościami organizacyjnymi pozwalającymi na uruchomienie przedsięwzięć gospodarczych, takich jak poprawiających kondycję ekonomiczną Gminy i umożliwiających złagodzenie problemów społecznych wywołanych ubóstwem

Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i przestrzennych.

8.

**Mechanizmy włączenia mieszkańców,
przedsiębiorców i innych podmiotów i grup
aktywnych na terenie gminy w proces
rewitalizacji**

Partycypacja społeczna rozumiana również jako zasada *partnerstwa* jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie), determinując jego skuteczność i efektywność. Odpowiedzialność za przeprowadzenie całego procesu w sposób partycypacyjny ponoszą lokalne władze, jednak o sukcesie można mówić dopiero wtedy, gdy zaangażowani zostaną lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy bez względu na wiek, status, płeć czy wyznanie. Skonsolidowanie wysiłków różnych osób, grup i podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest istotnym warunkiem sukcesu na każdym etapie procesu rewitalizacji. z punktu widzenia szerszej perspektywy działań rewitalizacyjnych szczególne znaczenie na każdym etapie ma zaangażowanie młodych mieszkańców gminy Grzmiąca oraz kobiet, które z natury jako matki są naturalnymi sojusznikami procesów rewitalizacji, pragnąc lepszego świata dla swoich dzieci. Potwierdza to aktywniejszy udział kobiet w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i inicjatyw lokalnych.

Współpraca pomiędzy Partnerami LPR ma na celu:

- wykorzystać potencjał organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

Każdy z etapów tworzenia programu rewitalizacji, tj. etap diagnozowania i programowania zakładały, zgodnie z zasadą pogłębionej partycypacji społecznej, maksymalne włączenie lokalnej społeczności – również w zakresie działań na rzecz rewitalizacji. Każdy z ww. etapów odznaczał się doбором odpowiednich mechanizmów, by uzyskać jak najlepsze efekty.

Na etapie **diagnozowania** wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- Wykorzystanie strony internetowej Urzędu Gminy Grzmiąca poprzez publikację informacji o przystąpieniu do prac nad programem rewitalizacji.
- Zamieszczanie informacji o realizowanych działaniach oraz zaproszenia do udziału w konsultacjach społecznych umieszczane były w miejscach zwyczajowo przyjętych, tj. gminne i sołeckie tablice informacyjne, świetlice wiejskie, strona internetowa itp.
- Przeprowadzenie badania ankietowanego z przedstawicielami i przedstawicielkami wszystkich 18 sołectw z terenu gminy.
- Zaangażowanie animatora lokalnego oraz facylitatora pochodzących bezpośrednio z obszaru gminy lub od lat działających na jej terenie, aby skuteczniej przekonać interesariuszy do aktywnego udziału w procesie rewitalizacji.
- Udział animatora lokalnego w 10 inicjatywach lokalnych i przedsięwzięciach sportowo-kulturalnych na terenie gminy, przekazujących informacje o procesie rewitalizacji i gromadzących informacje o bieżących problemach i potrzebach mieszkańców.
- Spotkania fokusowe dla wszystkich grup interesariuszy, mające na celu zdiagnozowanie sytuacji na terenie gminy i poszczególnych sołectw, ze szczególnym uwzględnieniem problemów, potrzeb, potencjału i proponowanych rozwiązań.
- Indywidualne wywiady pogłębione z 5 przedstawicielami władz lokalnych.
- Wykorzystanie efektów dotychczasowej pracy Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), w tym m.in. wykorzystanie przygotowanej przez OWES diagnozy lokalnej czy współpraca przy wprowadzaniu narzędzi partycypacji społecznej, np. inicjatywa lokalna.

Na etapie **programowania** wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- publikacje na stronie internetowej Urzędu Gminy Grzmiąca – informacje o przystąpieniu do prac nad programem rewitalizacji, prezentujące całość procesu rewitalizacji i efekty prac nad programem rewitalizacji, jak również zachęcające mieszkańców do udziału w konsultacjach.
- Ogłoszenia o realizowanych działaniach i konsultacjach umieszczane w miejscach zwyczajowo przyjętych do zamieszczania ogłoszeń (gminne i sołectkie tablice informacyjne, świetlice wiejskie, strona internetowa itp.)
- Wizje lokalne (spacery badawcze), podczas których mieszkańcy i mieszkanki, przedstawiciele samorządu lokalnego oraz osoby odpowiedzialne za przygotowanie programu rewitalizacji mieli okazję obejrzeć teren gminy i zgłaszać swoje uwagi oraz opinie bezpośrednio w miejscu, na temat którego toczyła się dyskusja.
- Spotkania animacyjne dla wszystkich grup interesariuszy organizowane na poziomie sołectw, mające na celu pobudzenie aktywności i włączenie ich do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych oraz wypracowaniu wizji i celów programu rewitalizacji, w 31 spotkaniach wzięło udział 683 osoby.
- Warsztat dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i interesariuszy procesu rewitalizacji w formie grupy fokusowej w ramach konsultacji społecznych projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji,

Mieszkańcy Gminy Grzmiąca zostali zaangażowani we wszystkie działania na rzecz rewitalizacji m.in. w realizację wdrażanych projektów. Podczas organizowanych spotkań mieszkańcy dzielili się na forum swoimi dotychczasowymi doświadczeniami, wspólnie szukali rozwiązań, wzajemnie motywowali się do podejmowania nowych działań, zgłaszali pomysły oraz chętnie tworzyli mapę potrzeb, zasobów i braków. Przy wsparciu lokalnego animatora precyzyjnie określili swoje oczekiwania oraz zjednoczyli siły, by osiągnąć wspólnie założone cele – realizację czterech inicjatyw:

1. **Lubogoszcz** – inicjatywa polegała na wyposażeniu świetlicy wiejskiej. Świetlica powstała z inicjatywy społeczności lokalnej oraz jej lidera – pani Sołtys – w oparciu o grant sołectki w ramach konkursu Urzędu Marszałkowskiego oraz środków z rewitalizacji. Inicjatywa została zrealizowana na terenie wsi typowo po PGR, gdzie społeczność od dawna nie była zaangażowana w realizację wspólnego celu. Realizacja przedsięwzięcia zaktywizowała do działania osoby dotąd mało aktywne społecznie. Podczas towarzyszącym inicjatywie np. zajęciom sportowym zauważono dużą frekwencję wśród dzieci i młodzieży, aktywny udział w proponowanych formach zabawy i rekreacji.
2. **Mieszkańki** – inicjatywa polegała na doposażeniu świetlicy. Społeczności lokalnej przewodzi aktywny lider – Sołtys. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przy dużym udziale mieszkańców obecnych na każdym etapie inwestycji – wybór sprzętu, wykonanie niezbędnych pomiarów, pomoc przy montażu, sprzątaniu. Podsumowaniem inicjatywy był piknik końcowy w większości przygotowany przez mieszkańców, którzy zostali aktywnie włączeni w realizację niniejszej inicjatywy.
3. **Sławno** – inicjatywa polegała na budowie boiska do piłki nożnej. Aktywna społeczność lokalna wspierana przez lidera – panią Sołtys oraz lokalnego przedsiębiorcę. Przedmiotem inicjatywy była budowa boiska będącego miejscem rekreacji dla dzieci i młodzieży, a jej realizacja wpłynęła pozytywnie na umocnienie więzi społecznych wśród mieszkańców.
4. **Godziszów** – inicjatywa polegała na adaptacji sklepu na świetlicę. Społeczność lokalna odznacza się wysokim poziomem zaangażowania m.in. zrzeszonych w stowarzyszeniu Grupa Działań Lokalnych Godziszów (zajęcia dla najmłodszych, różnorodne akcje, happeningi, pozyskiwanie środków na rzecz swojej społeczności przy wykorzystaniu funduszy pochodzących z Działań Lokalnie lub Programu Społeczny). Realizacja inicjatywy wpłynęła pozytywnie na wzmocnienie więzi między mieszkańcami. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przy znaczącym zaangażowaniu Urzędu Gminy.

Podczas procesu tworzenia założeń dla rewitalizacji na terenie Gminy Grzmiąca wykorzystano różnorodne mechanizmy służące włączeniu lokalnej społeczności. Zastosowane narzędzia były w pełni dostosowane do specyfiki, struktury i możliwości mieszkańców zamieszkujących teren Gminy. Podjęte działania, np. wybór

odpowiednich kanałów informacyjnych, przeprowadzone konsultacje społeczne, spotkania informacyjne, warsztatowe i wiele innych miało na celu zintegrowanie lokalnej społeczności wokół rewitalizacji, budując na przyszłość pozytywny wzorzec pracy na rzecz wspólnego dobra.

Po uchwaleniu „Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017 – 2023” rekomenduje się dalsze włączanie w działania wszystkich grup interesariuszy procesu. Podczas dotychczas przeprowadzonych działań konsultacyjnych i animacyjnych zostało na terenie gminy Grzmiąca zainicjowane porozumienie na rzecz wdrażania procesu rewitalizacji. Sygnatariuszami będzie min. 7 podmiotów. Grupa ta wzmocniona zostanie poprzez udział w jej pracach liderów lokalnych tworząc tzw. Otwartą Grupę Roboczą na Rzecz Rewitalizacji. Taki model współpracy prowadzi do dowartościowania wszystkich aktorów procesu rewitalizacji. Nie jest tylko zaproszeniem ludzi na spotkanie, ale również sprawienie, aby czuli się, że są jego gospodarzami. To jest oddanie ludziom możliwości współorganizacji tych spotkań. Metoda Grupy Roboczej wymaga pracy ekspertów, ale takiej, która pozwala włączyć się praktykom i uczestnikom procesów w sposób czynny i nienaznaczający. w Otwartej Grupie Roboczej uczestniczą ludzie z różnych środowisk i każde z tych środowisk jest przez to uczestnictwo docenione. Rezultaty pracy Grupy powinny być ogólnodostępne i dawać możliwość komentowania i dopracowania ich w praktyce i w procesie. Otwarta Grupa Robocza na Rzecz Rewitalizacji będzie się spotykać co najmniej raz w roku. Istotą pracy Otwartej Grupy Roboczej są:

- autentyczność,
- zaangażowanie i aktywność członków,
- otwartość (rozumiana zarówno jako szczerłość, ale również jako możliwość elastycznego kształtowania składu Grupy Roboczej),
- reprezentatywność,
- refleksyjność,
- ponadlokalny charakter,
- wzajemne uczenie się,
- zarażanie entuzjazmem.

Na etapie **wdrażania** rekomenduje się wykorzystanie następujących mechanizmów partycypacji społecznej:

- powołany zostanie zespół ds. rewitalizacji reprezentujący różne grupy społeczne i różne grupy interesariuszy, sposób wyboru członków zespołu również uwzględniac będzie partycypację społeczną, głównym zadaniem powołanego zespołu będzie m.in. weryfikacja podejmowanych działań rewitalizacyjnych
- przekazywanie informacji na temat wdrażania działań przewidzianych w LPR w odniesieniu do obszaru rewitalizacji będą przekazywane na zebraniach wiejskich, imprezach cyklicznych oraz za pomocą instrumentów wskazanych w Planie Komunikacji LPR, który przygotowuje Zespół ds. Rewitalizacji
- wzmacnianie roli liderów lokalnych do aktywizacji biernych mieszkańców gminy przy wykorzystaniu sektora pozarządowego i działań realizowanych przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
- aktywizacja postaw obywatelskich i społecznych – zapewnienie dzięki współpracy z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej, tj. np. aktywne coroczne konsultacje programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, wprowadzanie i realizacja narzędzi przewidzianych w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873 z późniejszymi zmianami).

Na etapie **monitorowania** rekomenduje się wykorzystanie następujących mechanizmów partycypacji społecznej:

- powołany zostanie zespół ds. rewitalizacji reprezentujący różne grupy społeczne i różne grupy interesariuszy, sposób wyboru członków zespołu również uwzględniac będzie partycypację społeczną, którego zadaniem będzie weryfikacja podejmowanych działań rewitalizacyjnych i stopnia realizacji założeń LPR oraz wprowadzania ewentualnych działań naprawczych
- możliwość zgłaszania przez mieszkańców wniosków o zmianę Lokalnego Programu Rewitalizacji weryfikowanych przez Radę Gminy Grzmiąca.
- organizowanie cyklicznych spotkań dyskusyjnych z mieszkańcami na zasadzie tzw. „stolika rewitalizacyjnego”; zasadą spotkań jest ich regularność i stałe miejsce organizacji; dyskusje przy stoliku są prowadzone w sposób luźny, podkreślający poczucie wspólnoty, tak aby okazać uznanie i docenienie uczestników jako ważnych aktorów rewitalizacji; celami spotkań stolika rewitalizacyjnego jest utrzymanie stałego kontaktu z interesariuszami, zapewnienie otwartości i jawności procesów rewitalizacyjnych oraz informacja i edukacja na temat charakteru i problemów rewitalizacji; istotą organizowanych spotkań są: dobrowolność, dostępność, rozmowa, form i czas organizacji, moderacja, dokumentowanie.

9.

System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

9.1. Zespół ds. Rewitalizacji

Zarządzającym Lokalnym Programem Rewitalizacji w imieniu Gminy będzie Wójt przy pomocy Zespołu ds. Rewitalizacji. Zespół zostanie powołany stosownym zarządzeniem w ciągu 30 dni od daty podjęcia przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwały o wpisie Lokalnego Programu Rewitalizacji do „Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa zachodniopomorskiego”.

W skład Zespołu wejdą:

- 2 przedstawicieli Wójta – w tym Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji, który będzie przewodniczył pracom Zespołu,
- 2 przedstawicieli Rady Gminy,
- 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie obszaru rewitalizowanego,
- 2 przedstawicieli przedsiębiorców,
- inne osoby wskazane przez Wójta.

Zespół ds. Rewitalizacji opracuje swój regulamin. Jego pracami będzie kierował Pełnomocnik ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zespół nadzoruje skuteczność i jakość realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Do zadań Zespołu będzie należało w szczególności:

- przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji LPR,
- przedkładanie Radzie Gminy propozycji zmian w treści Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- zapoznanie się z uwagami Rady Gminy dotyczącymi rocznego sprawozdania z realizacji LPR,
- opiniowanie wniosków przedkładanych przez Partnerów Projektów dotyczących zadań realizowanych w ramach obszaru rewitalizacji,
- przygotowanie i zatwierdzenie Planu Komunikacji LPR,
- monitoring i ewaluację LPR,
- podejmowanie decyzji odnośnie regulaminu prac Zespołu, wyboru sekretarza, itp.,
- inne określone w Regulaminie i mające znaczenie dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Uczestnictwo w pracach Zespołu ma charakter społeczny i za udział w nich nie przysługuje wynagrodzenie. Zespół spotyka się nie rzadziej niż raz w roku. Decyzje podejmowane są w ramach Zespołu o ile to możliwe w ramach konsensu, szczegółowy tryb podejmowania decyzji zostanie zaproponowany w Regulaminie Zespołu. Zespół ds. rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy w zakresie prowadzenia i oceny rewitalizacji. Jednocześnie będzie on pełnił funkcję opiniodawczo - doradczą dla Wójta.

9.2. Promocja LPR

Podmiotem, który ma zadanie prowadzić i nadzorować promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji, a w jej ramach również promocję poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych będzie Zespół ds. Rewitalizacji. w celu skuteczniejszej komunikacji pomiędzy uczestnikami procesu wdrażania Lokalnego Programu a społeczeństwem zostanie opracowany „Plan komunikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji”. Opracowanie to będzie podstawą działań informacyjnych i promocyjnych dla podmiotów uczestniczących we wdrażaniu LPR. w szczególności dokument ten będzie zawierał opis celów działań promocyjnych i informacyjnych, potencjalne grupy docelowe oraz działania zmierzające do zapewnienia sprawnego systemu wymiany informacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu wdrażania LPR.

Najważniejszym celem działań związanych z promocją Lokalnego Programu Rewitalizacji jest dotarcie do jak najszerzej grupy beneficjentów pośrednich (mieszkańców, turystów) z informacją o projektach podejmowanych w jego ramach. Celem pośrednim może stać się np. pozyskanie instytucji, które ewentualnie mogą później występować w charakterze partnera poszczególnych zadań realizowanych w ramach LPR.

Grupami docelowymi, do których kierowana jest promocja LPR będą:

- beneficjenci pośredni większości projektów – mieszkańcy miejscowości i gminy,
- środowisko przedsiębiorców lokalnych i ponadlokalnych,
- organizacje pozarządowe.

W ramach promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji będą podejmowane następujące działania:

- powstanie i stałe uaktualnianie zakładki LPR na stronie internetowej Gminy,
- publikacje o realizacji projektów w ramach LPR w prasie samorządowej, lokalnej i regionalnej oraz w Internecie,
- tablice informacyjne i pamiątkowe informujące o realizowanych bądź zrealizowanych projektach,
- spotkania, zebrania wiejskie, warsztaty, konsultacje projektów z potencjalnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi, jak i z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego.

10.

**System monitoringu skuteczności działań
i system wprowadzania modyfikacji w reakcji
na zmiany w otoczeniu programu**

Monitoring Lokalnego Programu rewitalizacji pozwala pozyskać informacje, na podstawie których będzie można dokonać zarówno oceny stopnia realizacji celów i projektów rewitalizacyjnych (monitoring postępu realizacji programu), jak również oceny i identyfikacji trudności, przeszkód lub nieprawidłowości występujących podczas realizacji programu i projektów rewitalizacyjnych (monitoring barier i trudności).

Funkcję instytucji monitorującej wdrażanie LPR będzie pełnić Wójt i Rada Gminy. Co najmniej raz w roku przed sesją absolutoryjną będą analizowane postępy w realizacji Programu Rewitalizacji. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie:

- akceptację rocznych sprawozdań z realizacji LPR przygotowanych przez Zespół ds. Rewitalizacji, w szczególności osiągnięcia celów, rezultatów,
- analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

Monitoring w programie rewitalizacji odbywać się będzie w oparciu o dwa systemy:

- system monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych w tym: monitoring projektów ,monitoring realizacji celów programu rewitalizacji,
- system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w obszarze rewitalizacji, w gminie lub uwarunkowania zewnętrzne.

Do oceny realizacji celów programu rewitalizacji zaprojektowano system wskaźników produktu, rezultatu bezpośredniego oraz oddziaływania wraz z oczekiwanymi wartościami. Punktem wyjścia były cele programu rewitalizacji i wnioski z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Określono, jakie zmiany na obszarze rewitalizacji są istotne z punktu widzenia poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej i zaproponowano trzy typy wskaźników, których celem jest ocena tych zmian:

- wskaźniki produktu (WP) – są to wskaźniki zagregowane, przedstawiające materialne zmiany w obszarze jakie są potrzebne np. liczba szkoleń, liczba miejsc spotkań mieszkańców czy też liczba nowych miejsc pracy,
- wskaźniki rezultatu bezpośredniego (WRB) – wskaźniki zagregowane, odnoszące się do bezpośrednich, sumarycznych efektów realizowanych projektów, np. liczba mieszkańców posiadających umiejętność obsługi komputera, liczba mieszkańców uczestniczących w wspólnych imprezach kulturalno-rozrywkowych lub liczba osób zatrudnionych w nowych miejscach pracy w danym obszarze.
- wskaźniki oddziaływania (WO) – wskaźniki przedstawiające efekty w dłuższej perspektywie, mierzące realizację celów głównych programu rewitalizacji, na których realizację składa się wiele działań, także tych, gdzie efekty są odroczone w czasie. w tym zakresie przeprowadzona zostanie. sumaryczna ocena wskaźników wykorzystanych w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych. Jednoczesna obserwacja wszystkich sfer procesu rewitalizacji tj.: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i infrastrukturalnej oraz środowiskowej pozwoli na ocenę skuteczności i komplementarności prowadzonych działań.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017 - 2023 będzie odbywać się w czterech etapach:

- monitoring i analiza realizacji celów programu – monitoring przeprowadzony w całym okresie realizacji programu rewitalizacji,
- monitoring i analiza procedur wdrażania projektów– analiza sposobu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- weryfikacja wskaźników:
- monitoring właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla każdego przedsięwzięcia. Dobór wskaźników mus być zgodny z instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, wydanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie w 2016 r.

- monitoring wskaźników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grzmiąca na lata 2017 - 2023
- raportowanie wyników.

Monitoring realizacji celów programu rewitalizacji będzie prowadzony w sposób ciągły w całym okresie objętym programem przy pomocy wskaźników oddziaływania. Obserwacje i analizy wskaźników będą wykonywane cyklicznie zgodnie z ustaloną częstotliwością. Mając na uwadze, że zmiany w obszarze rewitalizacji wymagają czasu, monitoring odbywać się będzie w odstępach rocznych. Pozwoli to na zebranie niezbędnych danych i analizę zaobserwowanych zmian. Ważnym elementem monitoringu będzie analiza efektu synergii i komplementarności między działaniami oraz diagnoza przyczyn problemów w uzyskaniu zakładanych efektów programu.

Monitoring projektów będzie prowadzony na bieżąco, a jego realizacja odbywać się będzie poprzez analizę zgodności jego przebiegu z założonym harmonogramem, budżetem i zakładanymi efektami. Obserwacji podlegać będą zarówno efekty w postaci produktów, zwłaszcza w projektach, gdzie istotnym komponentem jest infrastruktura. Jak również rezultaty bezpośrednie projektów, a więc skutki dla mieszkańców obszarów rewitalizacji.

System monitorowania opierać się będzie na wskaźnikach przypisanych zgodnie z ich znaczeniem do celów wyznaczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Wskaźniki zaprojektowano z myślą aby, aby jednocześnie oceniały realizację projektów jak również realizację przyjętych celów programu.

Tabela 22. Wskaźniki realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

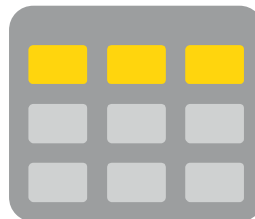
Cel	Wskaźniki	Wartość bazowa	Tendencja / zmiana	Waga
Cel szczegółowy nr 1: Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji (sfera gospodarcza)	Cel 1			35
	Wskaźniki produktu			5
	Liczba projektów, w których uczestniczyli przedsiębiorcy (szt.)	0	Rosnąca, nie mniej niż 2 rocznie	5
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego			10
	Liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	Rosnąca, nie mniej niż 2 na projekt	10
	Wskaźniki oddziaływania			20
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób (szt.)	4,99	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	10
Cel szczegółowy nr 2: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji (sfera społeczna)	Cel 2			35
	Wskaźniki produktu			5
	Liczba przeprowadzonych szkoleń i działań aktywizujących zawodowo dla mieszkańców (szt.)	0	Rosnąca, nie mniej niż 2 rocznie	3
	Liczba zorganizowanych warsztatów, imprez i animacji dla mieszkańców (szt.)	3	Rosnąca, nie mniej niż 2 rocznie	2
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego			10
	Liczba uczestników szkoleń i działań aktywizujących	0	Rosnąca, nie mniej niż	4

	zawodowo (osoby)		25 rocznie	
	Liczba uczestników warsztatów, imprez i animacji (osoby)	50	Rosnąca, nie mniej niż 50 rocznie	4
	Liczba inicjatyw, prac społecznych i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wykonanych przez mieszkańców (szt.)	3	Rosnąca, nie mniej niż 2 roczne	2
	Wskaźniki oddziaływania			20
	Odsetek osób bezrobotnych (%)	11,99	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	10
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności (osoby)	123,29	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności (szt.)	7,03	Spadająca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	3
	Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych aktywnych na analizowanym obszarze (szt.)	3	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	2
Cel szczegółowy nr 3: Atrakcyjna i zadbane przestrzeń publiczna (sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna, sfera środowiskowa)	Cel 3			30
	Wskaźniki produktu			10
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	3	Rosnąca, nie mniej niż 3 roczne	2
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	2
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	0	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	2
	Oddane do użytku ścieżki i szlaki piesze i rowerowe (km)	0	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	2
	Liczba inicjatyw i przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej i promocji zdrowego trybu życia wśród mieszkańców (szt.)	0	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	2
	Wskaźniki rezultatu bezpośredniego			10
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0,2	Rosnąca, nie mniej niż 2 roczne	4
	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych (Mg CO ₂)	0	Rosnąca, nie mniej niż 1 roczne	3
	Powierzchnia uporządkowanych obszarów cennych przyrodniczo (ha)	0	Rosnąca, nie mniej niż 0,1 roczne	3
	Wskaźniki oddziaływania			10
	Liczba osób korzystających z obiektów zmodernizowanej infrastruktury (osoby)	50	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5
	Liczba nowych usług o charakterze publicznym powstałych w wyniku modernizacji obiektów infrastruktury (szt.)	3	Rosnąca, nie mniej niż o 10% (do 2023)	5

Spis map

- Rys. 1 Granice sołectw gminy Grzmiąca – wyodrębnione jednostki gminne
- Rys. 2. Wizualizacja wskaźnika *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. Ludności*
- Rys. 3. Wizualizacja wskaźnika *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym*
- Rys. 4. Wizualizacja wskaźnika *Liczba przestępstw na 1 tys. Ludności*
- Rys. 5. Wizualizacja wskaźnika *Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja)*
- Rys. 6. Wizualizacja wskaźnika *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*
- Rys. 7. Wizualizacja wskaźnika *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób*
- Rys. 8. Wizualizacja wskaźnika *wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości*
- Rys. 9. Wizualizacja wskaźnika *Udział budynków generujących emisje niskie*
- Rys. 10. Wizualizacja wskaźnika *występowanie zabudowy popegeerowskiej (mieszkaniowej lub gospodarczej)*
- Rys. 11. Wizualizacja wskaźnika *dostępność komunikacyjna (w minutach)*
- Rys. 12. Liczba wskaźników odchylonych na niekorzyść dla sołectw gminy Grzmiąca w ramach przeprowadzonej analizy
- Rys. 13. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Grzmiąca

Spis tabel

Tabela nr 1.

Stosunek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym w gminie Grzmiąca oraz w województwie zachodniopomorskim w latach 2012 - 2015.

Tabela nr 2.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 3.

Liczba osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 4.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 5.

Liczba osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 6.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 7.

liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 8.

liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w stosunku do liczby osób bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela nr 9.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca, województwa zachodniopomorskiego i kraju w latach 2012-2015

Tabela 10.

Przykładowe wskaźniki diagnozy zjawisk kryzysowych

Tabela. 11.

Wskaźnik *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. Ludności*

Tabela nr 12.

Wskaźnik *udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym*

Tabela nr 13.

Wskaźnik *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności*

Tabela nr 14.

Wskaźnik *Wyniki egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (gimnazja, w %)*

Tabela nr 15.

Wskaźnik *Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (w %)*

Tabela nr 16.

Wskaźnik *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób*

Tabela nr 17.

Wskaźnik *wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości*

Tabela nr 18.

Wskaźnik *Udział budynków generujących emisje niskie*

Tabela nr 19.

Wskaźnik *występowanie zabudowy popegeerowskiej (TAK – 1, NIE - 0)*

Tabela nr 20.

Wskaźnik *dostępność komunikacyjna (w minutach)*

Tabela nr 21.

Liczba odchyleń w jednostkach gminnych

Tabela 22.

Wskaźniki realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Spis wykresów

Wykres nr 1.

Stosunek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym do ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym w gminie Grzmiąca oraz w województwie zachodniopomorskim w latach 2012 – 2015

Wykres nr 2.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 3.

Liczba osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 4.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 5.

liczb osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 6.

liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 7.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Wykres nr 8.

liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w stosunku do liczby osób bezrobotnych ogółem (%)

Wykres nr 9: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (%) z terenu gminy Grzmiąca i województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Dokumentacja zdjęciowa

Godziszów świetlica wiejska

Godziszów realizacja inicjatywy lokalnej 1

Godziszów realizacja inicjatywy lokalnej 2

Grzmiąca - ulica Ogrodowa

Lubogoszcz - budynek przeznaczony na świetlicę wiejską i mieszkania socjalne

Lubogoszcz - realizacja inicjatywy lokalnej

Mieszalki - spotkanie animacyjne

Mieszalki - świetlica wiejska

Przystawy – świetlica wiejska

Sławno - plac pod miejsce integracyjne

Sławno - widok na zabudowania

Wielawino

Sławno - realizacja inicjatywy lokalnej